

NATIONALMUSEETS FORSKNINGSBERETNING 2017

*Nationalmuseets Forskningsberetning 2017 er udgivet af Nationalmuseet 2018
Redaktion og layout: Forskningskoordinator Thomas Grane.*

Forskningsberetningens forside: Fotos fra Nicolás Nørgaard Staffolanis dokumentarfilm "Danmark ved Ganges" om betydningen af kolonihistorien i Serampore, en tidligere dansk koloni i Indien (Elk Film 2017, i samarbejde med Nationalmuseet). Øverst: Historiker Simon Rastén fra Nationalmuseets Serampore Initiativ i distriktsarkivet i Chinsurah udenfor Kolkata. Nederst: Idéhistoriker Milinda Banerjee fra Presidency University, Kolkata, og Simon Rastén i Rigsarkivet København.

Indholdholdsfortegnelse

Forord	5
1. Overordnede rammer for forskningen	7
Nationalmuseets forskningsstrategi	7
Organisering af forskningen i 2017.	7
Museets enheder	7
Museets forskere	7
Forskeruddannelse	8
Forskningskoordinering og rådgivning	8
Nationalmuseets Eksterne Forskningsudvalg	8
Nationalmuseets Interne Forskningsudvalg	9
PURE-forskningsregistreringssystemet	9
2. Større forskningsprojekter.	11
Større projekter	11
Førkristne Kultpladser.	11
Finding Old Sikyon	12
Jellingprojektet	13
Serampore Initiativet	14
NOW (North Water)	15
Cultural Citizenship and Innovation (CULINN)	16
Remains of Greenland	17
Bronze Age wool economy: production, trade, environment, husbandry and society	19
Tales of Bronze Age Women	19
Towards a New European Prehistory (The Rise II)	20
Nye og innovative rensningssystemer til danske kalkmalerier (CleanLime)	21
3. Enhederne og deres projekter.	23
Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid	23
Forskningsområder	23
Middelalder, Renæssance og Numismatik.	27
Forskningsområder	27
Nyere Tid og Verdens Kulturer	31
Forskningsområder	31
Krig & Besættelse	36
Forskningsområder	36
Formidling	38
Beskrivelse	38
Bevaring og naturvidenskab	39
Forskningsområder	39
4. Nationalmuseets publikationer.	47
Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid	47
Middelalder, Renæssance, og Numismatik	50
Nyere Tid og Verdens Kulturer	53
Krig og Besættelse	54
Formidling	54
Miljøarkæologi og Materialeforskning	55
Magasinering og Kulturhistorisk Konservering	58
5. Nationalmuseets forskning i tal.	59
Ressourcer anvendt til forskning 2013-17	59
Nationalmuseets forskere i 2017	60
Nationalmuseets projekter og publikationer i 2017	61

Forord

I 2017 fik Nationalmuseet en ny direktør, Rane Willerslev. Hans tiltræden medførte flere tiltag, som vil få betydning for forskningen på Nationalmuseet i fremtiden. I forhold til Nationalmuseets rammeaftale mødte vi stort set de resultatmål, som forventes af museet som en nationalt og internationalt anerkendt forskningsinstitution. Økonomisk så vi i 2017 et mindre dyk i udgifter og indtægter til forskning, hvilket bragte den eksterne finansiering lidt ned under de 50%. Dette skyldes, at enkelte større projekter er ophørt (se *Nationalmuseets forskning i tal*).

Hvad angår forskningsproduktionen i form af publikationer nåede museet med 107 peer-reviewede publikationer i 2017 ikke helt op på det fine resultat fra 2016 på 131. Resultatet lå dog pænt i forhold til måltallet på 100. Øvrige publikationer tegnede sig med 134 endda for mere end en fordobling i forhold til de 65 publikationer i 2016.

I efteråret var Nationalmuseet vært for the 18th ICOM-CC Triennial Conference med temaet "Linking Past and Future", hvor mere end 1.000 deltagere fra hele verden markerede organisationens 50 års jubilæum.

Nationalmuseets forskningsprofessorer markerede sig begge. I marts forsvarede Bjarne Grønnow sin doktordisputats *The Frozen Saqqaaq Sites of Disko Bay, West Greenland: Qeqertasussuk and Qajaa (2400-900 BC). Studies of Saqqaaq Material Culture in an Eastern Arctic Perspective*. Karin M. Frei modtog både nationale og internationale forskningspriser på baggrund af sine seneste forskningsresultater om bronzealderens kvinders mobilitet. Flere af vores store tværfaglige projekter gik mod deres afslutning, mens nye spændende tiltag blev startet op. Disse projekter er nærmere omtalt under *Større projekter*.

I slutningen af 2017 iværksatte Nationalmuseet et udredningsarbejde om forskningen på museet med overskriften "Nationalmuseet i bevægelse mod et mere agilt og dynamisk forskningsmiljø" for at formulere en ny fælles ambition for forskningen. Formålet var på den ene side at kortlægge dilemmaer samt aktuelle styrker, svagheder og udfordringer for på den baggrund af formulere en ny retning og strategi for forskningen. På den anden side at tydeliggøre de udfordringer, som de aktuelle økonomiske betingelser giver museet. Udredningen blev færdig lige før sommerferien 2018 og vil i efteråret 2018 blive fulgt op af en implementeringsstrategi. Ambitionen er at sigte mod mere tværvideenskabelige projekter som i højere grad kan opnå ekstern finansiering og samtidig holde fast i at museet hviler på et forskningsbaseret grundlag med mod til at overraske. Samtidig gennemførte museet to organisationsændringer henholdsvis fra 1. januar 2018 og 1. marts, som bevirkede at alle fire forskningsudførende enheder nu er samlet i afdelingen "Forskning, Samling og Bevaring." Samtidig oprettedes en afdeling for udvikling, som ledes af vicedirektør Camilla Mordhorst, som derfor ikke længere er ansvarlig for museets forskning. Både forskningsudredningen og organisationsændringerne og konsekvenserne af dette vil blive belyst yderligere i Forskningsberetningen for 2018.

Forskningsberetning 2017 indeholder følgende hovedafsnit:

1. Overordnede rammer for forskningen
2. Større forskningsprojekter
3. Enhederne og deres projekter
4. Nationalmuseets publikationer
5. Nationalmuseets forskning i tal

Jesper Stub Johnsen
Vicedirektør, Forskning, Samling og Bevaring

1. Overordnede rammer for forskningen

Nationalmuseets forskningsstrategi

Museets forskning tager udgangspunkt i problemstillinger, der understøtter et overordnet ønske om at bidrage til forståelsen af de historiske og aktuelle sammenhænge mellem:

- samfundsstrukturer og forandringsprocesser
- kultur og identitet
- materialitet og teknologi
- menneske og miljø

Inden for disse områder finder museets forskning sted for at opnå ny viden om historie, kulturhistorie og bevaring af kulturarv. Forskningen foregår i et samspil med museets øvrige opgaver: indsamling, registrering, formidling og bevaring.

De øvrige rammer for Nationalmuseets forskning er formuleret i museets forskningsstrategi fra 2007 (se [Forskningsstrategi 2007, rev. 2014](#)). Desuden arbejdes i forlængelse af anbefalingerne fra Kulturministeriets forskningsstrategi fra 2009 (se [Forskningsstrategi for Kulturministeriets område](#)). I 2016 blev der arbejdet på en revision af den foreliggende forskningsstrategi, der blev godkendt af Nationalmuseets Eksterne Forskningsudvalg på mødet 6. december 2016.

Organisering af forskningen i 2017

Det overordnede ansvar for og koordinering af Nationalmuseets forskning ligger hos museets forskningschef (vicedirektøren for Forskning og Formidling).

Museets enheder

Nationalmuseets to afdelinger for henholdsvis *Forskning og Formidling* samt *Bevaring og Naturvidenskab* varetager forskningen. Afdelingerne består foruden et sekretariat af følgende faglige enheder:

Forskning- og Formidling:

- Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid
- Middelalder, Renæssance og Numismatik
- Nyere Tid og Verdens Kulturer
- Krig og Besættelse
- Landbokultur og Søfart
- Formidling

Bevaring og Naturvidenskab:

- Miljøarkæologi og Materialeforskning
- Magasinering og Kulturhistorisk Konservering
- Bygning og Inventar

Museets forskere

Fem af museets enheder har forskere ansat inden for den videnskabelige stillingsstruktur. I afdelingen for *Forskning og Formidling* (F&F) drejer det sig om enhederne *Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid*; *Middelalder, Renæssance og Numismatik*; *Nyere Tid og Verdens Kulturer* samt *Krig og Besættelse*. I afdelingen for *Bevaring og Naturvidenskab* (B&N) drejer det sig om enheden *Miljøarkæologi og Materialeforskning*.

OVERORDNEDE RAMMER FOR FORSKNINGEN

Forskernes tid er organiseret således, at *seniorforskere* har ret og pligt til at holde forskningsår hvert tredje år, mens *seniorrådgivere* og andre ansatte har mulighed for at få forskningstid, men kun efter aftale. For *forskningsprofessorer* og åremålsudnævnte *forskningsprofessorer med særlige opgaver* (MSO) er forskning den primære opgave.

Også AC-medarbejdere uden for den videnskabelige stillingsstruktur bedriver forskning på Nationalmuseet. Dette gælder særligt redaktørerne på værket *Danmarks Kirker* og blandt konservatorerne.

Dette kan også gælde enhedscheferne, andre i kategorien *museumsinspektør* og i enkelte tilfælde kategorien *Teknisk Administrativt Personale*. Det betyder, at forskning også kan finde sted i enhederne *Landbokultur og Søfart* (F&F) og *Formidling* (F&F) samt *Magasinering og Kulturhistorisk Konservering* (B&N) og *Bygning og Inventar* (B&N) skønt disse ikke har ansatte med fast forskningstid.

Forskeruddannelse

En årlig pulje på 365.000 kr. er afsat til brug for samfinansierede ph.d.-stipendier. Museet stræber løbende efter at øge mængden af stipendier, dels gennem samfinansiering med private eller offentlige fonde og med universiteterne, dels gennem større eksternt finansierede forskningsprojekter.

Nationalmuseet havde i 2017 i løbet af året syv aktive ph.d.-stipendiater.

Forskningskoordinering og rådgivning

Forskningschefen støttes af forskningskoordinatoren, som har det administrative ansvar for koordinering af ph.d.-stipendier, udarbejdelse af forskningsredegørelser, økonomistyring af de store tværgående eksternt finansierede forskningsprojekter, samt kontakter og samarbejde med den øvrige forskningsverden.

Forskningskoordinatoren rådgiver desuden direktion og enhedschefer i forskningsspørgsmål og støtter museets forskere ved udformning og budgetlægning af nye ansøgninger, afrapportering af forskningsprojekter m.m.

Ekstern forskningsadministrativ rådgivning

Forskningskoordinatoren rådgiver om forskning, forskningsmidler, mulighed for oprettelse af ph.d.-stipendier, etc. til landets statslige og statsanerkendte museer, samt andre af Kulturministeriets forskningsinstitutioner for at styrke forskningsindsatsen på museerne og institutionerne. Der udsendes desuden en nyhedsmail 'Nyt om Forskning' med bl.a. relevante ansøgningsfrister til forskningsmidler mv. to gange om året.

Nationalmuseets Eksterne Forskningsudvalg

I tilknytning til rådgivning om museets overordnede forskning er der på basis af Lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer m.v., marts 1996, etableret et Eksternt Forskningsudvalg (NEF) som er sammensat af 3 eksterne medlemmer og 2 interne medlemmer for en 4-årig periode med mulighed for forlængelse i 2 år. De tre eksterne medlemmer indstilles af DFF/FKK og DFF/FNU og forelægges Kulturministeriets Forskningsudvalg. De interne medlemmer vælges af museets forskerstab inden for stillingsstrukturen som valgberettigede, mens kun seniorforskere er valgbare.

I 2017 har der været afholdt 3 møder i NEF. Sammensætningen af udvalget har været følgende:

Formand for NEF fra 1. maj 2014: **Bjørn Poulsen**, prof. dr.phil., Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet (fra 1. januar 2012).

Lotte Hedeager, prof. dr.phil., Universitetet i Oslo (fra 1. januar 2012)

Henrik Balslev, prof. ph.d., Institut for Bioscience, Aarhus Universitet (1. maj 2014).

Mikkel Venborg Pedersen, seniorforsker, dr.phil., Nyere Tid og Verdens Kulturer, F&F (fra 1. maj 2012)

Henning Matthiesen, seniorforsker, ph.d., Miljøarkæologi og Materialeforskning, B&N (fra 1. maj 2012).

Udvalgets sekretær: **Birgit Rønne**, forskningskoordinator mag.art.et BA, F&F.

(Efter aftræden på pension erstattet per 1. maj 2017 af Thomas Grane, ph.d.)

Tilforordnet: **Camilla Mordhorst**, vicedirektør og forskningschef, ph.d., F&F.

Nationalmuseets Interne Forskningsudvalg

Forskningsudvalget er nedsat af direktionen for at rådgive denne om overordnede forskningsspørgsmål, for at sikre et optimalt udbytte af forskningsindsatsen på museet samt en profilering af denne. I 2016 har der været afholdt fire møder. Sammensætningen har været følgende:

Formand: **Camilla Mordhorst**, vicedirektør og forskningschef, ph.d., F&F

Medlemmer udpeget af direktionen:

Peter Rasmussen, museumschef, ph.d., Miljøarkæologi og Materialeforskning, B&N.

Vivian Etting, seniorforsker, cand.mag., Middelalder, Renæssance og Numismatik. F&F.

John Lund, seniorforsker, dr.phil., Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid, F&F.

Henning Matthiesen, seniorforsker, ph.d., Miljøarkæologi og Materialeforskning, B&N.

Christian Sune Pedersen, forsknings- og Samlingschef, ph.d., Nyere Tid og Verdens Kulturer, F&F.

Udvalgets sekretær, **Birgit Rønne**, forskningskoordinator, mag.art.et BA, F&F.

(Efter aftræden på pension erstattet per 1. maj 2017 af Thomas Grane, ph.d.)

PURE-forskningsregistreringssystemet

Nationalmuseets forskningsdata for publikationer, projekter og andre aktiviteter registreres i forskningsregistreringssystemet PURE, som er etableret i Det Kongelige Biblioteks regi for alle Kulturministeriets statslige forskningsinstitutioner m.fl. Se [Kulturministeriets Forskningsportal](#).

2. Større forskningsprojekter

Større projekter

Nationalmuseets forskere har i 2017 arbejdet på et stort antal forskellige projekter lige fra mindre individuelle undersøgelser til store projekter med mange interne eller eksterne samarbejdspartnere. I det følgende præsenteres de væsentligste resultater fra 2017 for de af museets projekter, hvis samlede finansiering overstiger tre millioner kroner, og som involverer flere nationale eller internationale samarbejdspartnere.

Førkristne Kultpladser

Projektansvarlig: Mads Dengsø Jessen. Projektet tager udgangspunkt i en række af storgårde og bebyggelsescentre fra jernalder og vikingetid, som kan formodes at have fungeret som regionale centre for den førkristne religion – Tissø, Toftegård, Hoby og Gudme. De omfattende arkæologiske udgravninger og data fra disse pladser danner grundlag for undersøgelser af førkristne ritualer i det 1. årtusinde e.Kr. Projektet er finansieret af A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal og er forankret i Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid. Projektansvarlig: Mads Dengsø Jessen.

I 2017 blev Mads Dengsø Jessen ansat som ny projektleder for Førkristne Kultpladser til at varetage projektets afslutning over de næste 2 år, hvor projektets forskningsresultater skal publiceres. 1. juni blev Josefine Franck Bican ansat som forskningsassistent på projektet, og Sofie Laurine Albris startede per. 15. august som postdoc. Begges primære arbejdsopgaver ligger i publicering af Tissøkompleksets specialområder, såvel som redigeringsarbejde.

Detektorfundene fra Tissø imponerer stadig. Her en forgyldt pynteknap med mulige tekstilrester bevaret under bunden. Foto: Flemming Nielsen.

Arbejdet på Gudmepublikationen tog flere afgørende skridt i løbet af årets sidste halvår og i december tildelte Elisabeth Munksgaardfonden 40.000 kr. til det afsluttende grafiske arbejde.

Publikation af Strøby Toftegaard forløber ligeledes planmæssigt med flere artikler allerede på plads.

Forskerne tilknyttet Hoby-lokaliteten indleverede manuskript om de nye forskningsanalyser, og dette blev accepteret til publikation i januar 2018 i *Acta Archaeologica*.

Ved årets afslutning blev udstillingen *Odin, Thor und Freyja* i Frankfurt overført til Museum und Park Kalkriese og blev genopsat som *Götter, Glaube und Germanen* og som kan ses i perioden 28. april til 28. oktober 2018. Centralt i begge udstillinger ligger genstandsmaterialet og forskningsresultaterne fra Førkristne Kultpladser: <http://vikingekult.natmus.dk/> <http://www.apmollerfonde.dk/projekter/foerkristne-kultpladser.aspx>

Finding Old Sikyon

Projektansvarlig: Silke Müth-Frederiksen. Finding Old Sikyon er et samarbejdsprojekt mellem Nationalmuseet, Det Danske Institut i Athen, og Det Græske Kulturministerium. Projektets formål er at identificere det førhellenistiske Sikyons præcise beliggenhed, som befinder sig i den nordøstlige del af Peloponnes. Ved hjælp af moderne ikke-invasive arkæologiske metoder beskrives byens strukturelle elementer, fx havne, gader, huse etc. Efterfølgende foretages udgravninger på udvalgte felter ud fra de præliminære resultater. Sikyon var berømt i oldtiden for sine kunstakademier for maleri og skulptur og havde også stor betydning for kunsthåndværk. Projektet er støttet af Carlsbergfondet og er forankret i Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid

Udgravninger på felt nr. 1, som afslørede en mur fra byens tidlige fase. Foto: Silke Müth-Frederiksen.

bygning. I felt nr. 4 prøvede vi bl.a. at fastslå, om en lang, linjeformet figur i de geomagnetiske billeder kunne tilskrives en bymur, men det viste sig sandsynligvis i stedet at være en vej, som ledte i retning af havnen. Tæt på vejen fandt vi to mulige grave, som det er hensigten at udgrave i 2018. Mange vigtige fund som obsidian- og flintskærver, mønter, stukfragmenter og høj kvalitets-keramik fra slutningen af 8. eller begyndelsen af 7. årh. f. Kr. op til ind i hellenistisk tid kom frem i vores 5. udgravningsfelt og viste, at området var beboet i et langt tidsrum, også efter flytningen af byen i 303 f. Kr., men sandsynligvis kun i form af enkelte gårde. I felt nr. 6 i sydvesthjørnet af forskningsområdet undersøgte en stor bunke antikke stenblokke, der var blevet genanvendt som bygningsmateriale i en byzantinsk kirke nedrevet i 1970'erne. Blokkene blev ordnet, beskrevet og fotograferet, og nogle af dem også tegnet. De viste sig at stamme fra mindst to forskellige bygninger. Med supplerende geofysiske undersøgelser kunne vi præcisere byens beboelsesgrænser, rekonstruere nogle vejforløb og mure og undersøge flere detaljer i byens havneområde. <http://natmus.dk/historisk-viden/forskning/forskningsprojekter/finding-old-sikyon/>
<http://www.carlsbergfondet.dk/da/Forskningsaktiviteter/Forskningsprojekter/Semper-Ardens-forskningsprojekter/Silke-Muth-Frederiksen-Finding-Old-Sikyon>

I sommerkampagnen 2017 undersøgte vi udvalgte strukturer og bygninger for at opnå både et mere præcist kendskab til det gamle Sikyons alder og udvikling samt en dybere indsigt i byens materielle kultur. Samtidig påbegyndte en forsker fra University of Edinburgh en kortlægning af områdets forskellige typer natursten og stenbrud, som skal fortsættes i de næste to år. Hensigten er bl.a. at identificere de forskellige stenmaterialer, der blev brugt i Sikyon, og deres transportveje fra stenbrudene.

Udgravningerne blev lagt på steder, hvor særlige strukturer var blevet afsløret af overfladeundersøgelserne. I felt nr. 1 fandt vi en sengeometrisk/tidlig arkaisk mur (fra det sene 8. eller tidlige 7. årh. f. Kr.), som repræsenterer det første stykke arkitektur fra denne periode overhovedet i Sikyon. I felt nr. 2 havde vi observeret rektangulære figurer i et luftbillede og fandt, under senromerske og byzantinske mure, et flintestengulv, som hører til et hus fra klassisk tid (ca. 480-330 f. Kr.). Det mest iøjnefaldende fund i felt nr. 3 var en flot sat mur af monumentale, rektangulære blokke, der tyder på en vigtig offentlig eller kultisk

Jellingprojektet

Projektansvarlig: Anne Pedersen. Jellingprojektet – et kongeligt monument i dansk og europæisk belysning er et forsknings- og formidlingsmæssigt samarbejde med forskere fra Aarhus Universitet, Københavns Universitet og VejleMuseerne. Jellingprojektet tager afsæt i de enestående monumenter fra 900-årene i Jelling – et monumentkompleks, der markerer såvel overgangen fra hedenskab til kristendom som konsolideringen af den danske kongemagt i vikingetiden. Projektet sigter mod at udbygge den eksisterende viden om Jellingmonumenterne og det landskab, de en gang var en del af ved hjælp af arkæologiske, historiske og naturvidenskabelige undersøgelser og analyser. Jellingkomplekset låner træk fra kendte monumenter og samtidige bebyggelser andetsteds i Danmark. Bygherrerne har uden tvivl også hentet inspiration udefra. Projektet inddrager derfor synsvinkler og perspektiver fra det øvrige Norden og Europa med henblik på at nå ind til forudsætningerne for den udvikling, der kan følges i Danmark og nabolandene i 900-årene. Målet for undersøgelserne af Jelling Kirke er at etablere et nyt helhedsbillede af det ældste stenbyggeri i Jelling og med Jelling som afsæt bidrage til forståelsen af de ældste kirker i Danmark og udbygningen af det danske kirkelandskab. Projektet er støttet af Bikubenfonden og er forankret i Middelalder, Renæssance og Numismatik.

En udgravning i Smededammen i 2013 viste, at der endnu var bevaret tømmer fra den mægtige palisade i Jelling. Tømmeret blev færdigkonserveret i 2016 og er nu udstillet på Kongernes Jelling. Foto: Anne Pedersen.

Hovedaktiviteterne i 2017 har koncentreret sig om at publicere de mange resultater fra de tidligere års undersøgelser og udgravninger. To monografier om hhv. monumenter og landskab og Jelling Kirke er planlagt under Publications from the National Museum (PNM), Jelling Series. Resultaterne fra et af delprojekterne udkom i en selvstændig artikel 'The hydrology and preservation condition in the flat topped burial mound – Klangshøj at Vennebjerg in Vendsyssel' (H. Breuning-Madsen, P.S. Henriksen, J. Ågård Christensen, M. Jessen & R. Ekman), Danish Journal of Archaeology 5, 2016, 72-85. Jellingprojektets kortlægning af arkæologiske fund og stednavne i regionen har endvidere været en væsentlig inspiration til formulering af et forskningsprogram i samarbejde med VejleMuseerne, der tager udgangspunkt i en befæstet gård fra 700-/800-årene ved Erritsø ud til Lillebælt, ca. 30 km sydøst for Jelling. Projektet er forankret hos VejleMuseerne og har i foråret 2018 modtaget en bevilling fra Augustinusfonden.

Deltagere fra Jellingprojektet har i årets løb været engageret i afholdelsen af den internationale 18th Viking Congress, der fandt sted i København og Ribe i dagene 6.-12. august 2017 med deltagelse på åbningsdagen af Jellingprojektet og kongressens protektor Hendes Majestæt Dronning Margrethe. Under forløbet var der bl.a. indlæg om Jelling, og de godt 100 deltagende forskere fra over 12 forskellige lande besøgte 8. august Kongernes Jelling, hvor der var lejlighed til at se den nye udstilling og monumentområdet. Et nyt element i udstillingen var det færdigkonserverede palisadetømmer udgravet i 2013.

<http://jelling.natmus.dk/>

Serampore Initiativet

Projektansvarlig: Bente Wolff. Nationalmuseets Serampore Initiativ har som mål gennem forskning, dokumentation og restaurerings- og anlægsarbejder at skabe ny viden om Serampores danske og indiske historie, kulturarv og udvikling. Serampore var en dansk koloni på den indiske østkyst i perioden 1756-1845. Flere bygninger i byen stammer fra denne periode. Projektet registrerer, opmåler og dokumenterer denne kulturarv og gør den internationalt tilgængelig for forskere og formidlere samt for de myndigheder, der har ansvaret for denne del af verdenskulturarven. Initiativet er støttet af Realdania, Kulturministeriet, Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, samt Styrelsen for Forskning og Innovation og er forankret i Nyere Tid og Verdens Kulturer.

I 2017 blev projektets arkivbaserede, historiske ph.d.-projekt videreført (under Aarhus Universitet og Nationalmuseet). Der blev gennemført to MA-projekter og en vinterskole i Serampore indenfor planlægning og kulturarvsbevaring for studerende fra CEPT-universitet, Ahmedabad, Indien. Registreringen af Serampores historiske bykerne blev fortsat i 2017, i samarbejde med Indian Institute of Engineering Science and Technology, Shibpur. Projektets hidtil største opgave med bevaring af kulturarven gik mod afslutning: restaureringen af the Denmark Tavern, en pragtvilla ved floden, som er et kerneelement i genskabelsen af hovedaksen i den historiske bykerne. Der foregik desuden restaurering på hovedporten til det tidligere danske guvernementsområde, på "den røde bygning", og på porten til Serampore College fra 1818 (der i 1827 fik status som Danmarks tredje universitet). Under Copenhagen Architecture Festival 2017 var der premiere på dokumentarfilmen "Danmark ved Ganges" af Nicolás Nørgaard Staffolani og Andreas Dalsgaard, Elk Film. Filmen fortæller om nutidens danske og indiske syn på den fælles historie. Serampore Initiativets webside:

<http://natmus.dk/historisk-viden/forskning/forskningsprojekter/serampore-initiativet/om-serampore-initiativet/>

Prosun Goswami, ejer af Goswami-paladset i Serampore, poserer med en gammel dansk forlader. Hans forfader grundlagde familiens rigdom på at handle med danskerne og investere i de danske handelstogter. Prosun Goswami kæmper i dag for at bevare og vedligeholde paladset med 100 værelser. Men højhusene rykker stadig tættere på og han regner med at han snart må opgive kampen. Billede fra dokumentarfilmen: Danmark ved Ganges 2017.

NOW (North Water)

Projektansvarlig: Bjarne Grønnow. NOW-Projektet er et tværfagligt forskningsprojekt, der skal belyse fangerkulturen i Nordvandet, i Thule-området, Grønland. Med sine rige ressourcer i form af fangst dyr som hvaler, hvalros, sæler og isbjørne samt fugle har åbentvandsområdet, Nordvandet (The North Water (NOW)), gennem årtusinder tiltrukket inuit og deres forfædre, men miljøet i denne højarktiske 'oase' er følsomt over for ændringer i havisen, forårsaget af ændringer i klima og havstrømme, og dermed ændres fangersamfundenes livsgrundlag gennem tiden. Ligeledes har migrationer, kontakter til andre arktiske samfund, europæere og eksterne økonomiske/politiske magtrelationer influeret markant på Thule-områdets samfund. NOW Projektet udforsker dette foranderlige højarktiske økosystem, menneskets udnyttelse af fangstdyrene og de samfundsmæssige ændringsprocesser i et langt tidsperspektiv – fra de første indvandrere, der kom til Nordvandet for 4.500 år siden, til nutidens inughuit (Thules befolkning). Projektet er et samarbejde, hvor antropologien er forankret på Københavns Universitet, biologien på Aarhus Universitet og de arkæologiske og historiske undersøgelser på Nationalmuseet i samarbejde med Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. Projektet er støttet af Velux Fonden og Carlsbergfondet, og Nationalmuseets del er forankret i Nyere Tid og Verdens Kulturer.

Ansvarlig for det samlede projekt er professor i antropologi Kirsten Hastrup, Københavns Universitet, mens forskningsleder Anders Mosbech, Aarhus Universitet, og forskningsprofessor Bjarne Grønnow, Nationalmuseet er ledere indenfor henholdsvis biologi og arkæologi.

I 2017 nærmede NOW-Projektet sig sin afslutning. Året indeholdt to feltarbejder i Avanersuaq/Thule-området: Antropolog Kirsten Hastrup undersøgte fangsten hvaler og sæler, baseret på deltager-observation og interviews, og biologerne forsynede et antal havfugle med satellit-sendere, således at undersøgelserne af havfuglenes rolle som føderessource for Thule-befolkningen kunne afrundes.

NOW-Projektet har stor fokus på havfuglene som ressource for Inughuit (Thule-befolkningen). Udnyttelsen af havfuglene i nutiden – her er det ketcher-fangst af søkonger i fuglefyldene ved Savissivik - er blevet fulgt af biologer og antropologer, mens Nationalmuseets arkæologer har undersøgt betydningen af fuglene gennem de fire årtusinder, hvor mennesket har boet i Højarktis. Foto: Anders Mosbech.

STØRRE FORSKNINGSPROJEKTER

Ellers bød året på et omfattende arbejde med analyser af data fra tre års arbejde – for Nationalmuseets arkæologer med at efterbearbejde de mange opmålingsdata og fund fra de forgående års undersøgelser på centrale bopladser i området.

Videnskabelig og populær formidling blev gennemført i den ægte tværfaglige ånd, som var projektets udgangspunkt: To internationale seminarer om NOW-Projektet – dels i Videnskabernes Selskab, dels i regi af Aarhus Universitet; udarbejdelsen af manuskripter til ni tværfaglige artikler om projektet i et særnummer af det højt klassificerede tidsskrift *Ambio* ('The North Water: Interdisciplinary studies of a High Arctic polynya under transformation' (publiceres i 2018)); samt seminarer i Nuuk, hvor NOW-Projektets resultater bidrog til intense debatter om forvaltning af levende ressourcer i Grønland, og hvor projektets forskere fik lejlighed til at formidle til en bred grønlandsk offentlighed.

NOW Projektet viser, at Nationalmuseets kulturhistoriske/arkæologiske forskning i samarbejde med andre videnskaber kan yde væsentlige bidrag til helt aktuelle spørgsmål i samtiden – i dette tilfælde med ny indsigt i forholdet mellem mennesker og ressourcer i Arktis.

<http://www.now.ku.dk>

Cultural Citizenship and Innovation (CULINN)

CULINN (Cultural Citizenship and Innovation) er et 3-årigt forskningsprojekt, som involverer ni partnere, herunder Arbejdermuseet og fem lokalmuseer. Målet med CULINN er på et konkret plan at udvikle ideer til, hvordan kulturinstitutioner, fortrinsvist kulturhistoriske museer kan bidrage til flygtninges integration (sprogudvikling, netværksopbygning, styrket tilhørsforhold og kompetencevedligeholdelse) gennem kulturelle medborgerskabsprojekter. Viden og erfaringer fra CULINN projektet forventes at nå ud til alle kulturhistoriske museer med en række konkrete forslag til, hvordan museerne kan tilgodese gruppen af nyankomne i deres formidling som en integreret del af museets praksis. Projektet er intervenerende og producerer samtidig ny organisations- og musealteoretisk viden om tværinstitutionelle, brugerinddragende og civilsamfundsbaserede projekter, der både skal håndtere interkulturalitet og nye borgere som museale tematikker. Som et aspekt heraf bliver begrebet medborgerskab gjort til genstand for forskningsmæssig undersøgelse som diskursiv størrelse og praktisk museal udfordring. Projektet adresserer overordnet museers udfordringer i en globaliseret verden, hvor migration rejser

Nada Alkis i samtale om demokrati og museer i Danmark. Foto: Elisabeth Colding

nye spørgsmål til et dansk, nationalt museums indsamlings og – formidlingspraksis, idet mennesker og materialkultur i stigende omfang kommer til Danmark og bliver del af historien. CULINN er støttet af Innovationsfonden og forankret i enheden for Formidling.

I 2017 etableredes projektet og første fælles seminar for alle partnere blev afholdt i februar. De første produkter projektet stiledede mod at udvikle var særlige undervisningsforløb henvendt til de danske sprogskoler. Emnerne for undervisningsforløbene var det demokratiske velfærdssamfunds udvikling. For at sikre en relevans for målgruppen gennemførtes indledningsvist en kvalitativ undersøgelse af ti flygtninges møde med Danmark og deres refleksioner over medborgerskab, demokrati og det danske samfund. Denne undersøgelse mundede ud i en rapport "På sporet af den aktive medborger". På tre områder fik undervisningsudviklerne tilført nye kompetencer gennem foredrag og studiekredse: sprogdidaktik, interkulturel undervisning og medborgerskabsdidaktik. Vi fik sparring fra forskere som Ove Korsgård, professor emeritus ved DPU, seniorforsker Lakshmi Siggurdsson fra UCC, seniorforsker Gitte Funch fra UCC og en konsulent i sprogskolernes didaktik og modultest. Ligeledes i 2017 har vi gennemført undersøgelser af frivilligorganisationerne, deres arbejdsformer og organisering, og gennemført en survey af 79 kulturhistoriske museers erfaringer med at formidle til målgruppen flygtninge og nyankomne. I det hele har året været fokuseret på at opbygge en fælles forståelse af begreberne medborgerskab og interkulturel didaktik, samt erhverve en grundig målgruppeforståelse. Processer, refleksioner og erfaringer bliver løbende fastholdt gennem både skriftlige dokumentation, men også filmisk. Projektet har to filmdokumentarister tilknyttet.

Remains of Greenland

Projektansvarlig: Jørgen Hollesen. I Grønland findes der helt enestående bevaringsforhold for genstande af træ, ben, pels, skind og tekstil men i trit med at klimaet i disse år ændrer sig, risikerer vigtige arkæologiske materialer og uvurderlig kilder til Grønlands historie at gå tabt. Projektet vil undersøge og kortlægge klimatruslen mod den grønlandske arkæologi og skabe modeller, som kan bruges til at udpege de hotspots, hvor klimaforandringerne for alvor er en trussel, og dermed give Grønlands Natio-

Ved hjælp af droner optages både højopløselige RGB billeder samt multispektrale billeder. Optagelserne bruges både til at kortlægge de arkæologiske lokaliteter, lave 3D modeller samt til undersøge og klassificere vegetationen på pladserne. Foto: Roberto Fortuna.

STØRRE FORSKNINGSPROJEKTER

nal Museum mulighed for at prioritere og redde mest muligt. Projektet, som er et samarbejde mellem Nationalmuseet, Grønlands Nationalmuseum og Center for Permafrost ved Københavns Universitet, er støttet af Velux Fonden og er forankret i Miljøarkæologi & Materialeforskning.

I 2017 har de vigtigste aktiviteter været gennemførelse af projektets anden store feltkampagne i Grønland, udførelse af laboratorieforsøg og dataanalyser samt videnskabelig og populær formidling af projektets resultater. Året har indeholdt to feltekspeditioner - en vinterfelttur med fokus på at undersøge vinterforholdene på arkæologiske pladser samt en større sommerfelttur rundt i Godthåbsfjorden. En stor del af 2017 er gået med at udføre nedbrydningsforsøg på prøver af arkæologisk træ, knogler og jord samt at færdiggøre kemiske analyser af jord og vegetationsprøver. Under feltarbejdet i 2016 blev et stort antal dendrokronologiske prøver af pil indsamlet for at undersøge vegetationstilvæksten de seneste årtier, både på de arkæologiske lokaliteter og i de naturlige omgivelser. Alle prøver er nu blevet analyseret, og resultaterne vil det kommende år indgå i en række publikationer omhandlende både arkæologi og det naturlige økosystem. Arbejdet med at udvikle en model til at forudsige jordtemperaturer og jordvand skrider også frem og resultaterne forventes publiceret inden udgangen af 2018.

I maj måned lykkedes det for museumsinspektør Hans Harmsen, Grønlands Nationalmuseum, at få publiceret en artikel om REMAINS of Greenland i USA's største populærvidenskabelige arkæologimagasin, *Archaeology Magazine*. I juni bragte *Jyllands Posten* desuden en artikel om projektet. Derudover har projektet arbejdet på en dokumentar film der vil få premiere i 2018.

<http://www.remains.eu/>

Rekonstruktionstegning fra bogen "Organizing Bronze Age Societies" af bronzealderbopladsen ved Szazhalombatta på den ungarske højslette ved Donaufloden. Tegning: Birgitta Kürtösi

Bronze Age wool economy: production, trade, environment, husbandry and society

Projektansvarlig: Karin M. Frei. Projektets formål er at belyse uldproduktionens økonomiske betydning i europæisk bronzealder med hovedvægt på at undersøge hvorvidt og i givet fald hvordan distributionen af uldtekstiler påvirkede dannelsen af overregionale netværk og handelsruter. Projektet har fokus på to nøglelokaliteter: Szazhalombatta på den ungarske højslette og Montale på Posletten i Norditalien. Der er tale om to veludgravede bopladser, hvor der er fremdraget et stort arkæologisk materiale relateret til uldproduktion. Fundene fra de to lokaliteter indikerer, at der her er tale om de første tegn på storskala tekstilproduktion i Europa. Projektet er tværfagligt, og har såvel en teoretisk som en analytisk tilgang, hvor sidstnævnte især er baseret på strontium isotopanalyser af levn af får og geder. Projektet er finansieret af Riksbankens Jubilumsfond og er et samarbejde mellem Göteborg Universitet og Nationalmuseet, hvis del er forankret i enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning.

I 2017 har der været fokus på det italienske område på Posletten. Her blev der indsamlet arkæologisk materiale og baseline materiale til strontiumanalyser baseret på en multi-sampling strategi (vand, planter og jord). Det indsamlede baseline materiale har sikret projektet et solidt udgangspunkt for tolkning af det arkæologiske materiale. Strontiumisotopanalyserne af fårene fra de to lokaliteter indsamlet i 2016 og 2017 er færdiggjort i 2017. Resultaterne er i øjeblikket ved at blive bearbejdet og publiceret i et tæt samarbejde med de udgravningsansvarlige forskere fra Ungarn og Italien. <http://historiskastudier.gu.se/english/research/bronze-age-wool-economy>

Tales of Bronze Age Women

Projektansvarlig: Karin M. Frei. I lyset af de nye forskningsresultater vedrørende Egtvedpigen, som har vist, at hun kom langsvejsfra, er målet i det tværfaglige forskningsprojekt 'Tales of Bronze Age Women' at belyse mobilitet, identitet og samfundsroller hos bronzealderkvinder i Danmark med fokus på elitekvinder fra de berømte egekistegrave. I projektet benyttes 'state of the art' forskningsmetoder inden for biomolekylær-, biokemisk-, antropologisk og arkæologisk analyse til at undersøge skeletmaterialet fra bronzealderen. Tales of Bronze Age Women er støttet af Carlsbergfondet og forankret i enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning.

Karin Margarita Frei gav en forelæsning i forbindelse med modtagelsen af "Shanghai Archaeology Forum Research Award" i Shanghai, Kina, december 2017. Foto: Shanghai Archaeology Forum

STØRRE FORSKNINGSPROJEKTER

Projektet er treårigt, og er nu lidt over halvvejs. I 2016/2017 var bl.a. den berømte egekistegrav med Skrydstrupkvinden genstand for en detaljeret tværvideenskabelig undersøgelse. Undersøgelserne blev fulgt af Danmarks Radio, og optagelserne blev vist i DRs andet afsnit af serien "Historien om Danmark" (Metallernes tid). De videnskabelige resultater er publiceret i det anerkendte tidsskrift PlosOne. På baggrund af publikationen om Skrydstrupkvinden fik projektets leder, forskningsprofessor Karin Margarita Frei, i december 2017 tildelt den meget anerkendte internationale forskningspris i arkæologi, "The Shanghai Archaeology Forum Research Award". For sit arbejde med bronzealderens elite-kvinder og deres identitet fik Karin M. Frei tillige tildelt Dansk Magisterforenings Forskningspris i september 2017. <http://www.carlsbergfondet.dk/da/Nyheder/Nyt-fra-fondet/Nyheder/Bronzealderkvinder-under-lup-i-ambitioest-forskningsprojekt>

Towards a New European Prehistory (The Rise II)

Projektansvarlig: Karin M. Frei. Projektet er et stort seksårigt forskningsprojekt, der gennemføres i et samarbejde mellem Göteborg Universitet, Center for GeoGenetik ved Københavns Universitet og Nationalmuseet. Nationalmuseets del ledes af forskningsprofessor Karin M. Frei, der har det overordnede ansvar for isotopanalyser (Sr). Det overordnede mål med projektet er at belyse stenalder og bronzealder migrationer i Europa baseret på en kombination af data fra DNA, isotopanalyser, historisk lingvistik og arkæologi. Den geografiske hovedvægt er Middelhavsområdet og Skandinavien. Nationalmuseets undersøgelser startede på Cypern, der er et nøgleområde for forståelsen af mobilitet i Middelhavsområdet i bronzealderen. Towards a New European Prehistory (The Rise II) er støttet af den svenske Riksbankens Jubileumsfond og forankret i enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning.

I 2016/2017 er der på Cypern indsamlet strontium baseline prøver og prøver af forhistorisk humant materiale. Alt materiale er nu færdiganalyseret, og skal publiceres i den kommende tid. Det næste område som skal nærstudies er Norditalien.

Besøg på det arkæologiske museum i Legnago, Norditalien. I projektet skal der undersøges skeletter fra gravpladsen Olmo di Nogara (hvoraf nogle er udstillet på museet). Fra venstre museets Direktør, Federico Bonfanti, og her efter Nationalmuseets forskere, Flemming Kaul, Karin Margarita Frei, Samantha Reiter og Pernille Ladegaard Pedersen.

Nye og innovative rensningssystemer til danske kalkmalerier (CleanLime)

Projektansvarlig: Seniorforsker Isabelle Brajer. Hovedparten af bevaringsarbejdet med middelalderlige kalkmalerier i danske kirker består i genrestaurering af udsmykninger, som allerede er blevet istandsat én eller to gange tidligere inden for de sidste 100 år. Et af de største og mest presserende problemer nutidens konservatorer støder på er fjernelse af indlejret snavs. De første rensninger i første halvdel af 1900-tallet blev hovedsageligt udført med vand og svamp. I denne proces blev en stor mængde snavs vand ført ud over overfladen, og da kalkmalerierne er malet på et porøst underlag (hvidtekalk og kalkpuds), blev det snavsede vand suget ind i væggenes porer. I forskningsprojektet skal nye muligheder inden for kalkmalerirensning afprøves og testes ved brug af kompresser. Projektet består af to ph.d.-projekter, hvor det ene vil have fokus på hydrogeler og det andet på ler. Hertil kommer et delprojekt, som vil have fokus på polyakryler. Sammenligneligheden metoderne i mellem vil blive sikret gennem brug af de samme testobjekter (tilsodede fliser) i de indledende laboratorieforsøg, og metodernes effektivitet vil desuden blive afprøvet in situ med rensningsforsøg på tilsnavsede kalkmalerier. Projektet er støttet af Augustinus Fonden, Kulturministeriets Forskningspulje og Nationalmuseet og er forankret i Miljøarkæologi og Materialeforskning.

I 2017 har ph.d. studerende Mette Midtgård Madsen udtaget prøver og analyseret kalkmørtlen og kalkningen i gotiske kalkmalerier i danske kirker. Ud fra resultaterne er der sammensat to forskellige mørtler, hvis materialesammensætning er identisk med middelalderlig kalkpuds. Derudover er der gennemført en forsøgsrække på DTU, hvor fire forskellige typer ler, samt mørtelprøver, er blevet karakteriseret med hensyn til deres porestrørelsesfordeling. Ud fra forsøgsrækken kan de forskellige lertypers anvendelighed som kompresmateriale bestemmes.

Testfliserne forberedes på kalkmaleriværkstedet.
Foto: Kathrine Segel

Sideløbende har ph.d. studerende Kathrine Segel udtaget prøver af det snavsag som findes indlejret i kalkmalerierne. Snavs-identifikationen udgør et centralt punkt i forskningsprojektet, da tilsnavsningen af kalkede fliser til projektets modelforsøg skal være så realistisk som mulig. I samarbejde med DTU er det lykkedes at udvikle nye metoder til snavs-identifikation, og ud fra disse resultater er der fremstillet en blanding af kunstigt snavs.

På baggrund af dette forarbejde har de to ph.d. studerende og projektleder Isabelle Brajer sammen fremstillet 700 modelfliser til rensningsforsøg, som vil indgå i de tre projekter. Modelfliserne blev efter fremstilling og kalkning indsat i et klimakammer, hvor de har skullet karbonatisere et halvt års tid inden tilsnavsning og senere anvendelse.

Endvidere har de to ph.d. studerende hver især gennemført store dele af de generelle forpligtelser, der er en del af et ph.d. forløb (undervisning og kursusdeltagelse).

3. Enhederne og deres projekter

Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid

Forskningsområder

Enheden har forskning inden for forhistorisk (F), klassisk (K) og nærorientalsk (N) arkæologi samt ægyptologi (Æ) og antikkeception. Inden for den forhistoriske arkæologi arbejdes der primært med Danmarks forhistorie fra de ældste tider til 1050. Det sker på baggrund af hele Europas forhistorie, således at kulturfænomener udforskes på europæisk baggrund, og der samarbejdes i stadig højere grad internationalt. Særlige temaer i disse år udgør forskning i forhistoriske tekstiler samt projektet 'Førkristne Kultpladser'.

Forskningen inden for klassisk og nærorientalsk arkæologi samt ægyptologi omfatter Middelhavskulturernes udvikling fra de tidligste tider til slutningen af Senantikken, ca. 700 e.Kr. koncentreret om Grækenland inklusive områderne øst og vest for Grækenland – i øst med særligt fokus på Cypern og i vest på det syditaliske område. Et hovedtema er forskning i keramikproduktion og -handel i middelhavsområdet. Medarbejdere søger til stadighed at udnytte antiksamlingens store potentiale for udforskningen af antikkens kulturhistorie og kunst.

Målet er dels at øge vor viden om de pågældende civilisationer, dels at øge bevidstheden om betydningen af arven fra antikken for dagens Danmark.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Forsknings- og samlingschef Bodil Bundgaard Rasmussen*

Pensioneret 1. oktober, efterfulgt af Lasse Sørensen*

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Sofie Laurine Albris, ph.d.-stipendiat/projektforsker, ph.d. (F)

Anne Haslund Hansen, seniorforsker, ph.d. (Æ)

Sanne Hoffmann, ph.d.-stipendiat (K)

Mads Dengsø Jessen, projektseniorforsker, ph.d. (F)

Flemming Kaul, seniorforsker, dr.phil. (F)

John Lund, seniorforsker, dr.phil (K)

Ulla Mannering, seniorforsker, ph.d. (F)

Silke Müth-Frederiksen, projektseniorforsker, ph.d. (K)

Peter Vang Petersen, seniorrådgiver (F)

Stine Schierup, forsker, ph.d. (K)

Lasse Sørensen, projektforsker, ph.d. (F)*

Nadia Maria Kristensen, ph.d.-stipendiat (K)

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Morten Axboe, museumsinspektør, dr.phil. (F)

Josefine Frank Bican, forskningsassistent (F)

Susanne Klingenberg, museumsinspektør (F)

Stephen Lumsden, akademisk medarbejder, ph.d. (N)

Poul Otto Nielsen, museumsinspektør (F)

Peter Pentz, museumsinspektør, fil.dr. (F)

Bodil Bundgaard Rasmussen, emerita (K)*

Fagligt tilknyttet

Thomas Grane, forskningskoordinator, ph.d.

Nye projekter

Ph.d.-projekt: *An analysis of depositional processes and pottery from Sikyon*

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Nadia Maria Kristensen**

Beskrivelse: Projektet fokuserer på en mulig lokal keramik produktion fra den geometriske til den arkaiske periode. Derudover på depositionelle processer både fra tidligere perioder, men med særligt fokus på flytningen af Sikyon i 303 f.v.t til et nærliggende plateau. Herunder abandonment phases i forbindelse med flytning og opgivelse af byen, om det skete hurtigt eller velplanlagt over en længere periode. En komparativ analyse foretages mellem Sikyon og andre græske poleis, som er blevet flyttet eller forladt på lignende måde.

Varighed: 01.09.2017-31.08.2020.

Finansiering: 1.472.438 kr. Carlsbergfondet/Finding Old Sikyon.

Eksterne samarbejdspartnere: Eforatet i Korinth og Kiels Universitet, Institute of Geosciences. Hovedvejleder Jane Fejfer, SAXO, Københavns Universitet. Ekstern vejleder: Kristina Winther-Jacobsen, Direktør for Det Danske Institut i Athen.

Hunter-gatherers in a changing world - Ålyst and the Maglemose Settlements in Northern Europe

Ansvarlig: Projektforsker **Lasse Sørensen**

Beskrivelse: Formålet med projektet og monografien er at bidrage med ny international viden om udforskningen af Maglemosekulturen (9000-6400 f.Kr.) i hele Europa samt bringe historisk dybde og globalt perspektiv til nutidens ressourcerelaterede og klimatiske debatter. Der fokuseres specifikt på at få publiceret resultaterne og nye tolkninger deraf fra udgravningerne af bopladsen Ålyst på Bornholm, som er den største lokalitet fra Maglemosekulturen i Europa.

Varighed: 01.03.2017-01.10.2019

Finansiering: 586.000 kr. Carlsbergfondet, Semper Ardens Monographs.

Igangværende projekter

Førkristne Kultpladser

Ansvarlig: Projektseniorforsker

Mads Dengsø Jessen.

Beskrivelse: Førkristne kultpladser - forskningsprojekt om jernalderens og vikingetidens hedenske religion. Projektet tager udgangspunkt i en række af storgårde og bebyggelsescentre, som kan formodes at have fungeret som regionale centre for den førkristne religion – Tissø, Toftegård, Hoby og Gudme. Se også *Større projekter*.

Varighed: 2010-2019.

Finansiering: A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

2010-2015: 11.200.000 kr.;

2015-2018: 9.500.000 kr.

2017-2019: 2.000.000 kr.

Eksterne samarbejdspartnere: Museum Vestsjælland; Museum Sydøstdanmark; Museum Lolland-Falster; Odense Bys Museer; Svendborg Museum.

Finding Old Sikyon

Ansvarlig: Projektseniorforsker

Silke Müth-Frederiksen

Beskrivelse: Projektets primære fokus er at identificere den præcise placering af det arkaiske og klassiske Sikyon med henblik på at undersøge byens form, infrastruktur og kultur ved hjælp af ikke-invasive midler (2015-16) og udgravninger (2017-19). Projektet forsøger desuden at besvare mere generelle spørgsmål om urbanisering i arkaisk og klassisk tid og byder på en enestående chance til at opnå en dybere indsigt i organiseringen af et berømt center for kunst og kultur til sammenligning med andre sådanne centre. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.04.2015-31.08.2020

Finansiering: 2017: Ca. 2.000.000 kr. Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: Det Danske Institut i Athen, Det Græske Kulturministerium/Eforatet i Korinth, Kiels Universitet, Eastern Atlas (Berlin).

Ph.d.-projekt: *Greek Votive Terracotta Figurines*

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Sanne Hoffmann**

Beskrivelse: Ph.d.-Projektet har til formål at studere brugen af terrakotta figuriner som votivofringer i græske helligdommen i perioden ca. 600 – 31 f.Kr. Figurinerne symboliserer en votivgruppe, hvis formål først og fremmest er symbolsk, og hvis betingelser for brug og fremstilling dermed adskiller sig væsentligt fra andre mindre votiver, der typisk består af, hvad der må betegnes som brugsgenstande. Hvorledes de blev produceret, erhvervet, brugt i dedikationer og placeret centralt i helligdomme, for derefter typisk at deponeres i dertil indrettede depoter med andre mindre votiver, er derfor central viden for forståelsen af den græske, antikke kultpraksis.

Varighed: 01.02.2014-31.09.2018

Finansiering: Kulturministeriets Forskningspulje, Aarhus Universitet, Nationalmuseet.

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet.

Gudme - et bebyggelseskompleks med eliteresidens og håndværksgårde fra det 3.-11. årh. En undersøgelse af pladsens funktionalitet og udvikling ud fra bebyggelsesspor og de omfattende fund af guld- og sølvskatte, mønter og metalgenstande

Ansvarlig: Forsknings- og samlingschef, mag.art.

Bodil Bundgaard Rasmussen, DMO.

Beskrivelse: Formålet er at få behandlet de detektorfund, der er fremdraget på lokaliteten Gudme, Fyn, i de sidste årtier med henblik på at analysere funktionalitet og udvikling af pladsen.

Varighed: 01.06 2015-2018

Finansiering: 1.439.957 kr. Carlsbergfondet.

Eksterne samarbejdspartnere: Palle Østergaard Sørensen, Roskilde Museum

Fund fra Nationalmuseets udgravninger i Karthago

Ansvarlig: Seniorforsker **John Lund**

Beskrivelse: Projektet omfatter en publikation af keramisk fundmateriale (terrakotta lamper, keramik og et større, samlet fundkompleks) fra Nationalmuseets udgravninger i Karthago, Tunesien, fra 1975 til 1984.

Varighed: 01.10.2015-31.12.2018

Finansiering: Generalkonsul Gösta Enboms Fond (samt forskningsår).

Afsluttede projekter

Ph.d.-projekt: Stednavne og storgårde i 1. årtusind e. Kr.

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Sofie Laurine Albrig**

Beskrivelse: Ph.d.-projekt om bebyggelse og ideologi afspejlet i de ældre stednavne og arkæologi i oplandet omkring jernalderens og vikingetidens storgårde ved Gudme på Fyn, Strøby Toftegård på Stevns og Tissø på Vestsjælland. Projektet er udført som del af forskningsprojektet Førkristne Kultpladser.

Projektet blev genoptaget ultimo februar 2016 efter barselsorlov. Gennem 2016 har været arbejdet på analysen af Gudmeområdet og på afsluttende skrivning.

Varighed: 01.10.2012-31.03.2017

Finansiering: Samfinansieret af projektet Førkristne Kultpladser, Kulturministeriets ph.d.-pulje og Nordisk Forskningsinstitut, KU.

Eksterne samarbejdspartnere: Nordisk Forskningsinstitut, KU.

En undersøgelse af Brygger Carl Jacobsens ukendte samling afstensager og dens bidrag til udforskningen af den græske bondestenalder og bronzealder med særlig fokus på udvekslingen af jadeøkser, genstande af obsidian og mineralet cinnober

Ansvarlig: Postdoc **Lasse Sørensen**

Beskrivelse: Dette postdocprojekt har til formål at skabe ny viden om udvekslingen af prestige genstande og etableringen af netværk i den græske bondestenalder og bronzealder. Projektet udføres ved en undersøgelse af Brygger Carl Jacobsens oldsagssamling fra den græske forhistorie samt gennem komparative studier af genstande fra den ægæiske region. Jacobsens oldsagssamling på 5490 artefakter er forarbejdet af sjældne råstoffer som jade, nefrit, obsidian og cinnober, hvorfor der ofte er tale om prestige artefakter fra den græske oldtid.

Varighed: 01.03.2015-28.02.2017

Finansiering: 1.230.000 kr. Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: Geologerne: Peter Toft, GEUS; Peter Ilsø, KU; Athanasios Katerinopoulos, Athens University; Fanis Mavridis, Ministry of Culture in Greece; Barbara Horejs, Austrian Academy of

Sciences; Pierre Petrequin, CNRS in Paris med flere.

Bornholms bebyggelse i yngre stenalder. Bosættelse og kulturforandring i tidlig-, mellem- og senneolitikum

Ansvarlig: Museumsinspektør **Poul Otto Nielsen**

Beskrivelse: Formålet med projektet er publicering af arkæologiske udgravninger på Bornholm 1979-2014, der har givet resultater af væsentlig betydning for udforskningen af den ældste bondekultur i Danmark. Der fokuseres på tre spørgsmål: 1) introduktionen af agerbrug og kvægavl ca. 4000-3500 f.Kr., 2) overgangen fra tragtbægerkultur til stridsøksekultur ca. 2800-2700 f.Kr. og 3) bebyggelses-udviklingen i senneolitikum, ca. 2350-1700 f.Kr.

Varighed: 01.05.2015 - 30.04.2017

Finansiering: 1.250.000 kr. Aage og Johanne Louis-Hansens Fond. 100.000 kr. Dr. Margrethe IIs Arkæologiske Fond

Eksterne samarbejdspartnere: Finn Ole Nielsen, Bornholms Museum.

Grød, brød og fisk – forandringer i den materielle kultur i forhold til kostforandringer og fødevarerproduktion i Nordatlanten 800-1300

Ansvarlig: Seniorforsker **Ditlev L. Mahler**

Beskrivelse: Projektets formål er vha. arkæologisk materiale at kortlægge og sammenstille de ændringer i fødevarerproduktion og konsumtion i den østlige del af Nordatlanten - Vestnorge, Færøerne, Island, Shetlandsøerne, Orkneyøerne og Caithness.

Varighed: 01.10.2015-30.09.2016, 2017

Finansiering: 691.200 kr. Kulturministeriets Forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Ingvild Øye, Professor of medieval archaeology at the University of Bergen Department of Archaeology; Iren Baug, Postdoctoral researcher in archaeology at Institute of Archaeology, History, Cultural Studies and Religion, University of Bergen; Ragnheiður Traustadóttir director of the Hólar Project, Hólarannsóknin, Holar University, Iceland; Julie Gibson, regional archaeologist for Orkney, the University of the Highlands and Islands Archaeology Department; Ingrid Mainland, palaeoeconomic/environmental reconstruction and palaeodiet, Orkney; Jenny Murray, curator of Collections at Shetland Museum & Archives; Laurie Goodlad, collections assistant, Shetland Museum & Archives; Val Turner, regional Archaeologist, Shetland; Reidar Bertelsen, professor emeritus of historical archaeology, University of Tromsø.

Documenting ancient Rhodes: The archaeological excavations and Rhodian antiquities from the 19th to early 20th century

Ansvarlig: Forsker **Stine Schierup**

Beskrivelse: Projektet sigter mod etablering af et internationalt forsknings- og formidlingsnetværk med fokus på udforskningen og tilgængeliggørelsen af kilder til de tidlige arkæologiske fund og udgravning-

ENHEDERNE OG DERES PROJEKTER

saktiviteter på Rhodos i det 19. og begyndelsen af det 20. århundrede.

Det primære formål med projektet var udførelsen af en grundlæggende afdækning af emnet, udarbejdelsen af ny ansøgning med henblik på etableringen af et større projekt og styrkelse af det relevante netværk ved andre europæiske museer.

Varighed: 01.11.16-01.04.17

Finansiering: 160.000 kr. Generalkonsul Gösta Enboms Fond

Eksterne samarbejdspartnere: British Museum, London, Antikensammlung, Berlin, Louvre, Paris, Eforate of Antiquities of the Dodecanese, Rhodos.

Middelalder, Renæssance og Numismatik

Forskningsområder

Middelalder, Renæssance og Numismatik dækker perioden fra jernalder/vikingetid til nutid, når det gælder numismatik og runologi og fra vikingetid til nutid, når det gælder udforskningen af den kirkelige kulturarv.

Forskningsområderne afspejler samlingerne, Den kgl. Mønt- og Medaillesamling (KMMS) og Danmarks Middelalder og Renæssance (DMR) samt de antikvariske dækningsområder i form af kirkekonsulentvirksomhed og danefæbehandling.

Fokusområderne udgøres af numismatik, danefæ, runologi, kirker, borge og voldsteder samt den norrøne kultur i Nordatlanten, herunder Grønland.

Til enheden hører bogværket Danmarks Kirker (DK), Nationalmuseets grundlæggende beskrivelse af de danske kirker, deres kalkmalerier, inventar og gravminder. Værket, som er Danmarks største bogværk, har været under udgivelse siden 1933 og dækker på nuværende tidspunkt 2/3 af landet.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Forsknings- og samlingschef Michael Andersen

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Jette Arneborg, seniorforsker, ph.d. (DMR)

Nils Engberg, seniorrådgiver (DMR)

Vivian Etting, seniorforsker (DMR)

Sidsel Frisch, ph.d.-stipendiat (DMR)

Poul Grinder-Hansen, seniorforsker (DMR)

Helle Winge Horsnæs, seniorforsker, ph.d. (KMMS)

Lisbeth M. Imer, seniorforsker, ph.d. (DMR)

Ulla Kjær, seniorforsker, dr.phil. (DMR)

Christian Koch Madsen, postdoc, ph.d. (DMR)

Jens Christian Moesgaard, seniorforsker (KMMS)

Michael Märcher, projektseniorforsker, ph.d. (KMMS)

Anne Pedersen, seniorforsker, ph.d. (DMR)

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Lasse Bendtsen, redaktør (DK)

Thomas Bertelsen, redaktør, ph.d. (DK)

David Burmeister, redaktør, ph.d. (DK)

Anders Christian Christensen, redaktør (DK)

Kirstin S. Eliassen, redaktør (DK)

Birgitte Bøggild Johannsen, redaktør (DK)

Martin Wangsgaard Jürgensen, redaktør, dr. theol. (DK)

Jakob Kieffer-Olsen, redaktør, ph.d. (DK)

Rikke Ilsted Kristiansen, redaktør (DK)

Pia Lindholt, redaktør (DK)

Per Kristian Madsen, museumsinspektør (DMR)

Hans Mikkelsen, museumsinspektør (DMR)

Ebbe Nyborg, redaktør (DK)

Sissel F. Plathe, museumsinspektør (DMR)

Niels Jørgen Poulsen, redaktør (DK)

Henriette Rensbro, museumsinspektør, ph.d. (DMR)

Mogens Vedsø, redaktør (DK)

Nye projekter

Ph.d.-projekt: *Den sammenvævede Elite 1559-1699. Kulturel mobilitet og kongelig magt i vævede tapeter*

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Sidsel Frisch**

Beskrivelse: Projektet vil analysere de visuelle kulturudvekslinger, der ligger til grund for de danske billedvævede tapeter, og placere dem i denne større fortælling om identitetsskabelse og kulturformidling. Projektet vil desuden skabe en offentlig tilgængelige database over de bevarede billedvævede tapeter fra 1500- og 1600-tallet til brug for dansk og international forskning samt alment interesserede.

Varighed: 16.10.2017-15.10.2020.

Finansiering: 633.600 kr. Kulturministerets Forskningspulje; 100.000 kr. Marie Louise Nosch (via Anneliese Maier Research Award, Collaboration Award to Promote the Internationalisation of the Humanities and Social Sciences in Germany, Alexander von Humboldt Foundation); 495.000 kr. Nationalmu-seets ph.d.-pulje.

Research Network of Urban Literacy (RUL)

Ansvarlig: Seniorforsker **Lisbeth Imer**

Beskrivelse: The Research Network of Urban Literacy (RUL) unites researchers from different disciplines and institutions across Scandinavia, and provides an interdisciplinary platform for the study of urbanity and literacy – with a particular focus on the use of both the runic and the Roman alphabet among different social layers in the towns of Scandinavia c. 800-1500.

Varighed: 01.10.2017 – 30.09.2019

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet, Københavns Universitet, Sydvestjyske Museer, Dansk Center for Byhistorie m.fl.

Roskilde Domkirkes middelalderlige bygningshistorie

Ansvarlig: Redaktør **Thomas Bertelsen**

Beskrivelse: Forskningsprojektet 'Roskilde Domkirkes middelalderlige bygningshistorie' har til formål at udrede den gotiske teglstenskirkes bygningshistorie, præcisere kirkens opførelsestidspunkt samt påpege bygningens internationale relationer til såvel fransk som tysk gotik.

Varighed: 14.08.2017 - 14.09.2018

Finansiering: 990.000 kr. Fonden til formidling af kulturarven Roskilde Domkirke

Eksterne samarbejdspartnere: Lektor Kaare Lund Rasmussen, Syddansk Universitet.

Igangværende projekter

Jellingprojektet – et kongeligt monument i dansk og europæisk belysning

Ansvarlig: Seniorforsker **Anne Pedersen**

Beskrivelse: Projektet tager afsæt i Jellingmonumenterne. Ved hjælp af arkæologiske, historiske og natur-

videnskabelige analyser og undersøgelser sigter det mod at belyse Jellingkomplekset og dets rolle i den forvandling, det danske samfund gennemgik i løbet af vikingetiden og den tidlige middelalder. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.09.2008 – 31.12.2019

Finansiering: (2008) 22.700.000 kr. Bikubenfonden (2012) 7.200.000 kr. Bikubenfonden

Eksterne samarbejdspartnere: Prof. Mads Kähler Holst, Aarhus Universitet; Museumsinspektør Charlotta Lindblom, VejleMuseerne; Professor Henrik Breuning-Madsen, Københavns universitet; Museumsinspektør Lisbeth E. Christensen, Odense Bys Museer; Se videre Jellingprojektets Årsrapport 2016.

En mangfoldig billedverden – en ny tids smykker

Ansvarlig: Seniorforsker **Anne Pedersen**

Beskrivelse: Projektet indgår som del af et samarbejde med Sydvestjyske Museer under navnet Mode, identitet og tro. Middelalderlige smykker og dragttilbehør 1050 til 1500. Målet er at opnå ny viden og søge nye perspektiver på dragtmode, identitet og tro i middelalderen. Projektet sætter fokus på den tidlige middelalders smykker, der viser stilmæssige træk fra både skandinavisk og romansk kunst. Hensigten er at belyse mangfoldigheden i datidens billedsprog på personlige genstande og dettes ud-sagn om et kristent tankesæt. Smykkerne sammenlignes med mønter, stenarbejder og kirkeinventar fra 1000-/1100-årene, som i højere grad repræsenterer officielle eller højstatus sammenhænge. Projektet er indledt i 2016 med formulering af hovedprojekt og foransøgning.

Varighed: 01.01.2016 – 31.12.2019

Finansiering: Finansiering (efter indledende foransøgning) søges i januar 2017

Eksterne samarbejdspartnere: Mette Højmark Søvsø, Museumsinspektør, Sydvestjyske Museer; Thomas Birch, Assistant professor, UrbNet (Centre for Urban Network Evolutions) Aarhus Universitet.

Kirken i kirken – et nyt billede af Jelling Kirkes ældste bygningshistorie

Ansvarlig: Seniorforsker **Anne Pedersen**

Beskrivelse: Projektet sætter fokus på stenkirken i Jelling og vil med Jelling som afsæt bidrage til forståelsen af de ældste stenkirker i Danmark og udbygningen af det danske kirkelandskab. I 2013-14 er der foretaget digitale opmålinger af kalkmalerierne i Jelling Kirke med henblik på sammenligning med akvareller udført i 1874/75 efter opdagelsen af de middelalderlige kalkmalerier; derudover undersøgelser i udvalgte frådstenskirker med henblik på sammenligning af byggestil, kalkmalerier m.v. i forhold til Jelling Kirke. Analyser af kalkmalerier og mørtelteknikker er fortsat i 2015 og 2016 samtidig med komparative analyser af andre tidlige stenkirker.

Varighed: 01.04.2012 – 31.12.2019

Finansiering: (2012) 1.674.000 kr. Bikubenfonden
Eksterne samarbejdspartnere: Konservator Peder Bøllingtoft.

Tidlige og sene frådstenskirker – Jellings romanske stenkirke i regional kontekst

Ansvarlig: Redaktør **Thomas Bertelsen**

Beskrivelse: Danmark er rig på middelalderkirker, især romanske kirker fra tiden ca. 1100-1250. Før 1100 dominerede trækirkerne, og stenbygningskunsten var kun ved at tage form. Det foretrukne byggemateriale i det tidligste stenbyggeri var frådsten, der regionalt forekom i rigelige mængder og let kunne forarbejdes til byggesten. Den porøse stenart findes især i Østjylland og navnlig Vejleegnen blev rig på frådstenskirker. Også stenkirken i Jelling er opført i frådsten, og i kraft af dens placering midt i Haralds monument, regnes den blandt landets ældste. I dette projekt redegøres for den bemærkelsesværdige bygningshistorie bag Jelling Kirke og dens relation til Østjyllands øvrige romanske frådstenskirker.

Varighed: 01.06.2011 - 15.07.2018

Finansiering: Delprojekt under Jellingprojektet.

Winter is Coming Project (WiCP): Arctic Farming in Norse Greenland

Ansvarlig: Postdoc **Christian Koch Madsen**

Beskrivelse: Dette projekt undersøger om, eller i hvilket omfang, klima- og miljømæssige forandringer virkelig var hovedfaktorerne i opgivelsen af den norrøne grønlandske bosættelse i Grønland? Spørgsmålet søges besvaret ved en detaljeret analyse af de arkæologiske spor af norrøn bebyggelse i fire marginale områder, som var mest udsatte for klimatiske forandringer. Teoretisk set burde bebyggelsen i sådanne områder først fremvise tegn på klimatisk stress. Hvis ikke sådanne tegn på stress kan observeres, må søges andre forklaringer på bebyggelsens og koloniens nedgang. De nye forklaringsmodeller for komplekse dynamikker betragtes ud fra nye humanistiske teoretiske perspektiver, der ikke blot fremhæver systemsammenhæng, men også den unikke menneskelige oplevelse af faktiske levevilkår.

Varighed: 01.03.2016 – 29.02.2020

Finansiering: 1.837.128 kr. DFF – Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Eksterne samarbejdspartnere: North Atlantic Biocultural Organization, National Science Foundation (US).

En analyse af de middelalderlige borges funktioner og indretning – om bygningernes brug, indretning og inventar i senmiddelalder og tidlig renaissance

(arbejdstitel)

Ansvarlig: Seniorforsker **Vivian Etting**

Beskrivelse: Formålet med projektet er at få et overblik over anvendelsen af de danske middelalderborge i senmiddelalder og tidlig renaissance gennem en analyse af bygningernes brug, indretning og inventar.

Til denne analyse sammenholdes de arkæologiske kilder fra udgravninger med det skriftlige kildemateriale som inventarier og synsforretninger. Hertil kommer naturligvis bevarede genstande og møbler fra slotte og herregårde.

Varighed: 01.01.2015- ca. år 2019

Finansiering: Resultaterne af projektet skal publiceres i en bog. Der vil blive søgt fondsmidler til dette, når manuskriptet foreligger.

Genbrug af bygninger

Ansvarlig: Seniorforsker **Ulla Kjær**

Beskrivelse: Projektet er udsprunget af, at flere danske kirkebygninger er blevet taget ud af brug som det, de blev bygget til, nemlig kirker, og at der skal findes andre funktioner, som kan passes ind i rummene. Med støtte også i erfaringer fra udlandet er det tanken at belyse, hvad der skal tænkes igennem, når så funktionsbestemte bygninger skal indrettes til noget andet. Hvor vidt kan man gå, uden at bygningen mister sin sjæl? Og gælder der andre forhold, når det drejer sig om nedlagte kirker end når det gælder tidligere herregårde eller posthuse eller lignende?

Varighed: 01.02.2014-31.12.2017

Finansiering: Nationalmuseet. Forskningsår

Den velovervejede enkelhed. Dansk arkitektur 1400-1550 belyst gennem senmiddelalderens kirketårne

Ansvarlig: Redaktør **Thomas Bertelsen**

Beskrivelse: Gennem studier af danske kirkers mange hundrede senmiddelalderlige tårne er søgt indsigt i de arkitektoniske idealer og byggetekniske forudsætninger, der lå til grund for periodens omfattende og mangestrengede byggeaktivitet. Netop kirketårnene viser sig i den henseende som velegnede studieobjekter, da de dels er rigt repræsenteret over hele landet, dels rummer alle facetter, der definerer en bygningskultur og dens variationer. I denne ramme tegnes et nyt billede af arkitekturens udvikling og udtryk på et i dansk sammenhæng hidtil uset detaljeret grundlag. Yderligere indkredses det hjemlige byggeris internationale relationer i Østersøområdet og Nederlandene.

Varighed: 01.04.2016-1.10.2017

Finansiering: Kulturministerets Forskningspulje, Egen forskningstid

Eksterne samarbejdspartnere: Arkitektskolen Aarhus

Nordboernes Grønland

Ansvarlig: Seniorforsker **Jette Arneborg**

Beskrivelse: Monografi, som samler de sidste 40 års forskning og resultater fra de arkæologiske udgravninger i nordbofydgerne i Grønland.

Varighed: 01.08-2015 – 31.07.2018

Finansiering: Egen forskningstid

Gudme - et bebyggelseskompleks med elitesidens og håndværksgårde fra det 3.-11. årh. En undersøgelse af pladsens funktionalitet og udvikling ud fra bebyggelsesspor og de omfattende fund af guld- og sølvskatte, mønter og metalgenstande.

Ansvarlig: Forsknings- og samlingschef

Bodil Bundgaard Rasmussen (Delprojekt af seniorforsker **Helle Horsnæs**)

Beskrivelse: Formålet er at få behandlet de detektorfund, der er fremdraget på lokaliteten Gudme, Fyn, i de sidste årtier med henblik på at analysere funktionalitet og udvikling af pladsen.

(Delprojekt – mønter fra Gudme)

Varighed: 01.06.2015-31.05.2017

Finansiering: 1.439.957 kr. Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: Palle Østergaard Sørensen, Roskilde Museum

Afsluttede projekter

Dansk-franske kunstneriske forbindelser i den danske enevældes tid (1660-1849)

Ansvarlig: Seniorforsker **Ulla Kjær**

Beskrivelse: Projektet beskriver de dansk-franske kunstneriske forbindelser i den danske enevældes tid.

Varighed: 12.04.2016-04.02.2017

Finansiering: 1.240.000 kr. Veluxfonden

Comparative Islands Ecodynamics – Limits of Sustainability

Ansvarlig: Seniorforsker **Jette Arneborg**

Beskrivelse: Projektet Comparative Island Ecodynamics in the North Atlantic skal forbedre vores forståelse af det komplekse samspil mellem mennesket, klimaforandringer og omverdens indflydelse i to nærtstående Skandinaviske samfund: Island og det norrøne Grønland. Mens islændingene overlevede klimaændringer, vulkanudbrud, voldsom jorderosion, epidemiske sygdomme og barske økonomiske konsekvenser fra verden-systemet i århundreder er det i dag lykkedes at skabe et moderne samfund, som i internationale vurderinger er placeret højt, når det gælder livskvalitet. I modsætning hertil opgav deres slægtninge bosætningerne i Grønland allerede i midten af det 15. århundrede.

Varighed: 01.07.2013 – 31.12.2015. Projektet forlænget 01.01.2016 – 31.12.2017

Finansiering: USD 180.000, National Science Foundation – tillægsbevilling USD 50.000

Eksterne samarbejdspartnere: Prof. Thomas McGovern, City U New York (PL); Prof. Andy Dugmore, U Edinburgh, Prof. Orri Ve-steinnsson, U. Iceland

Borgene på Samsø

Ansvarlig: Seniorforsker **Vivian Etting** og seniorrådgiver **Nils Engberg**

Beskrivelse: Formålet med projektet er at få et samlet overblik over de middelalderlige borge på Samsø –

deres anlæggelse, datering, bebyggelse, ejerforhold og indbyrdes relationer. Borgene skal indgå i en vurdering af magtforholdene på Samsø gennem middelalderen, herunder også deres relationer til øens øvrige bebyggelse og infrastruktur.

Der er gennem en 5-årig periode gennemført udgravninger på øens 5 middelalderlige voldsteder.

Resultaterne af det samlede projekt skal som nævnt publiceres i en større monografi, der forventes at udkomme i sidste del af 2017.

Varighed: 01.01.2008 – 01.11.2017

Finansiering: Til udgravningerne er doneret:

25.000 kr: Dr. Margrethe IIs arkæologiske Fond

300.000 kr: Augustinusfonden

100.000 kr: Danneskiold-Samsøes Familiefond

200.000 kr: Beckett-Fonden

150.000 kr: Knud Nørgaard og hustru Grethe Nørgaards Fond

Til publicering af bog er doneret:

25.000 kr: Farumgaard-Fonden

150.000 kr: Knud Nørgaard og hustru Grethe Nørgaards Fond

Eksterne samarbejdspartnere: Lis Nymark, museumsleder på Økomuseum Samsø; Hans Skov, museumsinspektør, Moesgaard Museum; Jørgen Frandsen, arkitekt MAA, Kulturstyrelsen

Kronborg

Ansvarlig: Seniorforsker **Poul Grønder-Hansen**

Beskrivelse: Udarbejdelse af manuskript til bog om Kronborg.

Varighed: 01.01.2016-31.12.2016: Manus udarbejdelse. 01.01.2017-01.12.2017: manusbearbejdning, fotografering, redaktion og bogproduktion

Finansiering: 400.000 kr. A. P. Møller og hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond

Nyere Tid og Verdens Kulturer

Forskningsområder

Nyere Tid og Verdens Kulturer er organiseret i faglige miljøer omkring tre hovedsamlinger:

Danmarks Nyere Tids (NT) samling beskæftiger sig med danskernes historie fra 1660 til i dag. De mange kulturhistoriske genstande i samlingen belyser livet og hverdagen i Danmark fra enevældens indførelse i 1660 og frem til i dag, herunder også i de tidligere danske områder Skåne, Halland, Blekinge, Sydslesvig, Holsten, Norge og Island. Endvidere Færøerne, Grønland og den tidligere danske koloni Dansk Vestindien, samt Serampore, Tranquebar og Ghana.

Musikmuseets samling (MS) omfatter musikinstrumenter fra Europa, Asien og Afrika fra 1500-tallet og frem til vor tid. Museets samlinger bringer den levende musik ind i en kulturhistorisk sammenhæng.

Etnografisk Samling (ES) har, sammen med Antiksamlingen, ansvar for Nationalmuseets etnografiske og arkæologiske samlinger fra alle ikke-europæiske kulturområder samt alle arktiske folk fra oldtid til vore dage.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Forsknings- og samlingschef
ph.d. Christian Sune Pedersen

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Martin Appelt, seniorforsker, ph.d. (ES)
Lars K. Christensen, seniorforsker, ph.d. (NT)
Mille Gabriel, seniorforsker, ph.d. (ES)
Bjarne Grønnow, forskningsprofessor, dr. phil, (ES)
Claire Houmard, postdoc, ph.d. (ES)
Vibeke Andersson Møller, seniorforsker (NT)
Ulla Odgaard, projektseniorforsker, ph.d. (ES)
Lykke L. Pedersen, seniorforsker (NT)
Mikkel Venborg Pedersen, seniorforsker, dr.phil. (NT)
Martin Petersen, seniorforsker, ph.d. (ES)
Simon Rastén, ph.d.-stipendiat (ES)
Louise Sebro, projektseniorforsker, ph.d. (NT)
Peter Andreas Toft, projektforsker, ph.d. (ES)
Casper Toftgaard, ph.d.-stipendiat (ES)
Bente Wolff, seniorforsker, ph.d. (ES)

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Anne-Mette Marchen Andersen, museumsinspektør (NT, ES)
Christel Braae, akademisk medarbejder (ES)
Inge Damm, registrator (ES)
Nuka Godtfredsen, grafiker (ES)
Esther Grølsted, museumsassistent (NY)
Hans Christian Gulløv, seniorforsker emeritus, dr.phil. (ES)
Bente Gundestrup, akademisk medarbejder (ES)
Joan Hornby, seniorforsker emerita (ES)
Einar Lund Jensen, projektforsker emeritus, ph.d. (ES)
Anne Mette Jørgensen, museumsinspektør, ph.d. (ES)
Tilo Krause, akademisk medarbejder (ES)
Agnes Lydiksen, akademisk medarbejder (NT/ES)
Bobo Magid, samlingsleder (NT, ES)
Marie Martens, museumsinspektør (MS)
Darryl Martin, museumsinspektør, ph.d. (MS)
Jesper Kurt Nielsen, museumsinspektør (ES)
Marie Lenander Petersen, akademisk medarbejder (ES)
Mona Rasmussen, registrator (NT)
Anne-Marie Rechendorff, museumsinspektør (NT)
Inge Schjellerup, projektseniorforsker emerita, fil.dr. (ES)
Lisbet Torp, overinspektør (MS)
Annette Vasström, seniorforsker emerita (NT)

Nye projekter

Carving a Northern Identity: revealing the cultural traditions of the Inuit and Ainu societies from bone technology during the last millennium

Ansvarlig: Postdoc **Claire Houmard**

Beskrivelse: Inuit and Ainu (North Japan) communities have experienced important climatic changes in the past and adapted to. This project aims to explore and compare the culture traditions of these maritime hunter-gatherers through time by bone technology analyses.

Varighed: 01.03.2017 – 28.02.2019

Finansiering: 1.227.463 kr. Carlsbergfondets Distinguished postdoctoral fellowships

Eksterne samarbejdspartnere:

Nordens Arktiske Arv. Styrkelse af arktiske indsatser på nordiske nationale museer

Ansvarlig: Museumsinspektør

Anne Mette Jørgensen

Beskrivelse: Fra 1921 til 1924 besøgte 5 Thule ekspeditionen talrige grupper af mennesker på tværs af Arktis og dokumenterede en kulturel og sproglig sammenhæng fra Thule i Grønland over det nordøstligste Canada og Alaska til Cape East i Sibirien. Foruden fortællinger og sange, fotos og arkæologiske optegnelser indsamlede ekspeditionen flere tusinde etnografiske genstande, der i dag har hjemme på Nationalmuseet. Tumisiut projektets ambition er at revitalisere dette omfattende materiale i en nysgerrig og lærerig proces af forskning, digitalisering og formidling på en række platforme. Gennem samarbejder med oprindelsessamfundene kaster projektet nyt lys på vores viden om befolkninger i Arktis, om ekspeditionen og om museets unikke samling.

Varighed: 15.11.2017 – 31.12.2019

Finansiering: 1.186.705 kr. Nordisk Ministerråd, NTVK og samarbejdspartnere

Eksterne samarbejdspartnere: Kitikmeot Heritage Society, Cambridge Bay, Nunavut, Canada; Carleton University, Ottawa, Canada; Kulturhistorisk Museum, Oslo; Etnografiska Museet, Stockholm; Nordiska Museet, Stockholm

Dansk ekspeditionshistorie

Ansvarlig: Museumsinspektør **Jesper Kurt Nielsen**, Projektforsker **Peter Andreas Toft**, seniorforsker **Anne Haslund Hansen (DMO)**

Beskrivelse: Udgivelse af trebindsværket Dansk Ekspeditionshistorie i samarbejde med det Kongelige Danske Geografiske Selskab og Gads Forlag *Varighed:* 2015 - 2018

Varighed: 15.11.2017 – 31.12.2020

Finansiering: 4.875.000 kr.. Augustinusfonden

Eksterne samarbejdspartnere: Michael Harbsmeier, RUC, Kristian Hvidtfelt Nielsen, AU.

Igangværende projekter

Nationalmuseets Serampore Initiativ

Ansvarlig: Seniorforsker **Bente Wolff**

Beskrivelse: Nationalmuseets Serampore Initiativ er et projekt, der gennem forskning og dokumentation samt anlægs- og restaureringsarbejder, har til formål at skabe ny viden om livet i Serampore, som var en dansk koloni i Indien (1755-1845), både ud fra et historisk og et nutidigt perspektiv. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.08.2011-31.12.2018

Finansiering: 24.000.000 kr. Realdania; 4.200.000 kr. Kulturministeriet; 27.000 kr. Foreningen til bevarelse af Kulturminder i Serampore.

Eksterne samarbejdspartnere: Government of West Bengal, Department of Tourism & Department of Information and Cultural Affairs; Shuvaprasanna, Chairman, West Bengal Heritage Commission Dr. Vansanglura, Principal, Serampore College, Serampore, West Bengal, India; District Magistrate, Hooghly, Mr Sanjay Bansal IAS, Chinsurah, West Bengal, India; Ashoke Biswas, Bishop of Calcutta Prof. Tapati Guha Thakurta; Centre for Studies in Social Sciences, R-1, Baishnabghata Patuli Township Dr. Milinda Banerjee, Dept. of History, Presidency University, Kolkata, India; G.M Kapur, Convenor, Calcutta cpt, Indian National Trust for Arts and Cultural Heritage, Hastings, Kolkata, India.

The NOW Project: Living Resources and Human Societies around the North Water in the Thule Area, Greenland

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Bjarne Grønnow**

Beskrivelse: NOW Projektet udforsker det foranderlige højarktiske økosystem, menneskets udnyttelse af fangstdyrene og de samfundsmæssige ændringsprocesser i et langt tidsperspektiv – fra de første indvandrere, der kom til Nordvandet for 4.500 år siden, til nutidens inughuit (Thules befolkning). Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.07.2014 – 01.07.2018

Finansiering: 4.500.000 kr. ud af en samlet bevilling

på 18.900.000 kr. Carlsbergfondet, Veluxfondene *Eksterne samarbejdspartnere:* PL Kirsten Hastrup, Professor, Dept. of Anthropology, University of Copenhagen; Anders Mosbech, senior researcher, Department of Bioscience, Arctic Research Centre, Roskilde

Ph.d.-projekt: The American Indian Colonisation of the former Danish West Indies

Ansvarlig: ph.d.-stipendiat **Casper Toftgaard**

Beskrivelse: Ph.d. projektets formål er ud fra det af Gudmund Hatt i 1922/23 hjembragte materiale fra Caribien, samt tidligere og senere doneret materiale til Nationalmuseet, at foretage en diakron analyse af de tidligere Dansk Vestindiske Øers kulturelle udvikling fra den tidligste indianske indvandring omkring 1200 f.Kr. til Columbus ankomst til Caribien.

Varighed: 01.10.2015 – 30.09.2018

Finansiering: Nationalmuseet/KFU

Ph.d.-projekt: Den koloniale by. Social interaktion og magtrelationer i Serampore 1755-1845

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Simon Rastén**

Beskrivelse: Ph.d.-projektet tager udgangspunkt i byen Serampore, der under navnet Frederiksnagore var en dansk handelsstation i Indien mellem 1755 og 1845. I perioden voksede stedet til at blive en af Danmarks største byer med over 10.000 indbyggere. Ud fra et lokalt, mikrohistorisk perspektiv undersøges, hvordan forskellige relationer mellem byens indbyggere opstod og udviklede sig. Dette sker især med baggrund i kilder fra det danske retsvæsen, der bl.a. indeholder oplysninger om konflikter, utroskab, tyverier, voldtægter og hazardspil. Herudfra diskuteres de nye muligheder og udfordringer den koloniale by skabte for både europæere og indere.

Varighed: 01.04.2015 – 30.11.2019 (inkl. orlov)

Finansiering: 882.118 kr. Kulturministeriet
333.900 kr. Aarhus Universitet

600.000 kr. Realdania/Serampore Initiativet

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet, Prof. Tapati Guha Thakurta, Centre for Studies in Social Sciences, Kolkata, West Bengal, India.

Dansk arkitektur i 1960'erne

Ansvarlig: Seniorforsker **Vibeke Andersson Møller**

Beskrivelse: Dansk arkitektur blev i 1960'erne til i et spændingsfelt mellem det økonomiske opsving, industrialiseringen af byggeriet, velfærdssamfundets fokus på både boligmanglen og på institutions- og kulturbyggeri samt en revision af den hidtil statiske forståelse af en bygning til fordel for et dynamisk-foranderligt syn på et bygningsværk.

Projektet skal udrede, hvorledes disse faktorer spillede sammen inden for byggesektoren, og hvordan de tilsammen gav form til dansk arkitektur. Endvidere skal den danske arkitektur indsættes i sin internationale kontekst.

Varighed: 01.07.2014-31.05.2018

Finansiering: Forskerår

100.000 kr. Farumgaard-Fonden

100.000 kr. Dreyers Fond

Posic, et førspansk rituelt center i Huallaga, Peru – tværfaglige undersøgelser af kult anlæg under tre indianske kulturperioder, 500- 1500 e.v.t.

Ansvarlig: Projektseniorforsker **Inge Schjellerup**

Beskrivelse: Det rituelle anlæg i Posic rummer arkæologiske levn fra tre etniske gruppers religiøse aktiviteter (500 – 1500 e.Kr.). Projektet vil gennem arkæologisk kortlægning og etnohistorie forklare, hvordan regnskovsstammer, chachapoyafolket og inkaerne organiserer landskabet gennem forskellige rituelle systemer. Projektet bidrager med ny viden om grænserne for de tre kulturers udbredelse og adaptive og nonadaptive kulturelementer og belyse

samspelet mellem de overordnede netværksdannelser, samt analysere udvekslingen af materiale og immateriel kultur.

Varighed: 01.01 2013 -31. 12. 2017

Finansiering: 765.196 Kr. Carlsbergfondet

At sætte verden i system, baggrund, tilblivelse, kontekst

Ansvarlig: Seniorforsker emerita **Annette Vasström**

Beskrivelse: Undersøgelsen afdækker baggrund og vilkår for samt konsekvenser af Nationalmuseets arbejde med "at sætte verden i system" igennem udarbejdelsen af et klassifikationssystem, som i dag er det dominerende redskab for de kulturhistoriske museers dokumentation af nyere tids kulturhistorie. Resultaterne er antaget til publikation i PNM.

Varighed: 01.07.2010 – 31.05.2018

Finansiering: (2010) Nationalmuseet, fast løn

(2011) 330.000 kr. KUAS

(2012) 350.000 kr. KUMs forskningspulje.

(1/1- 31/5. 2013) Farumgård-fonden

Det daglige brød. En etnologisk undersøgelse af filantropi, fattigdomskultur og mikroøkonomi

Ansvarlig: Seniorforsker **Lykke L. Pedersen**

Beskrivelse: Med udgangspunkt i materialet fra Københavns første brugsforening, Østerbro Holdningsforening fra 1868 til 1984, analyseres den ramme om de mindst bemidledes hverdagsliv, samtidens filantroper lagde gennem oprettelsen af Lægeforeningens Boliger og de dertil knyttede institutioner og foreninger. Lægeforeningens Boliger blev et af de første store planlagte boligområder efter koleraepidemien i 1853, hvor europæiske ideer om hygiejnens betydning og boligens indretning blev omplantet til danske forhold. Over for intentionerne om at forbedre de fattiges sundhed, men også deres moral gennem oprettelsen af en på alle måder kontrolleret mønsterby, stod de fattiges brug af og opfattelse af disse tilbud.

Varighed: 1.09.2010 – 31.05.2018

Finansiering: 691.200 kr. Kulturministeriets forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Brumleby Museum

Rensdyrjægerens jagtmarker

Ansvarlig: Projektseniorforsker **Ulla Odgaard**

Beskrivelse: Projektet formål er at samle den viden, som er genereret fra museets rekognosceringer og etno-arkæologiske undersøgelser i et område syd for Kangerlussuaq (Søndre Strømfjord) i det vestlige Grønland. På baggrund af feltrapporter fra tidligere arkæologiske undersøgelser, historiske kilder og videnskabelige artikler, skal der skrives en sammenfattende historie om dette enestående jagtlandskab. Dette skal ske gennem en videnskabelig engelsksproget publikation, hvor alle de arkæologiske resultater – og de indsigter som arbejdet i en moderne renjægerlejr har betydet – præsenteres.

ENHEDERNE OG DERES PROJEKTER

Varighed: 01.08.2016-31.01.2018

Finansiering: 199.439 kr. 15. Juni fonden

NICC. The National Museum Initiative on Clothes and Cloth Cultures - from Prehistory till Today

Ansvarlig: Seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen** og Seniorforsker **Ulla Mannering**

Beskrivelse: Samarbejdsprojekt omkring studier i og formidling af dragter og tekstiler samt skind, i samarbejde med Københavns Universitets Center for Tekstilforskning

Varighed: 01.01.2016 –

Eksterne samarbejdspartnere: Københavns Universitets Center for Tekstilforskning

North Korean Graphic Novels

Ansvarlig: Seniorforsker **Martin Petersen**

Beskrivelse: Udarbejdelse af forsknings-monografi om nordkoreanske tegneserie til udgivelse på Routledge ultimo 2017/primo 2018.

Varighed: 01.01.2016 – 31.03.2018

Finansiering: Primært udført som del af forskertid; endvidere to ophold ved Academy of Korean Studies foråret 2016 samt foråret 2017.

Gentlemænd. Idealer - Kultur - Udstyr

Ansvarlig: Seniorforsker

Mikkel Venborg Pedersen

Beskrivelse: En studie af herremode og idealer med vægt på tiden c. 1870-1914 med henblik på udarbejdelse af monografi samt forskningsartikler

Varighed: 01.02.2016 – 31.12.2018

Finansiering: Der søges senere fondsmidler til publicering.

ENCOUNTER: European Network for Manorial and Country House Studies

Ansvarlig: Seniorforsker

Mikkel Venborg Pedersen

Beskrivelse: Internationalt samarbejdsprojekt om herregårdsstudier mv.. Del af Nationalmuseets samarbejde på Center for Dansk Herregårdsforskning

Varighed: 05.10.2015 – 31.12.2019, hvorefter samarbejdet forventes videreført i EU-regi

Finansiering: Dansk Center for Herregårdsforskning

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet, Arkitektskolen Aarhus, Herregårdsmuseet Gammel Estrup, University of York, University of Groningen, Europäische Universität in Frankfurt a.d. Oder, Universität Greifswald, Uppsala Universitet, Universitetet i Oslo m.fl.

Handel ogandel i 1600- og 1700-tallet. Et forsknings- og formidlingsprojekt med udgangspunkt i dansk-hollandske kontakter i 1600- og 1700-tallet.

Ansvarlig: For NM: Museumsinspektør, ph.d. **Christina Ax** udfører forskningsprojekt. Seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen** er akademisk tilsynsførende

på hele projektet.

Beskrivelse: Projektet handler om handel og kulturelle kontakter langs Vadehavet fra Holland til Danmark.

Varighed: 2015 - 2018

Finansiering: Velux Fonden

Eksterne samarbejdspartnere: Projektleder, forsknings- og formidlingschef, ph.d. Mette Guldborg, Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg. Museum Sønderjylland. Syddansk Universitet, Odense. Schiffahrtsmuseum, Bremen m.fl.

Afsluttede projekter

Mellem silke og skind – klædedragt, kreolisering og kulturmøder i Grønland 1700-1930

Ansvarlig: Projektforsker **Peter Andreas Toft**

Beskrivelse: Projektet er en undersøgelse af, hvordan "fremmede" dragt- og smykkeelementer blev brugt og op-fattet af inuit og europæere både funktionelt og som markør for social identitet; herunder individets position og gruppetilhørsforhold. Desuden afhang dragtens udvikling også af faktorer udenfor de lokale samfund som f.eks. handelskompagnierne vareudbud og europæiske modestrømninger. I projektet sammenlignes dragtens sociale rolle i fire grønlandske og to canadiske regioner, hvor kulturmødernes længde og karakter er meget forskellige. Projektets udgangspunkt er dragter, genstande, fotografier og skriftlige kilder fra museer i Danmark, Grønland, Canada, Norge og Holland.

Varighed: 01.10.14-31.01.2017

Finansiering: 2.279.444 kr. Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Among Herders of Inner Mongolia

Ansvarlig: Projektforsker **Christel Braae**

Beskrivelse: Publicering af manuskriptet: Among Mongol Herders. The Haslund-Christensen Collection of the National Museum of Denmark

Varighed: 01.02.2013-31.12.2017

Finansiering: Carlsbergfondet

Shop, Consumer, City 1600-2000

Ansvarlig: For NM: Seniorforsker

Mikkel Venborg Pedersen

Beskrivelse: FKK Forskningsnetværket er sat i søen for at skabe en dialog mellem de to historiske fagdiscipliner "byhistoriske forskning" og "erhvervs-historie." "Forbrugets produktion" er et nøglebegreb i netværkets arbejde: Forbrug skaber identitet, og forbrugspraksisser former byer og definerer butikker hvad enten i traditionel udformning eller alene som virtuelle enheder. På den anden side øver både butikker og byer afgørende indflydelse på forbrugsmønstre

Varighed: 01.09.2015 – 31.08.2017

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommu-

nikation

Eksterne samarbejdspartnere: Projektleder lektor,
ph.d. Mikkel Thelle, Center for Byhistorie, og lektor,
ph.d. Nina Kofoed, Institut for Kultur og Samfund,
Historisk Afdeling, begge Aarhus Universitet.

Krig & Besættelse

Forskningsområder

Krig & Besættelse varetager samlingsarbejdet i relation til Tøjhusmuseet, Orlogsmuseet og Frihedsmuseet. I Frihedsmuseets samlinger indgår tillige genstandene indsamlet ved og vist på Frøslevlejrens Museum.

De tre samlinger belyser primært det danske forsvars historie, besættelsestidens historie 1940-1945 med særlig vægt på modstandskampen samt Frøslevlejren 1944-1949. Som en integreret del af Tøjhusmuseets samlinger råder enheden desuden over en international våbensamling, der viser våbnenes udvikling fra krudtets indførelse i midten af 1300-tallet til i dag.

Set i et større perspektiv bidrager enheden til at skabe ny viden om hvorfor 'krig' opstår, hvordan 'krig' føres samt hvilke konsekvenser 'krig' har. Enheden medvirker derved til at øge vores forståelse for og indsigten i, hvordan 'krig' har været med til at præge det samfund, som vi lever i, i dag.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Forsknings- og samlingschef Jens Carl Kirchmeier-Andersen

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Jens Ole Christensen, seniorforsker, ph.d.

Henrik Lundbak, seniorforsker, dr.phil.

Karsten Skjold Petersen, seniorforsker, ph.d.

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Henrik Skov Kristensen, overinspektør, ph.d.

Dennis Larsen, museumsinspektør

Jakob Seerup, museumsinspektør, ph.d.

Igangværende projekter

Danske SS-straffefanger, desertører og henrettede i tyske SS-straffelejre, fængsler og interneringslejre 1941-1945.

Ansvarlig: Museumsinspektør **Dennis Larsen**

Beskrivelse: En kollektivbiografisk undersøgelse af denne gruppe ret ukendte danske SS-frivillige.

Varighed: 01.08.2016 - 05.05.2020

Finansiering: Egen finansiering

Horserød og Frøslev. Tyske politifangelejre i Danmark 1943-45

Ansvarlig: Overinspektør

Henrik Skov Kristensen

Beskrivelse: Beskrivelse af de tyske politifangelejre Horserød og Frøslev 1943-45 i international kontekst

Varighed: 01.03.2005 - 01.03.2020

Finansiering: Egen finansiering

Internerings- og straffelejre under retsopgørene i Danmark, Norge og Holland/Belgien

Ansvarlig: Overinspektør

Henrik Skov Kristensen

Beskrivelse: Afhandlingen (i artikelform og på engelsk) sammenligner interneringen og afstraffelsen af landssvigere under retsopgørene i Danmark, Norge og Holland/Belgien samt de indespærredes erindring herom. Tillægsafhandling til monografien "Straffelejren. Fårhus, landssvigerne og retsopgøret" (2011, 2012)

Varighed: 01.08.2013 - 01.08.2018

Finansiering: Egen finansiering

Den danske hærs uniformering 1816-1903

Ansvarlig: Seniorforsker

Karsten Skjold Petersen

Beskrivelse: Formål: Med baggrund i originale skriftlige og billedmæssige kilder samt bevarede originale genstande at give en så vidt muligt dækkende beskrivelse af emnet. Alle våbenarter, afdelinger og personelgrupper medtages. Aktiviteter: Dataindsamling om den danske hærs uniformering, udrustning og bevæbning fra 1816 til 1903. Forberedende arbejde til en fortsættelse af bogen Kongens Klæder. Grundlæggende dataindsamling for museets virkeområde. Indledte ved årets udgang skrivning.

Varighed: 01.10.2015 - 2019

Finansiering: Der vil blive brug for fondsstøtte til publicering

Afsluttede projekter

Det ulykkelige slag. Helsingborg 1710

Ansvarlig: Seniorforsker

Karsten Skjold Petersen

Beskrivelse: At skrive en forskningsbaseret, men formidlende bog om felttoget, slaget og evakueringen.

Varighed: 01.12.2013 - 10.03.2017

Finansiering: Egen finansiering. Bogen udgives med støtte fra en række fonde.

Lejrkommandant i Horserød og Frøslev. SS-Sturm-bannführer Hillgärtner og SS-Hauptsturmführer Schriever

Ansvarlig: Overinspektør

Henrik Skov Kristensen

Beskrivelse: Bidrag til antologien "Hitlers mænd i Danmark" som indeholder biografier af en række centrale tyske aktører i det tysk-besatte Danmark 1940-1945

Varighed: 01.10.2016 - 01.11.2017 Ovennævnte bidrag er færdigskrevet, leveret og under redaktion.

Finansiering: Egen finansiering

Eksterne samarbejdspartnere: Forskningsleder, dr. phil. John T. Lauridsen, Det Kongelige Bibliotek og arkivleder, cand. mag. Henrik Lundtofte, HSB Esbjerg.

Gerningsmænd eller ofre? Erindringer om 2. Verdenskrig i Forbundsrepublikken Tyskland og det tyske mindretal i Sønderjylland

Ansvarlig: Overinspektør

Henrik Skov Kristensen

Beskrivelse: En komparativ studie af omgangen med den nazistiske fortid i Forbundsrepublikken Tyskland og det tyske mindretal i Sønderjylland. Tillægsafhandling til monografien "Straffelejren. Fårhus, landssvigerne og retsopgøret" (2011, 2012).

Varighed: 01.08.2013 - 01.10.2017

Finansiering: Egen finansiering

Gudim-Levkovitj-samlingen - dens baggrund, tilblivelse og vej til Tøjhusmuseet i København

Ansvarlig: Museumsinspektør **Jakob Seerup**

Beskrivelse: Et forskningsprojekt om Tøjhusmuseets enestående samling af russiske uniformer og militaria fra før 1917 og dens kulturhistoriske baggrund. Projektet skal publiceres som en monografi i 2017.

Varighed: 01.01.2015 - 31.10.2017

Finansiering: Egen finansiering

Hjemmeværnet 1942-2017

Ansvarlig: Seniorforsker **Jens Ole Christensen**

Beskrivelse: Projektets overordnede problemfelt er, hvilken rolle Hjemmeværnet (der udsprang af besættelsesårenes modstandsbevægelse) politisk og militært har spillet fra besættelsesårene til efter Den Kolde Krigs afslutning. De konkrete problemstillinger er, hvad der lå bag Hjemmeværnets oprettelse som statslig organisation, hvilke militære og politiske roller Hjemmeværnet spillede i koldkrigsårene, og hvilke det spiller i dag.

Varighed: 09.04.2015 - 01.11.2017

Finansiering: Projektets udgivelse støttes efter foreløbigt tilsagn fra en fond med 300.000 kr.

Eksterne samarbejdspartnere: Hjemmeværnet

Formidling

Beskrivelse

Formidling er en tværgående enhed i afdelingen Forskning og Formidling. Formidling varetager koordineringen af en lang række formidlingsopgaver på tværs af Nationalmuseets organisationsstruktur med henblik på at sikre hensigtsmæssige planlægningsprocedurer, effektiv vidensopsamling, optimal ressourceudnyttelse og sammenhæng i museets visuelle fremtoning.

Enheden varetager med sparring fra de faglige enheder bl.a. undervisningstilbud og aktiviteter i relation til museets samlinger og udstillinger.

Medarbejdere

Enhedsschef Anni Mogensen

Ansatte uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Mette Boritz, overinspektør, ph.d.

Mette Byriel-Thygesen, museumsinspektør

Rune Clausen, webansvarlig

Gitte Engholm, projektleder, ph.d.

Kristine Møller Gårdhus, museumsinspektør

Nye projekter

Cultural Citizenship and Innovation

Ansvarlig: Projektleder **Gitte Engholm**

Beskrivelse: Målet med CULINN projektet er at udvikle ideer til, hvordan kulturinstitutioner kan bidrage til flygtninges og andre nyankomnes integration (sprogudvikling, netværksopbygning, styrket tilhørsforhold og kompetence vedligeholdelse) gennem kulturelle medborgerskabsprojekter.

Varighed: 01.02.2017 – 31.01.2020

Finansiering: 4.659.482 kr. Innovationsfondens Grand Solutions

Eksterne samarbejdspartnere: Arbejdermuseet, Center for Kunst og Interkultur, Det Syriske Kulturinstitut i Danmark, Immigrantmuseet, Museum Bornholm, Museum Vestsjælland, Vardemuseerne og Museum Lolland-Falster.

Bevaring og naturvidenskab

Forskningsområder

Bevaring og Naturvidenskab er Nordens største institution for konservering og kulturhistorisk relateret naturvidenskab. Hovedparten af forskningen i afdeling for Bevaring og Naturvidenskab er samlet i enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning (M&M). Den miljøarkæologiske forskning har til formål at rekonstruere fortidens miljø- og klimaudvikling og de fortidige menneskers brug af og samspil med det omgivende landskab gennem de sidste ca. 11.000 år. I dette arbejde benyttes pollenanalyse, makrofossilanalyse, dendrokronologi og vedanatomi. Ved hjælp af strontiumisotopanalyse forskes der i problemstillinger vedr. forhistoriske og historiske menneskers og genstandes proveniens og mobilitet. I forbindelse med konservering og restaurering af museumsgenstande og kulturhistoriske objekter udføres analyser til bestemmelse af bl.a. maling, organiske rester og metallegeringers sammensætning. Tilsvarende forskes der i moderne syntetiske materialer, der i stigende grad udgør et bevaringsproblem. Inden for kalkmalerikonservering forskes der dels i at forbedre de gængse metoder til rensning og konservering, dels i kalkmaleriernes bevaringshistorie. Ved enheden udføres endvidere forskning i bevaring af arkæologiske lokaliteter og kulturarvs-genstande på fundstedet (in situ), det være sig på landjorden eller på havbunden, og som noget nyt søges der udviklet værktøjer til udpegning af områder i Grønland, hvor kulturarven er specielt truet af ændringer i klimaet. Endelig arbejdes der med en række emner indenfor forebyggende (præventiv) konservering, omfattende bl.a. en fastlæggelse af de optimale forhold for så vidt angår klima, byggematerialer, lys mv. for opbevaring og udstilling af kulturarvs-genstande. Enhedens forskere er engageret i en bred vifte af eksternt finansierede nationale og internationale forskningsprojekter. Herudover udføres rekvirerede opgaver for en lang række institutioner i ind- og udland.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Forskningschef ph.d. Peter Rasmussen

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur (alle fra M&M)

Niels Bonde, seniorforsker

Isabelle Brajer, seniorforsker, ph.d.

Anne Marie Eriksen, ph.d.-stipendiat, konservator

Karin Margarita Frei, forskningsprof. ph.d.

David John Gregory, seniorforsker, adj. prof., ph.d.

Mette Marie Hald, seniorforsker, ph.d.

Jørgen Hollesen, seniorforsker, ph.d.

Catherine Ann Jessen, seniorforsker, ph.d.

Poul Klens Larsen, seniorrådgiver, ph.d.

Henning Matthiesen, seniorforsker, ph.d.

Morten Fischer Mortensen, seniorforsker, ph.d.

Martin Norvig Mortensen, seniorforsker, ph.d.

Nanna Bjerregaard Pedersen, projektforsker, ph.d., konservator

Yvonne Shashoua, seniorforsker, ph.d.

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Claudia Baittinger, museumsinspektør (M&M)

Charlie Christensen, museumsinspektør emeritus (M&M)

Mads Chr. Christensen, seniorkonsulent (M&M)

Orla Hylleberg Eriksen, laborant (M&M)

Karen Elise Henningsen, konservator (B&I)

Peter Steen Henriksen, museumsinspektør (M&M)

Helle Holbek, laborant (M&M)

Lars Aasbjerg Jensen, konservator (M&M)

Karin Vestergaard Kristiansen, konservator, ph.d. (B&I)

Maj Ringgaard, konservator, ph.d. (M&M)

Anna-Grethe Rischel, konservator emerita (M&M)

Anne Lisbeth Schmidt, konservator (M&M)

Irene Skals, konservator (M&M)

Karen Stemann-Petersen, konservator (M&M)

Michelle Taube, kemiker, ph.d. (M&M)

Janne Winsløw, laborant (M&M)

Susanne Ørum, konservator (B&I)

Nye projekter

Towards a new European Prehistory. Integrating aDNA, isotopic investigations, language and archaeology to reinterpret key processes of change in the prehistory of Europe

Ansvarlig: Forskningsprofessor MSO **Karin M. Frei**

Beskrivelse: During the past few years we have witnessed a knowledge-revolution in archaeology, brought about by contributions from ancient DNA and isotopic tracing. It revealed a much more dramatic European prehistory than previously thought, characterized by major migrations 6000 BC (introduction of farming from Anatolia) and 3000 BC (steppe migrations into Europe). To achieve our goals, we employ a truly interdisciplinary research design by combining ancient DNA, isotopic tracing, archaeology and historical linguistics to document the full complexity of these historical changes. It will inform us about how new migrating groups interacted with existing populations and in the process created new cultures and languages. Such knowledge is relevant also in the present.

Varighed: 01.01.2017 – 01.12.2022

Finansiering: 7.238.016 SEK, Riksbankens Jubileumsfond

Eksterne samarbejdspartnere: Kristian Kristiansen, Göteborgs Universitet (projektleder); Morten Allentoft, Centre for Geogenetics; Anders Fischer, Sealand Archaeology and Göteborgs Universitet; Guus Kroonen, Københavns Universitet og Leiden University; Janet Montgomery, University of Durham; Douglas Price, University of Wisconsin-Madison; Serena Sabatini, Göteborgs Universitet; Karl-Göran Sjögren, Göteborgs Universitet; Eske Willerslev, Centre for Geogenetics; Jesper Stenderup, Centre for Geogenetics.

Nye og innovative rensningssystemer til danske kalkmalerier (CleanLime)

Ansvarlig: Seniorforsker **Isabelle Brajer**

Beskrivelse: Forskningsprojektet CleanLime består af tre delprojekter (se de tre følgende projekter), hvor der skal afprøves og testes nye muligheder inden for rensningsteknikker af kalkmalerier med kompresser. Blandt de nye materialer findes substrater bestående af hydrogeler, polyakrylgeler og forskellige typer naturligt ler. Disse substrater vil blive kombineret med forskellige opløsningsmidler, herunder også mikroemulsioner, med henblik på at udvikle et nyt effektivt rensningssystem for kalkmalerier.

Varighed: 01.04.2017 – 31.03.2020

Finansiering: I alt 4.476.743 kr. (se delprojekter)

Eksterne samarbejdspartnere: Prof. Piero Baglioni, Center for Colloid and Surface Science, Department of Chemistry, University of Florence; Dr. Charlotte Martin de Fonjaudran, The Courtauld Institute of Art, Conservation of Wall Painting.

Anvendelse af polyakrylgelkompresser til rensning af kalkmalerier (Delprojekt CleanLime)

Ansvarlig: Seniorforsker **Isabelle Brajer**

Beskrivelse: Formålet med projektet er undersøge, om indlejret snavs på danske kalkmalerier kan fjernes ved hjælp af polymerbaserede geler (Carbogel). Projektet vil især fokusere på tilstedeværelse af rester på maleriets overflade, og metodens fordele og ulemper skal sammenlignes med traditionelle rensningsmetoder anvendt i de sidste årtier på kalkmalerier i Danmark.

Varighed: 01.04.2017-31.03.2020.

Finansiering: 622.000 kr. Augustinus Fonden

Ph.d.-projekt: Anvendelse af lerkompresser til rensning af kalkmalerier: Et konserveringsfagligt forskningsprojekt baseret på modelforsøg (Delprojekt CleanLime)

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat

Mette Midtgaard Madsen

Beskrivelse: Formålet med projektet er at undersøge, om indlejret snavs på danske kalkmalerier kan ekstraheres ved hjælp af lerkompresser.

Varighed: 01.04.2017-31.03.2020.

Finansiering: 1.952.000 kr. Augustinus Fonden

Eksterne samarbejdspartnere: Lektor Jane Richter, Konservatorskolen, KADK (hovedvejleder); Dr. Charlotte Martin de Fonjaudran, The Courtauld Institute of Art, Conservation of Wall Painting

Ph.d.-projekt: Anvendelse af nanoteknologi til rensning af kalkmalerier: Et konserveringsfagligt forskningsprojekt - baseret på modelforsøg (Delprojekt CleanLime)

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Kathrine Segel**

Beskrivelse: Formålet med projektet er undersøge, om indlejret snavs på danske kalkmalerier kan fjernes ved hjælp af nanoteknologi. Hypotesen er, at man ved hjælp af hydrogeler og mikro-emulsioner vil kunne ekstrahere dette snavs.

Varighed: 01.04.2017-31.03.2020.

Finansiering: 702.743 kr. Kulturministeriets Forskningsudvalg; 600.000 kr. Augustinus Fonden; 600.000 kr. Nationalmuseet

Eksterne samarbejdspartnere: Lektor Jane Richter, Konservatorskolen, KADK (hovedvejleder); Prof. Piero Baglioni, Center for Colloid and Surface Science, Department of Chemistry, University of Florence; Dr. Charlotte Martin de Fonjaudran, The Courtauld Institute of Art, Conservation of Wall Painting

GeoBio – Insight from integrated geo-bioscience investigations in Greenland

Ansvarlig: Seniorforsker **Jørgen Hollesen**

Beskrivelse: Formålet med Projektet er, at koble information om ændringer i den grønlandske vegetation (vækst, fordeling, udbredelse) med geofysiske ændringer (fx klima, permafrost).

Varighed: 01.02.2017 – 01.09.2020

Finansiering: 1.200.000 kr.

Eksterne samarbejdspartnere: Signe Normand, Aarhus Universitet; Bo Elberling, Center for Permafrost, Københavns Universitet.

Middelalderens Måltider

Ansvarlig: Seniorforsker **Mette Marie Hald**

Beskrivelse: Middelalderens Måltider er et tværfagligt forskningsprojekt, der på grundlag af arkæologiske og naturvidenskabelige undersøgelser har til formål at belyse fortidens spiste måltider.

Varighed: 02.01.2017 – 30.09.2018

Finansiering: 768.240 kr. Kulturministeriets Forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Roskilde Museum; Københavns Museum; Museum Sydøstdanmark; Odense Bys Museer; Arkæologi Sydfyn; Museum Nordsjælland; Københavns Universitet.

You don't know what you've got till it's gone: Preservation and deterioration of historic shipwrecks

Ansvarlig: Seniorforsker **David Gregory**

Beskrivelse: Undersøgelse af bevaringsforhold for skibsvrag i Nordsøen ved hjælp af state of the art multi-beam opmåling og europæiske data om miljøforhold omkring vrage. I projektet skal alle opmålte vrag samles i en GIS database sammen med de tilhørende miljødata (f.eks. dybde, strøm, havbundstype, salinitet, ilt) fra forskellige europæiske databaser. Miljøforholdene vil blive sammenholdt med de geofysiske opmålinger og billederne af vrage med henblik på at klassificere gunstige kontra dårlige bevaringsforhold på havbunden. Projektet er nyskabende inden for in situ bevaring. Resultaterne kan potentielt bruges til at forudsige, hvor vrage kan forventes at være velbevarede eller er truede af nedbrydning, så man kan prioritere den fremtidige bevaring af vrage.

Varighed: 01.10.2017 – 30.09.2019

Finansiering: 763.200 kr., Kulturministeriets Forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Rory Quinn, University of Ulster, Ireland; Gert Normann Andersen, Sea War Museum.

Polyethylene membranes in Danish houses

Ansvarlig: Seniorforsker **Yvonne Shashoua**

Beskrivelse: Projektets formål er at tilvejebringe ny viden om ydeevne af dampspærresystemer med membraner af polyethylen (PE-folier) med fokus på membraners levetid, og hvilke faktorer der har indflydelse derpå. Data vedrørende materialeegenskaber og kemisk sammensætning af dampspærre indeholdende henholdsvis genbrugsplast og dampspærre produceret af 100% ny granulat sammenholdes med henblik på at bestemme levetiden af de respektive dampspærresystemer.

Varighed: 01.10.2017 – 30.09.2020

Finansiering: 500.000 kr. Grundejernes Investerings-

fond.

Eksterne samarbejdspartnere: Statens Byggeforskningsinstitut; Danmarks Tekniske Universitet; Teknologisk Institut.

Tyrsted – Istidens rensdyrjægere

Ansvarlig: Seniorforsker **Morten Fischer Mortensen**

Beskrivelse: I 2017 udgravede Horsens Museum et mindre dødishul syd for Horsens. Dødishullet indeholdt 5 bearbejdede rensdyrgevire og mennesketil-dannet flint fra Brommekulturen. M&M deltog i udgravningen, hvor der blev udtaget sedimentprøver til en række naturvidenskabelige analyser (bl.a. pollen-, makrofossil-, insekt-, tephra-, DNA- og lipid-analyser) med henblik på at belyse de naturgivne livsvilkår for 13.000 år siden.

Varighed: 01.01.2017 – 31.12.2019

Finansiering: 344.970 kr., Slots- og Kulturstyrelsen

Eksterne samarbejdspartnere: Horsens Museum; University of Kiel; Schloss Gottorf; Aarhus Universitet.

Hastighed for hydrolytiske reaktioner i museums-genstande målt med DVS

Ansvarlig: Seniorforsker **Martin N. Mortensen**

Beskrivelse: Med DVS (Dynamic Vapor Sorption) er det muligt at logge masse meget nøjagtigt over lang tid, samtidig med at temperatur og RH styres nøjagtigt. Nogle typer af museumsgenstande kan nedbrydes hydrolytisk hvis de f.eks. indeholder cellulose såsom papir og træ. Projektet sigter mod at måle hastigheden for denne reaktion ved stuetemperatur, og vi vil undersøge om det kan gøres med DVS. Ved hydrolyse bryder et vandmolekyle cellulosen op hvorved vægten af en celluloseholdig prøve øges for hvert vandmolekyle; det er denne vægtøgning, der skal måles med DVS.

Varighed: 2017 – ultimo 2019

Finansiering: Nationalmuseet/KADK

Eksterne samarbejdspartnere: Specialestuderende Mette Pallesen og Lektor Morten Ryhl Svendsen ved KADK.

Birch bark preservation and degradation in the Neolithic passage grave Maglehøj

Ansvarlig: Projektforsker

Nanna Bjerregaard Petersen

Beskrivelse: Belysning af nedbrydningsprocesser og bevaringsforhold for birkebark anvendt i tørmurkonstruktion i jættestuen Maglehøj, med henblik på sikring af fortsat bevaring af materialet.

Varighed: 01.08.2017 – 31.12.2018

Finansiering: KADK

Eksterne samarbejdspartnere: Kunstakademiets Skoler for Arkitektur, Design og Konservering (KADK), Bern University of the Arts.

Mobility creates Masters - a ground-breaking international network

Ansvarlig: Seniorrådgiver **Mads Chr. Christensen**

(projektleder Anne haack Christensen, SMK)

Beskrivelse: MoCMA is a ground-breaking international network that aims to strengthen the exchange of theoretical and object related research into paintings from the 16th and 17th centuries.

Varighed: 02.10.2017 – 31.07.2019

Finansiering: DFF

Eksterne samarbejdspartnere: Statens Museum for Kunst

Igangværende projekter

Remains of Greenland

Ansvarlig: Seniorforsker **Jørgen Hollesen**

Beskrivelse: REMAINS of Greenland vil undersøge og kortlægge klimatruslen mod den grønlandske arkæologi og udvikle modeller, som kan bruges til at udpege de 'hotspots', hvor klimaforandringerne for alvor er en trussel, og dermed give Grønlands Nationalmuseum mulighed for at prioritere og redde mest muligt. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.03.2016 – 28.02.2019

Finansiering: 5.000.000 kr. Velux Fonden

Eksterne samarbejdspartnere: Grønlands Nationalmuseum; Center for Permafrost, KU

Bronze Age wool economy: production, trade, environment, husbandry and society

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Karin M. Frei**

Beskrivelse: Projektet formål er at udforske uldproduktionens økonomiske betydning for Europa i bronzealderen. Vigtigt er her studiet af, hvordan distributionen af uldtekstiler påvirkede dannelsen af overregionale netværk og handelsruter. Projektet fokuserer på to regioner: Szazhalombatta lokaliteten på den ungarske højslette og Terramare området i Norditalien. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.01.2016 – 31.12.2018

Finansiering: 4.592.524 kr. (6.042.000 SEK), The Swedish Foundation for Humanities and Social Sciences, Riksbankens Jubileumsfond,

Eksterne samarbejdspartnere: Sophie Bergebrant og Serena Sabatini, Gøteborg Universitet, Sverige

Med ryggen til fjellet

Ansvarlig: Seniorforsker **Niels Bonde**

Beskrivelse: Dendrokronologiske undersøgelser i det sydlige Norge. Opbygning af dendrokronologiske grundkurver for eg og fyr fra Sørlandet.

Varighed: 01.07.2005 – 31.12.2020

Finansiering: 4.000.000 kr. (Vest-Agder Fylkeskommune, Norge) + Nationalmuseet (forskningstid)

Eksterne samarbejdspartnere: Fylkeskonservatoren i Vest-Agder Fylkeskommune og Vest-Agder Museum

Tales of Bronze Age Women

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Karin M. Frei**

Beskrivelse: "Tales of Bronze Age Women" ("Bronzealderkvinders fortællinger") er et 3-årigt

tværfagligt forskningsprojekt som undersøger mobilitet, identitet og samfundsroller hos bronzealderkvinder i Danmark. Projektet benytter de nyeste forskningsmetoder inden for biomolekylær-, bioke-misk-, antropologisk og arkæologisk analyse til at undersøge skeletmaterialet med fokus på strontium-isotopanalyser. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.10.2016 – 30.09.2019

Finansiering: 2.900.000 kr. Carlsbergfondet

Ph.d.-projekt: Microbial degradation of archaeological bones

Ansvarlig: Ph.d. -studerende **Anne Marie Eriksen**

Beskrivelse: Ph.d. projekt omhandlende bakteriel og svampe nedbrydning af knoglemateriale i forskellige miljøer.

Varighed: 01.06.2015 – 31.05.2018

Finansiering: 2.751.931 kr. DFF – Natur og Univers

Eksterne samarbejdspartnere: Prof. Tom Gilbert, Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet (hovedvejleder)

The threat of wood degrading fungi to Greenland's cultural heritage

Ansvarlig: Projektforsker

Nanna Bjerregaard Pedersen

Beskrivelse: Projektet søger at fremme vores forståelse af artsfordelingen af trænedbrydende mikrobielle samfund relateret til arkæologisk træ fra polarregionen. Formålet er at sammenholde distributionen af arter med de meteorologiske og miljømæssige forhold og det nedbrudte træs karakteristika på cellevægsniveau. Der skal indsamles prøver fra seks køkkenmøddinger i Vestgrønland fra forskellige klimazoner fra arktisk til subarktisk.

Varighed: 01.07.2015 – 30.04.2018

Finansiering: 1.200.000 kr. + 111.651 kr. Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: Professor Robert Blanchette, University of Minnesota

Senior researcher Notburga Gierlinger, University of Natural Resources and Life Sciences, Vienna (BOKU) Senior researcher Lisbeth Garbrecht Thygesen and senior advisor Iben Margrete Thomsen, Department of Geosciences and Natural Resource Management, University of Copenhagen; Senior researcher Gry Alfredsen, Norwegian Institute of Bioeconomy Research (NIBIO); Nationalmuseum and Archive of Greenland

NANORESTART (Nanomaterials in the Restoration of Art)

Ansvarlig: Seniorforsker **Yvonne Shashoua** og seniorforsker **Isabelle Brajer**

Beskrivelse: At udvikle og evaluere innovative værktøjer og nye nanomaterialer der kan stabilisere og bevare nutidskunst der består af akrylmalerier, 3D printning, lærred, metaller, gadekunst eller plastik. Projektet fokuserer på rensning, overfladebehan-

dling og konsolidering af nedbudte materialer. Formålet er at kunne bevare moderne kunst på museer og udendørs for fremtiden ved hjælp af materialer og metoder der lever op til de gældende etiske krav til konservering.

Varighed: 01.06.2015 – 01.12.2018

Finansiering: 1.100.000 DKK til NM, EU Horizon 2020

Eksterne samarbejdspartnere: 26 partnere fra EU lande, Brasilien og USA

Borgring – Danmarks 5. vikingetids ringborg

Ansvarlig: Seniorforsker **Morten Fischer Mortensen**

Beskrivelse: I forbindelse med udgravninger af vikingeborgen der ligger tæt op til Køge Å undersøger Nationalmuseet åens besejlingsforhold i vikingetiden, de geologisk-terrænmæssige forhold omkring borgen og borgens voldopbygning. Derudover udarbejdes et detaljeret pollendiagram til belysning af ændringer i arealanvendelsen før, under og efter anlæggelsen af Borgring.

Varighed: 01.01.2015 – 31.12.2018

Finansiering: 891.000 kr. til Nationalmuseet, A.P. Møller Fonden

Eksterne samarbejdspartnere: Museum Sydøstdanmark og Aarhus Universitet

Udvikling af omkostnings- og tidseffektiv konserveringsmetode til vanddrukkent arkæologisk træ

Ansvarlig: Projektforsker

Nanna Bjerregaard Pedersen (faglig projektkoordinator); Museumsinspektør, ph.d. Helle Sigh, De kulturhistoriske Museer i Holstebro, Strandingsmuseum St. George (hovedansøger og administrativ projektkoordinator)

Beskrivelse: Projektets formål er at udvikle og teste den kemiske forbindelse D-mannitol som imprægneringsmiddel til vanddrukkent arkæologisk træ for at udnytte metodens potentiale til at reducere konserveringstider og omkostninger. Målet er at udvikle og afprøve metoden på en stor spændvidde af vanddrukkne arkæologiske trægenstande både i forhold til materialekarakteristika (træsart, nedbrydningsstype og nedbrydningsgrad), dimensioner og konstruktionskompleksitet for at få en bedre forståelse for hvornår imprægnering med D-mannitol bevaringsmæssigt forsvarligt kan erstatte imprægnering med polyethylenglycol (PEG).

Varighed: 01.06.2015 – 30.05.2018

Finansiering: 531.650 kr. Slots- og Kulturstyrelsen

Eksterne samarbejdspartnere: De kulturhistoriske Museer i Holstebro; Konserveringscenter Vest; Odense Bys Museer

Marinarkæologisk tilsyn og forvaltningsplan for det undersøiske bopladsområde Tybrind Vig

Ansvarlig: Seniorforsker **David Gregory**

Beskrivelse: Undersøgelse af bevaringstilstand og

nedbrydning af den submarine stenalderboplads Tybrind Vig. Projektet går ud på at: beskrive fortidsmindets tilstand, vurdere fysiske og biologiske årsager til den igangværende erosion, vurdere effekten af tidligere udførte tildækninger med fiberduk og sandsække, estimere udstrækningen af bevarede gytjelag med kulturspor på lokaliteten, estimere erosionstruslens betydning for fortidsmindets fremtidige skæbne, udarbejde forslag til en fremtidig forvaltningsplan for lokaliteten.

Varighed: 01.01.2016 – 31.12.2019

Finansiering: 450.000 kr. Slots- og Kulturstyrelsen

Eksterne samarbejdspartnere: Otto Uldum, Langelands Museum

Hobyprojektet. Naturvidenskabelige undersøgelser i forbindelse med udgravninger af et høvdingesæde fra jernalderen

Ansvarlig: Museumsinspektør

Peter Steen Henriksen

Beskrivelse: I forbindelse med udgravninger af Høvdingesædet ved Hoby på Lolland er der udtaget en lang række prøver til naturvidenskabelige undersøgelser, dels af bebyggelsen, dels af et gravet vandhul. Det er målet at belyse lokalitetens subsistensøkonomi ved hjælp af makrofossil- og pollenanalyser samt vedbestemmelser. Endvidere skal vandhullets funktion søges klarlagt.

Hoby-projektet er forankret på enheden Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid med museumsinspektør Susanne Klingenberg som projektleder.

Varighed: 01.02.2016 – 31.12.2019

Finansiering: 440.400 kr., Slots- og Kulturstyrelsen

Eksterne samarbejdspartnere: Museum Lolland Falster

Follo 03

Ansvarlig: Seniorforsker **Niels Bonde**

Beskrivelse: Dendrokronologiske undersøgelser af tømmer fremkommet ved arkæologiske undersøgelser i Oslo.

Varighed: 01.07.2016 – 31.12.2018

Finansiering: 400.000 kr. (NIKU) + forskningstid (Nationalmuseet)

Eksterne samarbejdspartnere: Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU), Oslo

Marinarkæologisk tilsyn og forvaltningsplan for det undersøiske neolitiske fiskeanlæg Fletværket ved Nekselø

Ansvarlig: Seniorforsker **David Gregory**

Beskrivelse: Undersøgelse af bevaringstilstand, nedbrydning og udvikling af en forvaltningsplan for fiskeanlægget. Projektet går ud på at: beskrive fortidsmindets tilstand, vurdere fysiske og biologiske årsager til den igangværende erosion, vurdere effekten af tidligere udførte tildækninger med fiberduk og sandsække, estimere udstrækningen af bevarede gytjelag med kulturspor på lokaliteten, estimere

erosionstruslens betydning for fortidsmindets fremtidige skæbne, udarbejde forslag til en fremtidig forvaltningsplan for lokaliteten.

Varighed: 01.01.2016 – 31.12.2018

Finansiering: 349.000 kr. Slots- og Kulturstyrelsen
Eksterne samarbejdspartnere: Vikingskibsmuseet

Bryggen i Bergen, vurdering af bevaringsforhold

Ansvarlig: Seniorforsker **Henning Matthiesen**

Beskrivelse: Konsulentarbejde for Riksantikvaren i Norge, hvor vi skal vurdere bevaringsforholdene for de arkæologiske kulturlag under Bryggen i Bergen samt dokumentere effekten af de afbødende tiltag, som blev iværksat i 2012-2015 for at hæve vandstanden i området. Opgaven er en blanding af overvågning i felten og laboratorieundersøgelser af nedbrydning.

Varighed: Løbende – startet i 2001, endnu ingen slutdato

Finansiering: Ca. 150.000 kr. i 2016

Eksterne samarbejdspartnere: Adskillige

Borremose - naturvidenskabelige undersøgelser i mosen omkring den befæstede jernalderlandsby

Ansvarlig: Museumsinspektør emeritus

Charlie Christensen

Beskrivelse: Publikation af de i 1989-91 udførte undersøgelser af mose, voldgrav og jordbund under volden. Nye pollendiagrammer er udarbejdet, og undersøgelsens resultater ændrer fuldstændigt DGU's geologers tolkninger af deres tidligere arbejde i mosen. Publikationen udføres i samarbejde med Jes Martens i Oslo, som forestod de arkæologiske udgravninger 1989-91. Publikationen skal komme som et bind i Nordiske Fortidsminder.

Varighed: 20.08.1989 – 2018

Finansiering: Udført som tjenestearbejde under ansættelse på NNU

Eksterne samarbejdspartnere: Jes Martens, Universitetet i Oslo

Kalkmaleriernes bevaringshistorie – et ekko fra fortiden

Ansvarlig: Seniorforsker **Isabelle Brajer**

Beskrivelse: Formålet med dette projekt er at belyse den mangfoldige og komplekse verden, der har at gøre med kalkmaleriernes bevaring – et arbejdsområde, der befinder sig i krydsfeltet mellem filosofi, kunstforståelse, håndværk og naturvidenskab. Projektet bygger på arkivmaterialer. Projektet søger at belyse de mange forskellige aktørers rolle i fremdragelse, istandsættelse og vedligeholdelse af de mangfoldige, og i mange tilfælde enestående billeder, som pryder de danske kirker. Projektet vil føre til en beskrivelse af hvilke principper, der har dannet grundlag for trufne beslutninger gennem tiderne, og på basis af hvilket vidensniveau beslutningerne blev taget. Dette vil tydeliggøre udviklingen i konserveringsfaget og i holdningerne til maleriernes bevarelse.

Varighed: 01.04.2015 – 31.12.2020

Finansiering: Forskerår

Oxygen consumption in conserved archaeological wood from the Oseberg find

Ansvarlig: Seniorforsker **Martin N. Mortensen**

Beskrivelse: Hastigheden for iltforbrug kan måles for genstande af konserveret arkæologisk træ med en metode vi har udviklet tidligere. I nærværende projekt er prøver af konserveret arkæologisk træ blevet imprægneret med calciumsalte og jernsalte i forskellige kombinationer og koncentrationer for at finde ud af hvordan jern ioner og calcium ioner påvirker hastigheden for iltforbrug og således nedbrydningshastighed for træet. I projektet måles ligeledes nedbrydningshastighed for originalt Oseberg materiale.

Varighed: November 2015 – 2019

Finansiering: Nationalmuseet

Eksterne samarbejdspartnere: Postdoc Caitlin McQueen og konservator Susan Braovac ved Kulturhistorisk Museum i Oslo

Afsluttede projekter

Jernalderens Offermoser

Ansvarlig: Seniorforsker **Morten Fischer Mortensen**

Beskrivelse: 'Jernalderens offermoser' er et tværfagligt forskningsprojekt, der på baggrund af arkæologiske og naturvidenskabelige undersøgelser har til formål at belyse brugen af jernalderens moser som offersteder. Trods de meget vigtige og rige arkæologiske fund fra danske moser ved vi forbausende lidt om de omstændigheder hvorunder moserne er blevet brugt som offersteder. Vi mangler svar på en række helt grundlæggende spørgsmål, der er en forudsætning for at forstå den kontekst, som ofringerne er foregået i.

Varighed: 01.04.2016 – 31.12.2017

Finansiering: 813.600 kr. Kulturministeriets forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Vendsyssels Historiske Museum; Museum Østjylland

De døde by

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Karin M. Frei**

Beskrivelse: Ribe anses i dag for Skandinaviens første by. Mens den handelsplads, som opstod omkring år 700 e. Kr. ved bredden af Ribe Å, er velbelyst, har menneskenes rolle i byens udvikling fået mindre opmærksomhed. Projektet vil derfor via strontium-isotopanalyser undersøge hvem Ribes første beboere var og hvorfra de kom. Ca. 40 individer undersøges.

Varighed: 01.06.2016 – 31.12.2017

Finansiering: Ca. 105.000 kr. Kulturstyrelsen, De døde by (via Sarah Croix)

Eksterne samarbejdspartnere: Sarah Croix, Aarhus Universitet, Ribe Museum

Sweet Track, vurdering af in situ bevaring

Ansvarlig: Seniorforsker **Henning Matthiesen**

Beskrivelse: Konsulentarbejde for Historic England og Somerset Heritage Trust i England, hvor vi skal vurdere effekten af en ny beskyttelsesmetode, som skal forbedre bevaringsforholdene for den neolitiske plankevej Sweet Track i Somerset Levels. Opgaven er en blanding af overvågning i felten og laboratorieundersøgelser af nedbrydning.

Varighed: 01.10.2016 – 31.12.2017

Finansiering: Ca. 50.000 + udstyr

Eksterne samarbejdspartnere: Historic England; Somerset Heritage Trust; York Archaeological Trust

Fugtabsorption i voks-harpiks behandlede malerier

Ansvarlig: Seniorforsker **Martin N. Mortensen**

Beskrivelse: Voksharpiks dublering har fra slutningen af 1800-tallet til 1970'erne været en almindelig konserveringsteknik til malerier. Det har imidlertid vist sig, at der opstår spændinger i lærrederne i perioder med høj luftfugtighed hvilket giver skader på lærred og farvelag. I nærværende projekt undersøges fugtabsorptions egenskaberne for recent lærred, recent voksharpiks dubleret lærred og dublerede malerier fra 1765 af Johan Edvard Mandelberg fra Bernstoff slot. Målingerne udføres gravimetrisk på DVS (Dynamic Vapor Sorption) og forventes at give information om kinetik og omfanget af fugtoptag i de forskellige lærreder.

Varighed: 01.10.2016 – 31.12.2017

Finansiering: Nationalmuseet

Eksterne samarbejdspartnere: Specialestuderende Cecilia Gregers-Høegh og adjunkt Cecil Krarup Andersen ved KADK

Skinddragter Online / Skin Costumes Online

Ansvarlig: Konservator **Anne Lisbeth Schmidt**

Beskrivelse: 'Skinddragter Online' skal offentliggøre nationale museers skindsamlinger som et website på Internettet. Projektet inviterer andre museer til at registrere deres samlinger i databasen via et interface. Formålene er: (i) At sikre, at museerne er synlige, digitalt nærværende og relevante i samfundet, (ii) At publikum gives adgang og kendskab til en væsentlig del af den arktiske kulturarv og (iii) At skabe en fælles database ved at invitere i første omgang to nordiske museer: Grønlands Nationalmuseum (NKA) og Kulturhistorisk Museum, Oslo (KHM) til at registrere deres samlinger i databasen.

Varighed: 01.11.2013 – 31.12.2016; 01.07.2016 – 31.12.2017. Inkludering af dele af NKAs samling i database/website

Finansiering: 400.000 kr. Augustinusfonden 200.000 kr. Nordisk Kulturfond

110.000 kr. Nationalmuseets egen finansiering

Indtægtsdækket virksomhed i alt ca. 170.000 kr.

Eksterne samarbejdspartnere: Direktør Daniel Thorleifsen, Nunatta Katersugaasivia, Nuuk; Sektionschef Torunn Klokkernes, Kulturhistorisk Mu-

seum, Oslo

Nedbrydning af polyuretanskum i dansk kunst i stort format, 1960 til i dag

Ansvarlig: Seniorforsker **Yvonne Shashoua**

Beskrivelse: Polyuretan (PUR) skum er et af de mest populære plastmaterialer anvendt af danske kunstnere siden 1960'erne. PUR-skum nedbrydes allerede 5 år efter den er produceret, hvilket medfører at kunstværkerne bliver for ustabile til udstilling og udlån, for til sidst at smuldre til pulver. Da årsagen til nedbrydningen ikke er kortlagt vil projektet identificere og kortlægge typer af PUR-skum, samt gennem naturvidenskabelige analyser udvikle en bevaringsstrategi, der kan forlænge levetiden af PUR-skum kunstværker. Resultaterne af dette projekt vil være til gavn for alle de danske museumssamlinger og internationale institutioner, der samler på og har ansvar for PUR-kunstværker i store formater.

Varighed: 01.10.2015 – 28.02.2017

Finansiering: 612.000 kr. i alt hvoraf 204.000 kr. til NM fra Kulturstyrelsen - Puljen Samlingsvaretagelse

Eksterne samarbejdspartnere: Statens Museum for Kunst (CATS) - projektleder

Historiske fartøjer på Svalbard – vedanatomi/ dendrokronologi

Ansvarlig: Seniorforsker **Niels Bonde**

Beskrivelse: Vedanatomiske og dendrokronologiske undersøgelser samt beskrivelser af bevaringstilstand af rester af historiske fartøjer m.m. fundet på Svalbard.

Varighed: 01.12.2015 – 31.12.2017

Finansiering: 158.262 kr. (199.750 Nkr. (heraf Svalbards Miljøvernfond: 100.000 Nkr.))

Eksterne samarbejdspartnere: Svalbard Museum og Sysselmannen på Svalbard

Økonomi i kalkmalerikonservering

Ansvarlig: Seniorforsker **Isabelle Brajer**

Beskrivelse: Dette projekt beskæftiger sig med de økonomiske konsekvenser af professionaliseringen af konservatorfaget. Projektet omfatter perioden fra starten af kalkmalerikonservering i Danmark i midten af 1800-tallet til nutiden. Med udgangspunkt i arkivmaterialer er det projektets mål at belyse arbejdets omfang og omkostningerne ved de registrerede konserveringsprojekter. Det undersøges også hvorledes konserveringsarbejder har været finansieret igennem perioden. En vigtig del af projektet undersøger den betydning, som oprettelsen af en formel konservatoruddannelse i Danmark har fået for fagets professionalisering og omkostninger. Overordnet er det målet, at belyse den historiske udvikling i samfundets investering i bevarelse af denne vigtige del af landets kulturarv.

Varighed: 01.02.2015 – 31.12. 2017

Finansiering: Forskerår

4. Nationalmuseets publikationer

I dette kapitel er Nationalmuseets publikationer fra 2017 præsenteret samlet og ordnet efter enhed. Alle enheder, hvis forskere har publiceret, er medtaget. For hver enhed er publikationerne overordnet delt i Peer-reviewede publikationer og Øvrige publikationer. Herunder er publikationerne inddelt i følgende kategorier: Monografier/antologier, Artikler, Bogkapitler/bidrag til antologier (herunder også artikler i konferencepublikationer), Anmeldelser og Faglige rapporter.

For hver publikation er den pågældende enheds forfatter(e) markeret i fed og kapitæler. Hvis der er medforfattere fra andre af museets enheder, er disse markeret i almindelig skrift og kapitæler. Herved synliggøres samarbejder på tværs af Nationalmuseets enheder. Sådanne publikationer optræder under alle medvirkende enheder. I 2017 har der været 12 publikationer med forfattere fra flere af museets enheder.

Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid

Peer-reviewede publikationer

Monografier/antologier

HASLUND HANSEN, ANNE (RED.), Rowley, J., (TRANS.), & Eskerod, T. *Arrivals: The Life of the Royal Danish Expedition to Arabia 1767-2017*. København: Vandkunsten.

HASLUND HANSEN, ANNE (RED.). Hjembragt 1767-2017: 250 år efter Carsten Niebuhrs Arabiske Rejse. Kbh. : Vandkunsten.

Ph.d.-afhandlinger

ALBRIS, SOFIE LAURINE, *Stednavne og Storgårde i Sydskandinavien i 1. Årtusind*. Københavns Universitet, Det Humanistiske Fakultet.

Artikler

ALBRIS, SOFIE LAURINE. Stednavne og jernalderens rige storgårde, *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 146-159.

DENGSGØ JESSEN, MAD S. Early watermills – an archaeological indication of taxation? *Danish Journal of Archaeology*, 6(2), 133-148. DOI: 10.1080/21662282.2017.1377958

HENRIKSEN, PETER STEEN, HOLST, SANDIE, & FREI, KARIN MARGARITA Iron and Viking Age grapes from Denmark – vine seeds found at the royal complexes by Lake Tissø. *Danish Journal of Archaeology*, 6(1), 3-10. DOI: 10.1080/21662282.2017.1293397

KAUL, FLEMMING, Andresen, J., & Thorsen, M. Recent finds of Neolithic miniature rock art on the Island of Bornholm - including topographic motifs. *Adoranten*, 2016(2016), 5-36.

FREI, KARIN MARGARITA, Villa, C., Jørkov, M. L., Allentoft, M. E., **KAUL, FLEMMING**, Ethelberg, P., REITER, SAMANTHA S., Wilson, A. S., TAUBE, MICHELLE, Olsen, J., Lynnerup, N., Willerslev, E., Kristiansen, K., Frei, R. A matter of months: High precision migration

chronology of a Bronze Age female. *PLOS ONE*, (2017 June). DOI: 10.1371/journal.pone.0178834

MANNERING, ULLA. Textiles and Clothing Traditions in Early Iron Age Denmark. *Origini*, XL(2017-1), 117-132.

FREI, KARIN MARGARITA, MANNERING, ULLA, Vanden Berghe, I., & Kristiansen, K. Bronze Age wool: provenance and dye investigations of Danish textiles. *Antiquity*, 91(357), 640-654. DOI: 10.15184/aqy.2017.64

MÜTH-FREDERIKSEN, SILKE, Frederiksen, R., Kissas, K., Donati, J., Giannakopoulos, G., Papathanasiou, V., Rabbal, W., Stümpel, H., Rusch, K. and Winther-Jacobsen, K. Finding Old Sikyon, 2015. A preliminary report, *Proceedings of the Danish Institute at Athens 8*, 2017, 305-324.

Bogkapitler/bidrag til antologier

AXBOE, MORTEN, & IMER, LISBETH. Local Innovations and Far-reaching Connections: Gold Bracteates from North-East Zealand and East Jutland. With a runological note by Lisbeth Imer. I S. Semple, C. Orsini, & S. Mui (red.), *Life on the Edge: Social, Political and Religious Frontiers in Early Medieval Europe* (s. 143-156). Wendeburg: Verlag Uwe Krebs. Neue Studien zur Sachsenforschung, Bind. 6.

GRANE, THOMAS. Barbaricum: An introduction to the session. I N. Hodgson, P. Bidwell, & J. Schlachtmann (red.), *Roman Frontier Studies 2009: Proceedings of the XXI International Congress of Roman Frontier Studies (Limes Congress) Held at Newcastle upon Tyne in August 2009* (s. 251-259). Oxford: Archaeopress.

GRANE, THOMAS. Modern Perceptions of Roman-Scandinavian Relations: Research History and Interpretations. I S. G. Sanchez & A. Guglielmi (red.), *Romans & Barbarians Beyond the Frontiers. Archaeology, Ideology & Identities in the North*. TRAC Themes in Roman Archaeology 1 (s. 83-104). Oxford: Oxbow books.

HASLUND HANSEN, ANNE. Introduction. I A. Haslund Hansen (red.), *Arrivals. The Life of the Royal Danish Expedition to Arabia 1767-2017*. Vandkunsten.

HASLUND HANSEN, ANNE. Introduktion. I A. Haslund Hansen (red.), *Hjembragt 1767-2017. 250 år efter Carsten Niebuhrs Arabiske Rejse*. Vandkunsten.

KAUL, FLEMMING. The Xenia Concept of Guest-friendship - Providing an Elucidatory Model for Bronze Age Communication. I P. Skoglund, J. Ling, & U. Bertilsson (red.), *North Meets South: Theoretical aspects on the northern and southern rock art traditions in Scandinavia* (s. 172-198). Oxford: Oxbow Books. Swedish rock art series, Bind. 6

LUND, JOHN. Terracotta lamps from the Swedish excavations at Carthage. I J. Lund, R. Larje and H. Nilsson [red.], *Carthage II. The Swedish Mission to Carthage Part of the UNESCO Project "Pour Sauver Carthage". Results of the Swedish Excavations 1979-1983 Directed by Birgitta Sander and Carl-Gustaf Styrenius for the Museum of Mediterranean and Near Eastern Antiquities (Medelhavsmuseet) in Stockholm*. Stockholm: Acta Instituti Romani Regni Sueciae, Series in 4°, 54:2, 11-92

MANNERING, ULLA, Lund Hansen, U., & Vanden Berghe, I. Ein Kriegergrab aus Rævekulebakke auf Bornholm mit einer außergewöhnlichen Ausstattung aus der jüngeren Römischen Kaiserzeit (Textile and fur from the Rævekulebakke warrior grave on Bornholm). I B. V. Eriksen, A. Abegg-Wigg, R. Beile, & U. Ickerodt (red.), *Interaktion ohne Grenzen. Beispiele archaologischer Forschungen am Beginn des 21. Jahrhunderts/Interaction without borders. Exemplary archaeological research at the beginning of the 21st century* (Bind 1, s. 227-238). Wachholtz.

SCHIERUP, STINE, & Kaninia, E. Vroulia revisited. From K.F. Kinchs excavations in the early 20th Century to the present archaeological site. *Proceedings of the Danish Institute of Athens*, 2014(VIII), 89-129.

SCHIERUP, STINE. The reception of an Attic prize Vessel: On the import and local production of amphorae of Panathenaic shape in Southern Italy. I D. Rodríguez Pérez (red.), *Greek Art in Context: Archaeological and Art Historical Perspectives* (s. 198-210). London: Routledge.

SCHIERUP, STINE, & Kaninia, E. Vroulia - en antik by på Rhodos. I P. K. Madsen, & I. Wass (red.), *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017. Nationalmuseet.

SØRENSEN, LASSE, Pétrequin, P., Pétrequin, A-M., Errera, M., Horejs, B., & Herbaut, F. Les limites sud-orientales des jades alpins (Grèce et Turquie). I P. Pétrequin, E. Gauthier, & A-M. Pétrequin (red.), *Jade: Objets-signes et interprétations sociales des jades alpins dans l'Europe néolithique* (1 udg., Bind 3, s. 491-520). [Besançon]: Presses universitaires de Franche-Comté .

Øvrige publikationer

Monografier/antologier

HASLUND HANSEN, ANNE, & Bagh, T. (RED.). *Faraø: Magtens Ansigt*. Kbh.: Ny Carlsberg Glyptotek.

MANNERING, ULLA (RED.). *Arkæologisk tekstilforskning: baggrund og ny viden*. København: Center for Tekstilforskning.

HOLST, SANDIE, JØRGENSEN, LARS, & Wamers, E. (RED.). *Odin, Thor und Freyja - Skandinavische Kultplätze des 1. Jahrtausends n. Chr. und das Frankenreich / Odin, Thor and Freya - Scandinavian Cult Sites of the 1st Millennium AD and the Frankish Realm*: Udstillingskatalog. (1 udg.) Regensburg: Schnell & Steiner.

Artikler

AXBOE, MORTEN. Der var engang en guldrakteat. Et hængesmykke fra Hå gamle prestegård. *Fra Haug ok Hedni*, 4, 23-26.

DENGSSØ JESSEN, MADs, Andersson Strand, E., & Riede, F. Editorial. *Danish Journal of Archaeology*, 5, 2016(1-2), 1-2.

Vogt, H., Iversen, R., Kristiansen, M. S., & **JESSEN, MADs DENGSSØ.** Editorial. *Danish Journal of Archaeology*, 6(1), 1-2. DOI: 10.1080/21662282.2017.1410020

HASLUND HANSEN, ANNE. Mumierens Indre. *Papyrus*, 37(1), 28-31.

KAUL, FLEMMING. Et herligt, helt hornknapsværd fra hedenold. *Fund og Fortid*, 56(1), 20-23.

KAUL, FLEMMING. Monkodonja - Istriens store bronzealderfæstning. *Sfinx*, 2(40, 2017), 6-9.

KAUL, FLEMMING, & Nielsen, B. H. Ragekniven fra Tranemosen: En genfundet rigt dekoreret ragekniv fra yngre bronzealder. *Vesthimmerlands Museum, Årbog*, 9, 21-40.

KAUL, FLEMMING, & Kannegaard, E. Hjulkorstenen fra Bogensholm. *Årbog, Museum Østjylland*, 2017, 28-39.

LUND, JOHN. Kolossen på Rhodos: Fantasi eller virkelighed? <https://videnskab.dk/kultur-samfund/kolossen-paa-rhodos-fantasi-eller-virkelighed> Videnskab.dk.

MANNERING, ULLA. The Textile from Tvis in Denmark. *Archaeological Textiles Review*, (59), 82-84.

MANNERING, ULLA. Tekstil, læder og pels fra Manstrup. *Fund og Fortid*, 3, 16-17.

MANNERING, ULLA. Not So Dark. Shedding light on the Dark Ages, Viking Age clothing. *Hugin & Munin*, 2, 24-27.

MÜTH-FREDERIKSEN, SILKE, Kissas, K., Winther-Jacobsen, K., Frederiksen, R., Donati, J., Giannakopoulos, G., Papathanasiou, V., Rabbel, W., Stümpel,

- H., Rusch, K. Finding Old Sikyon, 2015: A preliminary report. *Proceedings of the Danish Institute of Athens*, 2017(8), 305-324.
- PENTZ, PETER.** At spinde en ende. *Skalk*, (1), 23-30.
- PENTZ, PETER.** Rede-Grime. *Skalk*, 2, 2017, 28-32.
- Bogkapitler/bidrag til antologier**
- AXBOE, MORTEN,** & van der Sanden, W. A. B. Een gouden bracteaat uit Lieveren. Een oude vondst opnieuw ontdekt: A gold bracteaate from Lieveren – An old find rediscovered. I V. van Vilsteren (red.), *Nieuwe Drentse Volksalmanak: Jaarboek voor geschiedenis en archeologie 2017* (Bind 2017, s. 171-192). Assen: van Gorcum.
- PEDERSEN, ANNE, DENGSO JESSEN, MADIS,** Holst, M. K., Andersen, S. W., & Peter, J. The King's estate at Jelling? A new complex from the age of Harald Bluetooth. I *VIKINGS : Guerreiros do Mar = Warriors from the Sea : Catálogo* (s. 33-44). Lisboa.
- HASLUND HANSEN, ANNE & Bagh, T.** Pharaoh. The Face of Power. I *Pharaoh: The Face of Power*, Kbh.: Ny Carlsberg Glyptotek.
- HOLST, SANDIE, JØRGENSEN, LARS,** & Wamers, E. Kult und Herrschaft im Norden und auf dem Kontinent / Religious practice and lordship in the North and on the Continent. I S. Holst, L. Jørgensen, & E. Wamers (red.), *Odin, Thor und Freyja Skandinavische Kultplätze des 1. Jahrtausends n. Chr. und das Frankenreich* (1 udg., s. 25-31). Regensburg: Schnell & Steiner.
- JØRGENSEN, LARS, ALBRIS, SOFIE LAURINE, BICAN, JOSEFINE FRANCK,** FREI, KARIN MARGARITA, Godfredsen, A. B., Henriksen, P. S., Primeau, C. Pre-Christian Cult Sites – Beliefs and Rituals in the Late Iron and Viking Ages. I *VIKINGS : GUERREIROS DO MAR : Catálogo da exposição com o mesmo nome, patente ao público no Museu de Marinha: Exhibition catalogue* (s. 47-55). Comissão Cultural de Marinha, Lisboa.
- KAUL, FLEMMING,** & Heidemann Lütz, L. Våbenofringene i Hjortspring Mose, ca. år 350 F.V.T. I *Danmarkshistorien.dk*, Aarhus Universitet.
- KAUL, FLEMMING.** Gundestrupkedlen, 150-50 F.V.T. I *Danmarkshistorien.dk*, Aarhus Universitet.
- KLINGENBERG, SUSANNE.** Hoby und Gudme frühe Residenzen in Dänemark: Der Herr von Hoby und Hoby Ein Häuplingssitz. I *Odin, Thor und Freyja: Skandinavische Kultplätze des 1. Jahrtausend n. Chr. und das Frnkenreich* (Schnell?Steiner udg., Bind 1, s. 41). Frankfurt.
- LUMSDEN, STEPHEN.** Sennacherib's Nineveh and the Staging of Atmosphere. I L.P. Petit and D. Morandi Bonacossi (red.), *Nineveh, the Great City. Symbol of Beauty and Power* (s. 184-187). Leiden: Papers on Archaeology of the Leiden Museum of Antiquities 13.
- LUND, JOHN.** Instituttets opstart - bag kulisserne. I B. Due, & K. Winther-Jacobsen (red.), *APOMNEMONEUMATA: I anledningen af Det Danske Institut i Athens 25-års jubilæum* (s. 25-35). Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- LUND, JOHN.** Kolossen på Rhodos. I S. G. Saxkjær, & E. Mortensen (red.), *Antikkens 7 Vidundere* (s. 130-147). Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- MANNERING, ULLA.** Introduktion. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning: Baggrund og ny viden* (s. 2-3). Kbh.: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.
- MANNERING, ULLA.** Forhistorisk dragt. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning. Baggrund og ny viden* (s. 4-43). København: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.
- MANNERING, ULLA.** Tekstilforskning og farveanalyse. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning: Baggrund og ny viden* (s. 96-99). Kbh.: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.
- MANNERING, ULLA.** Bronzealderhuer. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning: Baggrund og ny viden* (s. 106-111). København: Nationalmuseet.
- MANNERING, ULLA.** Forhistoriske sko. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning. Baggrund og ny viden* (s. 112-117). København: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.
- MANNERING, ULLA.** Hammerumkvinden. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning. Baggrund og ny viden* (s. 126-137). København: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.
- MANNERING, ULLA.** Guldgubber og dragt. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning : baggrund og ny viden* (s. 138-141). København: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.
- MANNERING, ULLA.** Vikingernes klædedragt. I *Turen går til Vikingetiden* (s. 32-33). Kbh.: Politikens Forlag.
- MANNERING, ULLA.,** FREI, KARIN MARGARITA, SCHMIDT, ANNE LISBETH, & SKALS, IRENE. Huldremosekvinden. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning: Baggrund og ny viden* (s. 118-125). Kbh.: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.
- MANNERING, ULLA,** SKALS, IRENE, & Andersson Strand, E. Forhistorisk tekstilproduktion. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning. Baggrund og ny viden* (s. 44-77). København: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.

MANNERING, ULLA, & SKALS, IRENE. Stenaldertekstiler. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning. Baggrund og ny viden* (s. 100-105). Kbh.: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.

PENTZ, PETER. Viking Age Denmark. I *VIKINGS : GUERREIROS DO MAR : Catálogo da exposição com o mesmo nome, patente ao público no Museu de Marinha* (s. 23-32). Comissão Cultural de Marinha, Lisboa.

PENTZ, PETER. Vikingetid og vikingeland. I S-M. E. Jakobsen (red.), *Turen går til vikingetiden* (s. 7-11). Kbh.: Politikens Forlag. Turen går til, Politikens rejsebøger

PENTZ, PETER. Vølven fra Fyrkat. I S-M. E. Jakobsen (red.), *Turen går til vikingetiden* (s. 147). Kbh.: Politikens Forlag. Turen går til, Politikens rejsebøger

Anmeldelser

GRANE, THOMAS. Allan A. Lund: Tacitus - Germania. *KUML*, 65, 323-326.

LUND, JOHN. A specialist tool of the late Jean Buisière for classifying motifs on the rims of North African lamps (Hayes type II). *Journal of Roman Archaeology*, 30, 767-769. DOI: 10.1017/S1047759400074742

LUND, JOHN. E. Katzy, Hellenisierung Nordmesopotamiens am Beispiel des Khabur-Gebietes (VFMOS, 3; Ausgrabungen auf dem Tell Halaf in Nordost-Syrien, 4). Wiesbaden, 2015. *Bibliotheca Orientalis*, 74(3/4), 424-428. DOI: 10.2143/BIOR.74.3.3271974

LUND, JOHN. Ian A. Todd, The field survey of the Vasilikos Valley: volume II. Artefacts recovered by the field survey (Studies in Mediterranean Archaeology 81:10). Uppsala 2016. *Antiquity*, 91(357), 824-825. DOI: 10.15184/aqy.2017.56

LUND, JOHN. New Light on the Early Days of Sagalassos and its Surroundings. *Herom, Journal on Hellenistic and Roman Material Culture*, 7(1), 7-9. DOI: 10.11116/HEROM.6.1.0

SCHIERUP, STINE. CLASSICAL VASES FROM GERMANY - Böhr (E.) (ed.) *Corpus Vasorum Antiquorum*. Deutschland. München, Antikensammlungen, ehemals Museum Antiker Kleinkunst. Band 18. Attisch bilingue und rotfigurige Schalen. (Deutschland, Band 98.) Pp. 159, ills, pls. Munich: C.H. Beck, 2015; Hofstetter-Dolega (E.) (ed.) *Corpus Vasorum Antiquorum*. Deutschland. Dresden, Staatliche Kunstsammlungen, Skulpturensammlung. Band 2. Attisch rotfigurige Keramik. (Deutschland, Band 97.) Pp. 111, ills, pls. Munich: C.H. Beck, 2015. *Classical Review*, 67(1), 227-229. DOI: 10.1017/S0009840X16001645

Middelalder, Renæssance, og Numismatik

Peer-reviewede publikationer

Monografier/antologier

IMER, LISBETH. *Peasants and Prayers: The Inscriptions of Norse Greenland*. Odense: University Press of Southern Denmark. Publications from the National Museum / Studies in archaeology & history, Bind. 25

JOHANNSEN, BIRGITTE BØGGILD, Kryger, . K., & Skovgaard-Petersen, K. (RED.). *God Latin. Festschrift til Peter Zeeberg*. Museum Tusulanum. Renæssanceforum. Tidsskrift for renæssanceforskning

KJÆR, ULLA. *Fransk elegance og dansk snilde: Fransk-danske kunstforbindelser i den danske enevældes tid*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Artikler

ETTING, VIVIAN, Bro-Jørgensen, M. H., Carøe, C., & Sinding, M. H. Urokser og drikkehorn: DNA-analyser af Nationalmuseets drikkehorn. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 204-219.

HORSNÆS, HELLE. Møntfund og danefæ - før og nu. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 172-185.

HORSNÆS, HELLE & MÄRCHER, MICHAEL. Mønttyper og møntsteder, datering og distribution: Potentiale og problemstillinger ved studiet af danske mønter fra midten af 1200-tallet. *KUML*, 66, 91-121.

IMER, LISBETH, & Boje Andersen, C. Runestensjagt: genopdagelsen af Ydby-stenen og andre forsvundne runesten. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 160-171.

MOESGAARD, JENS CHRISTIAN. Kongemagt og samfund belyst ved møntvæsenet i anden halvdel af 1000-tallet: Nogle kommentarer til Gitte Ingvarssons syntese om Svend Estridsens mønter. *Historisk Tidsskrift*, 117(1), 97-118.

MOESGAARD, JENS CHRISTIAN, Hilberg, V., & Schimmer, M. Münzen aus Schleswigs Frühphase und Blütezeit 1070-1150: Zur Interpretation des Fundkomplexes der Ausgrabung Hafengang 11. *Arkæologi i Slesvig / Archäologie in Schleswig*, 16, 49-68.

WANGSGAARD JÜRGENSEN, MARTIN, & Ørum, S. Et rekonstrueret budskab. Kalkmalerierne i Højerup Kirke genbesøgt. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 183-203.

Bogkapitler/bidrag til antologier

Nelson, M. C., Kinzig, A. P., **ARNEBORG, JETTE,** Streeter, R., & Ingram, S. E. Vulnerability to Food Insecurity: Tradeoffs and Their Consequences. I M. Hegmon (red.), *The Give and Take of Sustainability: Archaeological and Anthropological Perspectives on Tradeoffs* (s. 172-198). [8] Cambridge University

Press. DOI: 10.1017/9781139939720.009

- BERTELSEN, THOMAS.** From poor village church to prestige project – the dismantling of the medieval church at Mårup. I J. Harjula, S. Hukantaival, V. Immonen, A. Randla, & T. Ratilainen (red.), *Sacred Monuments and Practices in the Baltic Sea Region: New Visits to Old Churches* (s. 186-207). Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- GRINDER-HANSEN, POUL.** katalogtekster: 'zwei Medaillons mit höfische Szenen', 'Ritteraquamanilien'. I A. Schubert (red.), *Richard Löwenherz: König - Ritter - Gefangener* (s. 87, 352). Regensburg: Schnell & Steiner.
- GRINDER-HANSEN, POUL & KJÆR, ULLA.** Two Cases of Reuse and spolia in the Early Modern Danish Architecture of Leisure. I S. Dobalová, I. P. Muchka, & S. Lynch (red.), *Looking for Leisure: Court Residences and their Satellites, 1400-1700* (s. 75-99). Prag. Palatium e-Publication, Nr. 4
- HORSNÆS, HELLE.** Ancient Italian Numismatics. I G. D. Farney, & G. Bradley (red.), *The Peoples of Ancient Italy* (s. 35-62). [3] Berlin: Walter de Gruyter.
- HORSNÆS, HELLE.** Coins as non-coins: The use and meaning of Roman coins in religious contexts outside the Empire. I N. Myrberg Burström, & G. T. Ingvarsson (red.), *Divina Moneta Coins in Religion and Ritual* (s. 111-124). Oxon: Routledge. Religion and Money in the Middle Ages
- IMER, LISBETH.** Gamle fund - nye opdagelser. I J. Krüger, V. Busch, K. Seidel, C. Zimmermann, & U. Zimmermann (red.), *Die Faszination des Verborgenen und seine Entschlüsselung - Rāði sār kunnī. Beiträge zur Runologie, skandinavistischen Mediävistik und germanischen Sprachwissenschaft.* (s. 193-203). Berlin: de Gruyter. Reallexikon der Germanischen Altertumskunde. Ergänzungsbaende, Bind. 101, DOI: 10.1515/9783110548136-014
- IMER, LISBETH.** The runes on the Stavnsager bracteates. I S. Semple, C. Orsini, & S. Mui (red.), *Life on the Edge: Social, Political and Religious Frontiers in Early Medieval Europe.* (s. 153-156). Braunschweigisches Landesmuseum. Neue Studien zur Sachsenforschung, Bind. 6
- AXBOE, MORTEN & IMER, LISBETH.** Local Innovations and Far-reaching Connections: Gold Bracteates from North-East Zealand and East Jutland. With a runological note by Lisbeth Imer. I S. Semple, C. Orsini, & S. Mui (red.), *Life on the Edge: Social, Political and Religious Frontiers in Early Medieval Europe* (s. 143-156). Wendeburg: Verlag Uwe Krebs. Neue Studien zur Sachsenforschung, Bind. 6.
- JOHANNSEN, BIRGITTE BØGGILD.** Mellem gravkult og glemsel: Nogle betragtninger om danske bispegrave fra ældre middelalder og deres overlevering. I *At være i centrum: Højstatusbegravelser i udvalgte centre 950-1450* (s. 5-24). Forlaget Odense Bys Mu-
- seer. Kulturhistoriske studier i centralitet, Bind. 1
- JOHANNSEN, BIRGITTE BØGGILD.** Reading between the Lines: A 17th Century Corpus of Funeral Inscriptions from Odense Revisited. I B. boggild-johannsen, K. kryger, & K. skovgaard-petersen (red.), *God Latin. Festschrift til Peter Zeeberg* (s. 261-290). Museum Tusulanum. Renæssanceforum. Tidsskrift for renæssanceforskning, Bind. 12
- JOHANNSEN, BIRGITTE BØGGILD.** I Artemisias fodspor: Om kvindelig erindringskultur i renæssancens Danmark. I G. Jacobsen (red.), *Kvindernes renæssance og reformation* (s. 123-160). Museum Tusulanum.
- HOLLESEN, JØRGEN, MATTHIESEN, HENNING, KOCH MADSEN, CHRISTIAN,** Albrechtsen, B., Kroon, A., & Elberling, B. Climate change and the preservation of archaeological sites in Greenland. I T. Dawson, C. Nimura, E. I. Á. LÁ pez-Romero, & M-Y. Daire (red.), *Public Archaeology and Climate Change* (s. 90-99). Oxbow.
- MOESGAARD, JENS CHRISTIAN.** Charlemagne's and Louis the Pious' portrait coinage: a special ceremonial or an ordinary currency issue? I M. Bogucki, W. Garbaczewski, & G. Śnieżko (red.), *Nummi et Humanitas: Studia ofiarowane profesorowi Stanisławowi Suchodolskiemu w 80 rocznicę urodzin* (s. 113-130). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk.
- MOESGAARD, JENS CHRISTIAN.** Chiffres la production monétaire au haut Moyen Age en Asie centrale et en Europe de l'Ouest: Le potentiel et les limites du témoignage des découvertes de la région baltique. I M. Bompaire, & G. Sarah (red.), *Mine, métal, monnaie, Melle: Les voies de la quantification de l'histoire monétaire du haut Moyen Age* (s. 383-392). Droz: Librairie Droz. Hautes Etudes Medievales et Modernes, Nr. 111
- PEDERSEN, ANNE.** Fornyet tradition på tærsklen til en ny tid. I M. M. Bjerregaard, & M. Runge (red.), *At være i centrum: Magt og minde - højstatusbegravelser i udvalgte centre 950-1450* (s. 45-62). Odense: Syddansk Universitetsforlag. Kulturhistoriske studier i centralitet, Bind. 1
- PEDERSEN, ANNE & MADSEN, PER KRISTIAN.** Jelling zur Zeit Harald Blauzahns: ein weit offenes Zentrum. I B. V. Eriksen, A. Abegg-Wigg, R. Bleile, & U. Ickerodt (red.), *Interaktion ohne Grenzen: Beispiele archäologischer Forschungen am Beginn des 21. Jahrhunderts* (Bind 2, s. 649-661). Schleswig: Archäologisches Landesamt Schleswig-Holstein.
- WANGSGAARD JÜRGENSEN, MARTIN.** Pious donations. The act of giving in the Lutheran church and its spatial implications. I *Donations, Strategies and Relations in the Latin West/Nordic Countries from the Late Roman Period until Today.* Routledge.

Øvrige publikationer

Monografier/antologier

BENDTSEN, LASSE J., & ELIASSEN, KIRSTIN. *Danmarks Kirker: Odense amt, hft. 38-39: Drigstrup, Munkebo, Kølstrup, Agedrup.* Syddansk Universitetsforlag. Danmarks Kirker

ILSTED KRISTIANSEN, RIKKE, & POULSEN, NIELS JØRGEN. *Kirkerne i Ærøskøbing Marstal.* Syddansk Universitetsforlag. Danmarks Kirker, Nr. 15-16, Bind. X.

LINDHOLT, PIA KATRINE. *Vrejlev Kloster: et nordjysk præmonstratensnonnekloster.* Højbjerg: Middelalder-arkæologisk Nyhedsbrev.

WANGSGAARD JÜRGENSEN, MARTIN, Bach Nielsen, C., & Vellev, J. (RED.) (2017). *Hikuin.* Højbjerg: Hikuin.

Artikler

ARNEBORG, JETTE & KOCH MADSEN, CHRISTIAN. Den norrøne bosætning i Grønland. *Fund og Fortid*, (4-2017), 25-29.

IMER, LISBETH. Når dagslyset bliver slukket: runesten fotografere man om aftenen. *Bulletin*, 2017(1), 26-27.

IMER, LISBETH. Runernes land. *Rejser i Danmark*, 2017(2), 22-32.

ILSTED KRISTIANSEN, RIKKE & ELIASSEN, KIRSTIN. Kapellet på Nyborg Slot. *Nyborg - før & nu*, 2016(19. årg.), 24-39.

MOESGAARD, JENS CHRISTIAN. To skattefund fra senmiddelalder/renæssance. *Nordisk Numismatisk Unions medlemsblad*, 118-120.

MOESGAARD, JENS CHRISTIAN. Ny jysk mønttype fra kong Niels? *Nordisk Numismatisk Unions medlemsblad*, 121-123.

MOESGAARD, JENS CHRISTIAN. Ørbæks næstældste mønt? *Vesthimmerlands Museum, Årbog*, 65-69.

MOESGAARD, JENS CHRISTIAN. Medaljonen fra Lillegårde. *Skalk*, (5), 3-5.

MOESGAARD, JENS CHRISTIAN., & Nielsen, P. Møntmester Christian Wineke den Yngre og Rundetårn. *Numismatisk Rapport*, 135, 11-16.

MOESGAARD, JENS CHRISTIAN, & Langsted, K. Hol-løse-skatten – bidrag til Danmarks mønthistorie samt overvejelser over mønter i pløjelag, nedlægningsspor og GPS-præcision. *Nordisk Numismatisk Unions medlemsblad*, (2017), 11-17.

WANGSGAARD JÜRGENSEN, MARTIN. Det syndige menneske og guds kærlighed. Peder Trellunds andagtstavle fra 1586. *Tidsskrift for Renæssanceforskning*, 161-176.

WANGSGAARD JÜRGENSEN, MARTIN. At være alene med eremitter. *Hikuin*, 40, 93-108.

WANGSGAARD JÜRGENSEN, MARTIN. På sporet af reformationstidens tankeverden i Ribegenens kirkerum. *Fra Ribe Amt*, 22-28.

Bogkapitler/bidrag til antologier

CHRISTENSEN, ANDERS CHRISTIAN, & BØGGILD JOHANNSEN, BIRGITTE. Gørding, Vemb, Bur. I *Danmarks Kirker: Ringkøbing Amt* (s. 2477-2604). København: Syddansk Universitetsforlag.

IMER, LISBETH, Lauridsen, M., & Risskov Pedersen, K. Religiøse genstande. I M. Runge, & J. Hansen (red.), *Knuds Odense: Vikingernes by* (s. 137-143). Odense: Forlaget Odense Bys Museer.

IMER, LISBETH. Runer og runesten. I *Turen går til vikingetiden.* Politikens Forlag.

IMER, LISBETH. Runesten: Jammerbugt, Thisted, Brønderslev. I *Trap Danmark* (6. udg., Bind 4)

IMER, LISBETH. Runesten: Morsø, Vesthimmerland, Rebild og Mariagerfjord. I *Trap Danmark* (6. udg., Bind 6)

KJÆR, ULLA. Frederik 5's regeringstid (1746-66). En driftig periode = The Enterprising Reign of King Frederik V (1746-66). I A. Haslund Hansen (red.), *Hjembragt 1767-2017. 250 år efter Carsten Niebuhrs Arabiske Rejse = Arrivals. The Life of the Royal Danish Expedition to Arabia 1767-2017* (s. 24-31). København: Vandkunsten.

PEDERSEN, ANNE, DENG SØ JESSEN, MAD S, Holst, M. K., Andersen, S. W., & Peter, J. The King's estate at Jelling? A new complex from the age of Harald Bluetooth. I *VIKINGS: Guerreiros do Mar = Warriors from the Sea: Catálogo* (s. 33-44). Lisboa.

RENSBRO, HENRIETTE. Jammerbugt, Thisted, Brønderslev kommuner: Fagkonsulent for arkæologi: byer og klostre. I *Trap Danmark* (6 udg., Bind 4)

RENSBRO, HENRIETTE. Morsø, Vesthimmerland, Rebild, Mariagerfjord kommuner: Fagkonsulent for arkæologi: byer og klostre. I *Trap Danmark* (6 udg., Bind 6)

RENSBRO, HENRIETTE. Randers, Norddjurs, Syddjurs kommuner: Fagkonsulent for arkæologi: byer og klostre. I *Trap Danmark* (6 udg., Bind 9)

Watts, M., & **WANGSGAARD JÜRGENSEN, MARTIN.** Nærmere Gud til dig: det almindelige præstedømme, direkte adgang. I L. Smedegaard Andersen, & K. Nissen (red.), *En åben dør, som ingen kan lukke: Reformationen i nyere dansk kirkekunst* (s. 97-116). København: Kristeligt Dagblads Forlag.

Anmeldelser

MOESGAARD, JENS CHRISTIAN. Anmeldelse af Michael Andersen og Hans Mikkelsen, Hedensted Kirke, Odense 2016. *Nordisk Numismatisk Unions medlemsblad*, 125-126.

Nyere Tid og Verdens Kulturer

Peer-reviewede publikationer

Doktorafhandling

GRØNNOW, BJARNE. *The Frozen Saqqaaq Sites of Disko Bay, West Greenland. Qeqertasussuk and Qajaa (2400 – 900 BC): Studies of Saqqaaq Material Culture in an Eastern Arctic Perspective.* København: Museum Tusculanum Press. Monographs on Greenland, Bind. 356.

Artikler

GABRIEL, MILLE. Karneval og kreolisering i det tidligere Dansk Vestindien. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 236-249.

HOUARD, CLAIRE, & GRØNNOW, BJARNE. A Technological Study of a Canadian Thule Type-Site: Naujan (ca. AD 1300 – 1900). *Societe Prehistorique Francaise. Bulletin*, 114(3), 445-468.

Myrup, M., & **GRØNNOW, BJARNE.** Droner og Fortidsminder i Grønland – en ny teknologi i arkæologiens tjeneste. *Tidsskriftet Grønland*, 65(3), 242-253.

SEBRO, LOUISE. Guvernøren vender hjem: Konrad Emil Mouriers indiske samlinger. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 250-255.

TOFT, PETER ANDREAS. Moravian and Inuit Encounters: Transculturation of Landscapes and Material Culture in West Greenland. *Arctic*, 69(5), 1-13. DOI: 10.14430/arctic4658

Bogkapitler/bidrag til antologier

APPELT, MARTIN, ODGAARD, ULLA, & GRØNNOW, BJARNE. Studying scale in prehistoric hunter-gatherer societies: A perspective from the eastern arctic. I M. Sørensen, & K. Bukh Pedersen (red.), *Problems in Palaeolithic and Mesolithic research* (s. 39-59). Kbh. Odense: University of Copenhagen : Museum of Southeast Denmark. Arkæologiske Studier, Bind. 12

CHRISTENSEN, LARS K. Arbeitsleben ausstellen: Ein Beispiel von musealer Inszenierung der Industriearbeit. I O. Sutter, & V. Flor (red.), *Ästhetisierung der Arbeit: Empirische Kulturanalysen des kognitiven Kapitalismus* (s. 215-227). Münster: Waxmann. Bonner Beiträge zur Alltagskulturforchung, Bind. 11

ODGAARD, ULLA, FOG JENSEN, JENS, FUNDER, S., & PLUMET, P. First people in Greenland. I V. M. Kotlyakov, A. A. Velichko, & S. A. Vasil'ev (red.), *Human Colonization of the Arctic: The Interaction Between Early Migration and the Paleoenvironment* (s. 367-405). London: Academic Press. DOI: 10.1016/B978-0-12-813532-7.00018-8

RASTÉN, SIMON. No place to receive a man of rank: Governor dwellings before 1784. I E. Fihl (red.), *The governor's residence in Tranquebar: The house and the daily life of its people, 1770-1845* (s. 64-85).

Copenhagen: Museum Tusculanum Press.

SEBRO, LOUISE. Everyday Life between Private and Public: Governor Families and their Servants. I E. Fihl (red.), *The Governor's Residence in Tranquebar: The House and the Daily Life of Its People, 1770-1845* (s. 102-139). København: Museum Tusculanum Press.

SEBRO, LOUISE. Navigating International Relations: A Pan-European Community. I E. Fihl (red.), *The Governor's Residence in Tranquebar: The House and the Daily Life of Its People, 1770-1845* (s. 184-213). Kbh.: Museum Tusculanum Press.

SEBRO, LOUISE. Far from Home: Indian Influences on the Life of the Governors and Their Families. I E. Fihl (red.), *The Governor's Residence in Tranquebar: The House and the Daily Life of Its People, 1770-1845* (s. 213-241). København: Museum Tusculanum Press

TOFT, PETER ANDREAS. Fashion in a Restricted Market: European Commodities in Greenland in the Eighteenth and Nineteenth Centuries. I E. Welch (red.), *Fashioning the Early Modern: Dress, Textiles and Innovation in Europe 1500-1800* (s. 355-384). [12] Oxford: Oxford University Press. Pasold Studies in Textile History, Bind. 18

TOFT, PETER ANDREAS. Regionalism and Mobility in Early Mesolithic art? I M. Sørensen, & K. Buck Pedersen (red.), *Problems in Paleolithic and Mesolithic Research* (s. 259-274). Copenhagen: University of Copenhagen. Academic Books. Arkæologiske Studier, Bind. 12

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL. Status. I P. McNeil (red.), *A Cultural History of Dress and Fashion: In the Age of Enlightenment* (Bind 4, s. 123-138). London, Oxford, New York, New Delhi, Sidney: Bloomsbury Academic. An Imprint of Bloomsbury Publishing Plc.

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL. Filtering Impressions: Encounters with Fashionable Goods in Danish Everyday Life in the Eighteenth Century. I E. Welch (red.), *Fashioning the Early Modern: Dress, Textiles, and Innovation in Europe, 1500-1800* (s. 321-348). Oxford: Oxford University Press. Pasold Studies in Textile History, Bind. 18

Øvrige publikationer

Monografier/antologier

Clemmensen, T., & **MARCHEN ANDERSEN, ANNE-MARIE (RED.)**. *Klunkehjemmet*. (1 udg.) Kbh.: Nationalmuseet.

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL. (RED.). *Danmark: En kolonimagt*. København: Gads Forlag. Danmark og Kolonierne

Artikler

PEDERSEN, LYKKE L. Brumleby Museum - levende kulturarv i historisk perle. *Bulletin- Nordisk Konseruator Forbund Danmark*, (01), 50-54.

PETERSEN, MARTIN. Between voyeurism and 'exhibitionism': some notes on curating 'Girl with Parasol' - Japan in the Photo Studio. *Visuel arkivering*, 10, 58-65.

Bogkapitler/bidrag til antologier

Gøbel, E., & **SEBRO, LOUISE.** Danmark-Norge i Vestindien 1672-1720 og Forandringens år 1720-1740. I P. E. Olsen (red.), *Vestindien. St. Croix, St. Thomas og St. Jan* (s. 48-129). København: Gads Forlag.

RASTÉN, SIMON. Den umulige kolonisering: Nicobarerne 1755-1868. I N. Brimnes (red.), *Indien: Tranquebar, Serampore og Nicobarerne* (1 udg., Bind 5, s. 334-357). København: Gads Forlag. Danmark og Kolonierne.

GULLØV, HANS CHRISTIAN, & TOFT, PETER ANDREAS. Den førkoloniale tid. I H. C. Gulløv (red.), *Grønland: Den arktiske koloni* (s. 16-43). Kbh.: Gads Forlag. Danmark og Kolonierne

Høst Seiding, I., Marquardt, O., **TOFT, PETER ANDREAS,** & Frandsen, N. Nye livsvilkår 1782-1845. I H. C. Gulløv (red.), *Grønland: Den arktiske koloni* (s. 110-169). Kbh.: Gads Forlag. Danmark og Kolonierne

RASTÉN, SIMON. Serampore, det nye handelscentrum 1755-1808. I N. Brimnes (red.), *Indien: Tranquebar, Serampore og Nicobarerne* (1 udg., Bind 5, s. 244-273). København: Gads Forlag. Danmark og Kolonierne.

RASTÉN, SIMON. Serampore i briternes skygge. I N. Brimnes (red.), *Indien: Tranquebar, Serampore og Nicobarerne* (1 udg., Bind 5, s. 298-333). Gads Forlag. Danmark og Kolonierne.

SEBRO, LOUISE. American Paradise? 1960 - i dag. I O. Poul Erik (red.), *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan* (s. 360-379). København: Gads Forlag. Danmark og Kolonierne.

Thuesen, S. T., **GULLØV, HANS CHRISTIAN,** Høst Seiding, I., & **TOFT, PETER ANDREAS.** Erfaringer, ekspansion og konsolidering 1721-82. I H. C. Gulløv (red.), *Grønland: Den arktiske koloni* (s. 46-107). København: Gads Forlag. Danmark og Kolonierne

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL. Med verden i stuen. I M. Venborg Pedersen (red.), *Danmark: En kolonimagt* (s. 278-337). København: Gads Forlag. Danmark og Kolonierne

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL. En ny handel. I M. Venborg pedersen (red.), *Danmark. : En kolonimagt* (s. 338-373). Gads Forlag. Danmark og Kolonierne

Anmeldelser

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL. Rasmussen, Carsten

Porskrog: Hertuggodser. Storgodssamfund på Als og Sundeved fra 1500-tallet til 1800-tallet. *Soenderjyske Aarboeger*, 2017, 225-227.

Krig og Besættelse

Peer-reviewede publikationer

Monografier/antologier

PETERSEN, KARSTEN SKJOLD & Jørgensen, P. *Det ulykkelige slag: Helsingborg 1710.* (1 udg.) København: Gads Forlag.

SEERUP, JAKOB & Nørby, S. *For flaget og Danmark: Søværnet dag for dag gennem 500 år.* Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Artikler

CHRISTENSEN, JENS OLE. Hestekræfter i Hangar 46: en vellykket faglig revision og et åbent magasin. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 282-293.

PETERSEN, KARSTEN SKJOLD. Hestemassakren efter Slaget ved Helsingborg 1710. *Militärhistorisk tidskrift*, 2016, 53-78.

PETERSEN, KARSTEN SKJOLD. Med vajende faner: Den danske hærs faner og estandarter siden 1600-tallet. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 266-281.

SKOV KRISTENSEN, HENRIK. Frøslevlejren - fangelejr, museum, erindringssted. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 294-307.

Øvrige publikationer

Monografier/antologier

CHRISTENSEN, JENS OLE. *Hjemmeværnet - historien om det folkelige forsvar.* København: Gads Forlag.

Formidling

Peer-reviewede publikationer

Artikler

GREEN, ANE SIGNE & BYRIEL-THYGESEN, METTE. Historiske Morgener - kaffe og kulturhistorie til de morgenfriske. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 8-19.

ENGHOLM, GITTE. På flugt. At indsamle og udstille livet på flugt. *Jordens Folk*, 2017, bind 3-4.

Bogkapitler/bidrag til antologier

BORITZ, METTE. Fornemmelse for fortid: museer - sanser - materialitet. I B. Pécseli (red.), *Børn, kulturarv og museer* (s. 19-31). Jellinge: HistorieLab - Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Øvrige publikationer

Monografier/antologier

BORITZ, METTE. (2017). *Mærk historien*. Columbus.

Artikler

BORITZ, METTE. De Hvide Busser. *MID Magasin*, (37), 17-20.

BORITZ, METTE. Stemmer fra kolonierne. *Noter / Historielærerforeningen for Gymnasiet og HF*, (213), 22-28.

BYRIEL-THYGESEN, METTE. Museer og skoler finder nye veje sammen. *RADAR - Historiedidaktisk tidskrift*, 4.

Bogkapitler/bidrag til antologier

BYRIEL-THYGESEN, METTE. Formidling i børnehøjde: - et anderledes museumsbesøg. I B. Pecseli (red.), *Børn, kulturarv og museer* (s. 63-68). Jellinge: HistorieLab.

Undervisning

BYRIEL-THYGESEN, M. *Brug dit museum!* Net-publication.

Miljøarkæologi og Materialeforskning

Peer-reviewede publikationer

Artikler

MORTENSEN, MORTEN FISCHER, CHRISTENSEN, CHARLIE, JESSEN, CATHERINE, & RASMUSSEN, PETER. Mikroskopisk arkæologi - 100 år med pollenanalyse. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 60-73.

ERIKSEN, ANNE MARIE, GREGORY, DAVID J., & MATTHIESEN, HENNING. The importance of cellulose content and wood density for attack of waterlogged archaeological wood by the shipworm, *Teredo navalis*. *Journal of Cultural Heritage*, 28, 75-81. DOI: 10.1016/j.culher.2017.06.005

FREI, KARIN MARGARITA, Villa, C., Jørkov, M. L., Allentoft, M. E., KAUL, FLEMMING, Ethelberg, P., REITER, SAMANTHA S., Wilson, A. S., TAUBE, MICHELLE, Olsen, J., Lynnerup, N., Willerslev, E., Kristiansen, K., Frei, R. A matter of months: High precision migration chronology of a Bronze Age female. *PLOS ONE*, (2017 June). DOI: 10.1371/journal.pone.0178834

FREI, KARIN MARGARITA, MANNERING, ULLA, Vanden Berghe, I., & Kristiansen, K. Bronze Age wool: provenance and dye investigations of Danish textiles. *Antiquity*, 91(357), 640-654. DOI: 10.15184/aqy.2017.64.

Sjögren, K-G., Ahlström, T., Blank, M., Price, T.D., **FREI, KARIN MARGARITA,** and Hollund, H.I. (2017)

Early Neolithic Human Bog Finds from Falbygden, Western Sweden: New Isotopic, Osteological and Histological Investigations, *Journal of Neolithic Archaeology*, 19, pp. 97-126.

Frei, R., Dössing, L.N., Gaucher, C., Boggiani, P.C., **FREI, KARIN MARGARITA,** Bech Ártung, T., Crowe, S.A., and Freitas, B.T. (2017), Extensive oxidative weathering in the aftermath of a late Neoproterozoic glaciation - Evidence from trace element and chromium isotope records in the Urucum district (Jacadigo Group) and Puga iron formations (Mato Grosso do Sul, Brazil), *Gondwana Research*, Vol. 49, pp. 1-20.

Kristiansen, K., Allentoft, M.E., **FREI, KARIN MARGARITA,** Iversen, R., Johannsen, N.N., Kroonen, G., Pospieszny, L., Price, T.D., Rasmussen, S., Sjögren K-G, Sikora, M., & Willerslev, E. (2017), Re-theorising mobility and the formation of culture and language among the Corded Ware Culture in Europe, *Antiquity*, Vol. 91, Issue 356, 334-347.

Price, T.D., Frei, R., Brinker, U., Lidke, G., Terberger, T., **FREI, KARIN MARGARITA,** Jantzen, D., (2017), Multi-isotope proveniencieng of humans remains from Bronze Age battlefield in the Tollense Valley in northeast Germany. *Archaeological Anthropological Science*, 1-17. doi:https://doi.org/10.1007/s12520-017-0529-y

Hansen, J., Petersen, H.C., **FREI, KARIN MARGARITA,** Courtaud, P.; Tillier, A-M., Fischer, A., and Allentoft, M.E., (2017), The Maglemosian skeleton from Koelbjerg, Denmark revisited: identifying sex and provenance. *Danish Journal of Archaeology*, Vol. 6, Issue 1, 50-66.

HENRIKSEN, PETER STEEN, HOLST, SANDIE, & FREI, KARIN MARGARITA Iron and Viking Age grapes from Denmark - vine seeds found at the royal complexes by Lake Tissø. *Danish Journal of Archaeology*, 6(1), 3-10. DOI: 10.1080/21662282.2017.1293397

GREGORY, DAVID J. SASMAP- nye veje til at undersøge og beskytte Europas undervandskulturarv. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 46-59.

Pedersen, L., Fischer, A., & **GREGORY, DAVID J.** Fletværket ved Nekselø - skovdrift og storstilet fiskeri I bondestenalderen. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 134-145.

Douka, K., Efstratiou, N., **HALD, METTE MARIE, HENRIKSEN, PETER STEEN,** & Karetsou, A. Dating Knossos and the arrival of the earliest Neolithic in the southern Aegean. *Antiquity*, 91(356), 304-321. DOI: 10.15184/aqy.2017.29.

Styring, A., Charles, M., Fantone, F., **HALD, METTE MARIE,** McMahon, A., Meadow, R., Nicholls, G., Patel, A., Pitre, M., Smith, A., Soltysiak, A., Stein, G., Weber, J., Weiss, & H., Bogaard, A. Isotope evidence for agricultural extensification reveals how the world's first cities were fed. *Nature Plants*, 3(17076), [17076]. DOI: 10.1038/nplants.2017.76.

- Breuning-Madsen, H., **HENRIKSEN, PETER STEEN**, Ågård Kristensen, J., Jessen, M., & Ekman, R. The hydrology and preservation condition in the flat-topped burial mound – Klangshøj at Vennebjerg in Vendsyssel. *Danish Journal of archaeology*, 5(1-2), 72-85. DOI: 10.1080/21662282.2016.1256099
- HOLLESEN, JØRGEN, MATTHIESEN, HENNING**, & Elberling, B. The Impact of Climate Change on an Archaeological Site in the Arctic: *Archaeometry*, 59(6), 1175-1189. DOI: 10.1111/arcm.12319
- MATTHIESEN, HENNING**, Boogaard, F., de Beer, J., Dunlop, R., **HOLLESEN, JØRGEN**, Jensen, J. A., & Rytter, J. Klimatilpasning og bevaring af kulturlag i byerne - erfaringer fra Bryggen i Bergen. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, 2017, 74-85.
- Huang, W., Fonti, P., Bo Larsen, J., Callesen, I., Ræbild, A., **PEDERSEN, NANNA BJERREGAARD**, & Kehlet Hansen, J. Projecting tree-growth responses into future climate: a study case from a Danish-wide common garden. *Agricultural and Forest Meteorology*, 247, 240-251. DOI: 10.1016/j.agrfor-met.2017.07.016.
- Bogkapitler/bidrag til antologier**
- Baglioni, M., Alterni, M., Giorgi, R., **SHASHOUA, YVONNE, BRAJER, ISABELLE E.**, & Baglioni, P. Nanofluids confined in chemical hydrogels for the selective removal of graffiti from street art. I *ICOM-CC 18th Triennial Conference preprints* [0901] Paris: International Council of Museums.
- BRAJER, ISABELLE E.** The effect of credentialism on the cost of conservation treatment. I J. Bridgland (red.), *ICOM-CC 18th Triennial Conference Preprints*, Copenhagen, 4–8 September 2017 [1902] Paris: International Council of Museums.
- MOGENSEN, JOHANNE BORNEMANN, **CHRISTENSEN, MADS CHRISTIAN, MORTENSEN, MARTIN NORDVIG, & TAUBE, MICHELLE**. K.B. Hallen: a Modernist Building in the Transition between Tradition and Industrial Evolution. I *Postprints of The 6th International Architectural Paint Research Conference March 2017*
- Jensen, P., Pedersen, R., Pedersen, K., **GREGORY, DAVID J., ERIKSEN, ANNE MARIE**, & Bjordal, C. Development and use of a non-destructive diver-held underwater wood density profiler. I J. Bridgland (red.), *ICOM-CC 18th Triennial Conference Preprints*, Copenhagen, 4–8 September 2017 Paris: International Council of Museums.
- Bergerbrant, S., Kristiansen, K., Allentoft, M. E., **FREI, KARIN MARGARITA**, Price, T. D., Sjögren, K-G., & Tornberg, A. Identifying commoners in the Early Bronze Age: burials outside barrows. I S. Bergerbrant, & A. Wessman (red.), *New Perspectives on the Bronze Age: Proceedings of the 13th Nordic Bronze Age Symposium Held in Gothenburg 9th to 13th June 2015* (s. 37-64). Oxford: Archaeopress Archaeology, Oxford.
- GREGORY, DAVID J., SHASHOUA, YVONNE**, Braunschweig Hansen, N., & Jensen, P. (2017). Anyone for a nice cup of tea? The use of bacterial cellulose for conservation of waterlogged archaeological wood. I J. Bridgland (red.), *ICOM-CC 18th Triennial Conference Preprints*, Copenhagen, 4–8 September 2017 [2004] Paris.
- HOLLESEN, JØRGEN, MATTHIESEN, HENNING, KOCH MADSEN, CHRISTIAN, Albrechtsen, B., Kroon, A., & Elberling, B.** Climate change and the preservation of archaeological sites in Greenland. I T. Dawson, C. Nimura, E. I. Á. LÁpez-Romero, & M-Y. Daire (red.), *Public Archaeology and Climate Change* (s. 90-99). Oxbow.
- LARSEN, POUL KLENZ, LARS AASBJERG JENSEN, M.** Ryhl-Svendsen, and T. Padfield. 2017. The microclimate within a Neolithic passage grave. In I J. Bridgland (red.), *ICOM-CC 18th Triennial Conference Preprints*, Copenhagen, 4–8 September 2017 [1512] Paris.
- MOGENSEN, JOHANNE BORNEMANN, Eriksen, L. S., Höök, B., Khanjian, H., **MORTENSEN, MARTIN NORDVIG**, Schilling, M., & **TAUBE, MICHELLE**. Two mid-19th-century Chinese lacquered folding screens still in use – Research and conservation. I J. Bridgland (red.), *ICOM-CC 18th Triennial Conference Preprints*, Copenhagen, 4–8 September 2017 [2103] Paris.
- Frederiksson, M., **PEDERSEN, NANNA BJERREGAARD**, & Thygesen, L. G. The cell wall composition of Norway spruce earlywood and latewood revisited. I *Proceeding for 13th Annual Meeting of the Northern European Network on Wood Science and Engineering (WSE2017)* (s. 148-153). Copenhagen.
- Olsen, J., Ascough, P., Loughheed, B.C., **RASMUSSEN, PETER**. Radiocarbon dating in estuarine environments. I K. Weckström, K. M. Saunders, P. A. Gell, & C. G. Skilbeck (red.), *Applications of Paleo-environmental Techniques in Estuarine Studies. Developments in Paleo-environmental Research* (Bind 20, s. 141-170). Dordrecht, The Netherlands: Springer Science + Business Media.
- Weckström, K., Lewis, J.P., Andrén, E., Ellegaard, M., **RASMUSSEN, PETER**, Telford, R. Palaeoenvironmental history of the Baltic Sea: one of the largest brackish-water ecosystems in the world. I K. Weckström, K. M. Saunders, P. A. Gell, & C. G. Skilbeck (red.), *Applications of Palaeoenvironmental Techniques in Estuarine Studies* (Bind 20, s. 615-662). Dordrecht, The Netherlands: Springer Science + Business Media. Developments in Paleo-environmental Research, Bind. 20
- SHASHOUA, YVONNE**, Atanasova, K., & Curran, C. Sustainable future alternatives to petroleum-based polymeric conservation materials. I J. Bridgland (red.), *ICOM-CC 18th Triennial Conference Preprints*

[1610] Paris: International Council of Museums.

Øvrige publikationer

Artikler

FREI, KARIN MARGARITA. Strontium. *Skalk*, (5), 6-11.

FREI, KARIN MARGARITA. The Tale of the Skrydstrup Woman, *Shanghai Archaeological Forum Awarded projects book* (SAF 2017), 189-199.

GREGORY, DAVID J. (2017). Bakteriel cellulose- nyt konserveringsmiddel til vanddrukkent træ? *Bulletin- Nordisk Konservator Forbund Danmark*, (2), 42-44.

HALD, METTE MARIE, & MORTENSEN, MORTEN FISCHER. Mad og drikke i middelalderen: naturvidenskabelige undersøgelser af latriner. *Middelalderarkæologisk Nyhedsbrev*, 92.

Bogkapitler/bidrag til antologier

JØRGENSEN, LARS, ALBRIS, SOFIE LAURINE, BICAN, JOSEFINE FRANCK, **FREI, KARIN MARGARITA**, Godtfredsen, A. B., **HENRIKSEN, PETER STEEN**, Primeau, C. Pre-Christian Cult Sites – Beliefs and Rituals in the Late Iron and Viking Ages. I *VIKINGS : GUERREIROS DO MAR : Catálogo da exposição com o mesmo nome, patente ao público no Museu de Marinha: Exhibition catalogue* (s. 47-55). Comissão Cultural de Marinha, Lisboa.

MANNERING, ULLA, **FREI, KARIN MARGARITA**, SCHMIDT, ANNE LISBETH, & SKALS, IRENE. Huldremosekvinden. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning: Baggrund og ny viden* (s. 118-125). Kbh.: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.

HENRIKSEN, PETER STEEN. Vikingernes landskab. I S-M. Ekstrøm Jakobsen (red.), *Turen går til vikingetiden* (s. 40-41). København: Politikens Forlag. Politikens rejsebøger.

RISCHEL, ANNA-GRETHE. The historical significance of researching the technological Development of European paper with and without watermarks. I *Actas del XII Congreso Internacional Historia del Papel en la Península Ibérica*, TOMO II, Santa Maria da Feira (Bind TOMO II, s. p.13-24). Santa Maria da Feira.

Faglige rapporter

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af trækul fra Lonestrand, Lindesnes kommune, gnr/bnr 126/24, Vest-Agder fylke, Norge. *Nationalmuseet. NNU rapport*, Nr. 3-2017

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af trækul fra Møll Midtre og Holum (Monen), Mandal kommune, Vest-Agder fylke, Norge.

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af trækul fra Roland, Lindesnes kommune, gnr/bnr 59/1, Vest-Agder fylke, Norge.

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af trækul fra projekt E 39, Mandal øst – Mandalselva og Lindland gård, Mandal kommune, Vest-Agder fylke, Norge.

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af trækul fra Bo-Servicesenter, Rom, Lyngdal kommune, gnr/bnr 23/5, Vest-Agder fylke, Norge.

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af trækul fra Ringknoten, Kristiansand kommune, gnr/bnr 26/6, Vest-Agder fylke, Norge.

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af trækul fra Lyngdal Bo- og Omsorgscenter, Rom, Lyngdal kommune, Vest-Agder fylke, Norge.

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af trækul fra projekt E 39, Mandal øst – Mandalselva, Ime og Nedre Ime, Mandal kommune, Vest-Agder fylke, Norge.

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af trækul fra Valle kirke, Lindenes kommune, Vest-Agder fylke, Norge.

BAITTINGER, CLAUDIA, & Jensen, J. O. Vedanatomisk analyse af trækul fra Vemestad-Kvås, Lyngdal kommune, Vest-Agder fylke, Norge.

BAITTINGER, CLAUDIA, & Jensen, J. O. Vedanatomisk bestemmelse af trækul fra Kvavik, gnr/bnr 170/1, Lyngdal kommune, Vest-Agder fylke, Norge.

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af trækul fra Pileskoven, BMR 1832x42.

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af træ fra Blykobbegård, Bornholm, BMR 3890x248.

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af trækul fra Limensgård, Åker sogn, Bornholm.

BAITTINGER, CLAUDIA. Vedanatomisk bestemmelse af mineraliseret træ fra jernkniv med træskæfte fra Hvissinge Øst, TAK 1728.

BAITTINGER, CLAUDIA. Udvidet vedanatomisk analyse af vanddrukkne rødder fra VIR 2769 Køge Havn, Kaj 50.

Skuldbøl, T., Colantoni, C og **HALD, METTE MARIE.** *The Danish Archaeological Expedition to Iraq - three years of pioneering archaeological excavations on the Rania Plain. Report to the Danish Institute in Damascus.*

HENRIKSEN, PETER STEEN, JESSEN, CATHRINE, & HALD, METTE MARIE. Borgring. Besejlingsmulighederne i ådalen. *Brede.*

HENRIKSEN, PETER STEEN. Analyse af fire tidligneo-litiske kornprøver fra Smedegade BMR 3358.

HENRIKSEN, PETER STEEN. Arkæobotaniske analyser af prøver fra Ågård, KNV 00100.

HENRIKSEN, PETER STEEN. Makrofossilanalyser af prøver fra en grube med skallag fra Hald SMS913A.

JESSEN, CATHRINE & HENRIKSEN, PETER STEEN. Supplerende naturvidenskabelige undersøgelser af vådbundsaflejringer ved et mesolitisk aktivitetsområde ved Engstrupstien II, *Karlslunde*.

MORTENSEN, MORTEN FISCHER. Tyrsted – Kværnbækgård Øst, lokalitet 10. Geologisk feltarbejde og naturvidenskabelig prøvetagning. *Miljøarkæologi og Materialeforskning*.

MORTENSEN, MORTEN FISCHER & HENRIKSEN, PETER STEEN. Pollen- og makrofossilundersøgelser af en Jernaldertørvegrav ved Ullerødbyen Nord, *Hillerød*.

MORTENSEN, MORTEN FISCHER & HENRIKSEN, PETER STEEN. Pollen- og makrofossilundersøgelser af Blokprøve P224, *Salpetermosen*.

MORTENSEN, MORTEN FISCHER. Makrofossil- og pollenanalyse af organisk lag under Sct. Mortens kirkeplads i Randers. I *Miljøarkæologi og Materialeforskning Bevaring og Naturvidenskab Nationalmuseet Rapport* (2017 udg., Bind 30)

Rådgivning

MATTHIESEN, HENNING. Preserving and monitoring the Sweet Track site. Installation of monitoring equipment March 2017. Copenhagen: *National Museum of Denmark, Conservation & Natural Sciences*.

MATTHIESEN, HENNING. Status for truede arkæologiske pladser i Åmosen: Installation af vandstandsmålere. København: *Nationalmuseet, Bevaring & Naturvidenskab*.

Magasinering og Kulturhistorisk Konservering

Peer-reviewede publikationer

Bogkapitler/bidrag til antologier

MOGENSEN, JOHANNE BORNEMANN, Eriksen, L. S., Höök, B., Khanjian, H., **MORTENSEN, MARTIN NORDVIG,** Schilling, M., & **TAUBE, MICHELLE.** Two mid-19th-century Chinese lacquered folding screens still in use – Research and conservation. I J. Bridgland (red.), *ICOM-CC 18th Triennial Conference Preprints*, Copenhagen, 4–8 September 2017 [2103] Paris.

MOGENSEN, JOHANNE BORNEMANN, CHRISTENSEN, MADS. CHRISTIAN, **MORTENSEN, MARTIN NORDVIG,** & **TAUBE, MICHELLE.** K.B. Hallen: a Modernist Building in the Transition between Tradition and Industrial Evolution. I *Postprints of The 6th International Architectural Paint Research Conference March 2017*.

RINGGAARD, MAJ G. Framing Early Modern Knitting.

I E. Welch (red.), *Fashioning the Early Modern : Dress, Textiles, and Innovation in Europe, 1500-1800* (s. 283- 313). Oxford: Oxford University Press, Incorporated. Pasold Studies in Textile History, Bind. 18.

RINGGAARD, MAJ G. The Knitted Sugar-Loaf Hat. I E. Welch (red.), *Fashioning the Early Modern : Dress, Textiles, and Innovation in Europe, 1500-1800* (s. 313 - 317). [VII] Oxford: Oxford University Press, Incorporated. Pasold Studies in Textile History, Bind. 18.

RINGGAARD, MAJ G. Dyes and the analysis of archaeological textiles: What do we see?. I J. Bridgland (red.), *ICOM-CC 18th Triennial Conference Preprints*, Copenhagen, 4–8 September 2017 [18] Paris: International Council of Museums.

STRÆTKVERN, KRISTIANE & Gøthche, M. Roskilde 6 - Reconstructing the longest warship find of the Viking Age. I B. van Tilburg (red.), *Proceedings of the Thirteenth International Symposium on Boat and Ship Archaeology Amsterdam 2012* (ISBSA 13) Amsterdam.

Øvrige publikationer

Bogkapitler/bidrag til antologier

MANNERING, ULLA, SKALS, IRENE, & Andersson Strand, E. Forhistorisk tekstilproduktion. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning. Baggrund og ny viden* (s. 44-77). København: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.

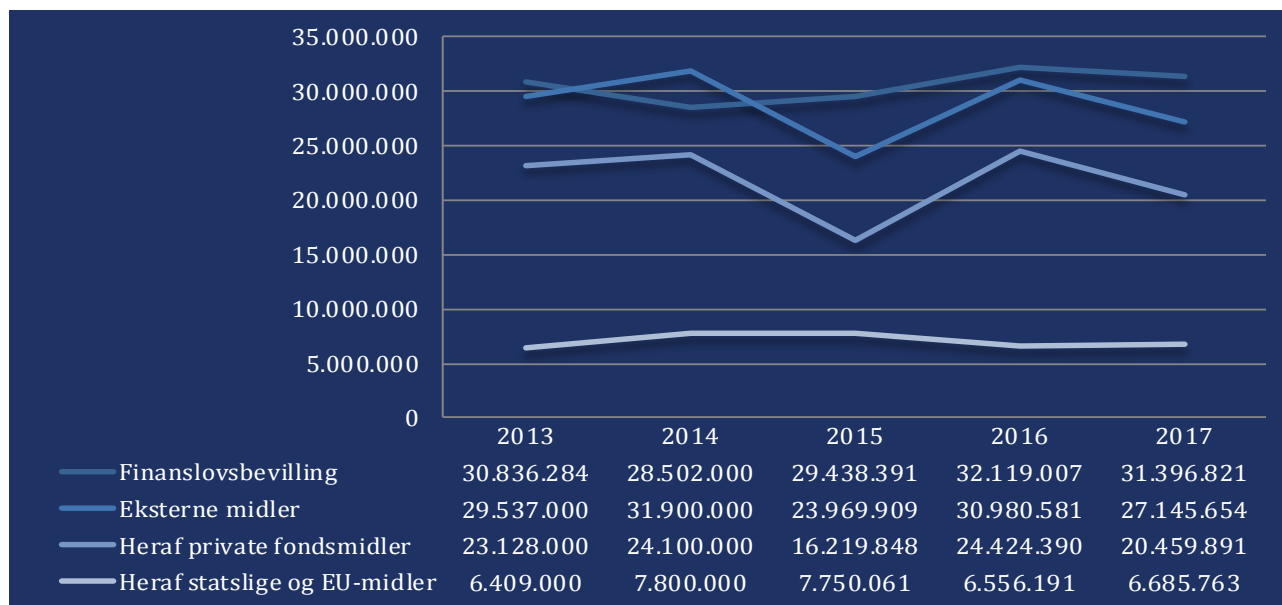
MANNERING, ULLA, FREI, KARIN MARGARITA, SCHMIDT, ANNE LISBETH, & **SKALS, IRENE.** Huldremosekvinden. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning: Baggrund og ny viden* (s. 118-125). Kbh.: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.

MANNERING, ULLA, & **SKALS, IRENE.** Stenaldertekstiler. I U. Mannering (red.), *Arkæologisk tekstilforskning. Baggrund og ny viden* (s. 100-105). Kbh.: Københavns Universitet, Saxo-Institutet, Center for Tekstilforskning.

5. Nationalmuseets forskning i tal

Ressourcer anvendt til forskning 2013-17

Hvor finanslovsbevillingen er mere eller mindre konstant, har de eksterne midler varieret en anelse. Efter at nye bevillinger i 2016 bragte de samlede hjemtag af eksterne midler op over 30 mio. har ophør af andre bevillinger sænket niveauet med nogle millioner igen, således at lejet dog stadig er noget højere end 2015.

I tabellerne optræder Nationalmuseets enheder under følgende forkortelser: Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid = DMO; Middelalder, Renæssance og Numismatik = MRN; Nyere Tid og Verdens Kulturer = NTVK; Krig og Besættelse = K&B; Formidling = FOR; Miljøarkæologi og Materialeforskning = M&M; Magasinering og Kulturhistorisk Konservering = MKK

Nationalmuseets forskere i 2017

Forskere

Nationalmuseet opererer med to grupper af forskere, dels ansatte inden for den videnskabelige stillingsstruktur, som primært findes i fem af museets enheder, dels ansatte uden for stillingsstrukturen.

Fordeling af forskere inden for den videnskabelige stillingsstruktur per 31. december 2017

Stillingstype \ Forskningsenhed	DMO	MRN	NTVK	K&B	M&M	I alt
TIDSBEGRÆNSEDE STILLINGER						
Ph.d.-stipendiat	1	1	1	0	3	6
Postdoc/projektforsker	1	1	1	0	2	5
Projektseniorforsker	2	0	2	0	0	4
FASTE STILLINGER						
Forsker	1	0	0	0	0	1
Seniorforsker	4	9	8	3	9	33
Seniorrådgiver	1	1	0	0	1	3
Forskningsprofessor/MSO	0	0	1	0	1	2
I alt	10	12	13	3	16	54

Alders- og kønsmæssig fordeling af forskere inden for stillingsstrukturen i 2017

Nationalmuseet i alt	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	Kvinder	Mænd
Antal (n=54)	2	7	17	16	12	29	25
Procent	3,7	13,0	31,5	29,6	22,2	53,7	46,3
Danmarks og Middelhavslandenes Oltid	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	Kvinder	Mænd
Antal (n=10)	1	1	4	1	3	6	4
Procent	10,0	10,0	40,0	10,0	30,0	60,0	40,0
Middelalder, Renæssance og Numismatik	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	Kvinder	Mænd
Antal (n=10)	1	1	1	3	4	6	4
Procent	10,0	10,0	10,0	30,0	40,0	60,0	40,0
Nyere Tid og Verdens Kulturer	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	Kvinder	Mænd
Antal (n=13)	0	1	5	4	3	7	6
Procent	0,0	7,7	38,5	30,8	23,1	53,8	46,2
Krig & Besættelse	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	Kvinder	Mænd
Antal (n=3)	0	0	0	3	0	0	3
Procent	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
Miljøarkæologi & Materialeforskning	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	Kvinder	Mænd
Antal (n=18)	0	4	7	5	2	10	8
Procent	0,0	22,2	38,9	27,8	11,1	55,6	44,4

Nationalmuseets projekter og publikationer i 2017

Projekter

Forskningsenhed \ Status	DMO	MRN	NTVK	K&B	FOR	M&M	I alt
Afsluttede	5	4	3	5	0	8	25
Igangværende	7	13	17	4	1	29	57
Heraf nye	2	3	3	0	1	12	21
I alt	12	17	20	9	1	37	96

Publikationer

Nationalmuseets publikationer er opgjort efter enhed og overordnet delt i *Peer-reviewede publikationer* og *Øvrige publikationer*. Herunder er publikationerne inddelt i følgende kategorier: *Monografier/antologier*, *Artikler*, *Bogkapitler/bidrag til antologier*, *Faglige rapporter* og *Anmeldelser*. Tal i parentes angiver antal publikationer, som er forfattet sammen med kolleger fra andre enheder. Disse er indrapporteret flere gange, hvilket er reflekteret i differencen mellem de to kolonner for henholdsvis rapporterede og antal publikationer.

Forskningsenhed \ Publikationer	DMO	MRN	NTVK	K&B	FOR	M&M	MKK	I alt rapporteret	I alt antal publikationer
PEER-REVIEWEDE PUBLIKATIONER									
Monografier/antologier	3	3	2	1	0	0	0	9	9
Artikler	8(3)	7	5	4	2	18(3)	0	44	41
Bogkapitler/bidrag til antologier	12(1)	18(2)	11	0	1	13(3)	6(2)	61	57
I alt	23(4)	28(2)	18	5	3	31(6)	6(2)	114	107
ØVRIGE PUBLIKATIONER									
Monografier/antologier	3	4	2	1	1	0	0	11	11
Artikler	15	13	2	0	3	4	0	37	37
Bogkapitler/bidrag til antologier	25(5)	11(1)	10	0	1	4(2)	3(3)	54	49
Faglige redegørelser	0	0	0	0	1	28	0	29	29
Anmeldelser	6	1	1	0	0	0	0	8	8
I alt	49(5)	29(1)	14	1	6	36(2)	3(3)	139	134